

Teknisk budget 2027-2030

Indhold

1. Resultatopgørelse	1
2. Generelle bemærkninger budget 2027-2030	3
2.1. Forudsætninger for budgetlægningen	4
2.2. Det tekniske budget	4
2.3. Bevillingsniveauer	5
2.4. Befolkningsfremskrivning	5
2.5. Pris- og lønfremskrivning	6
2.6. Den disponible kassebeholdning	6
3. Finansiering	7
3.1. Skatter	7
3.2. Tilskud og udligning	9
3.3. Lån, renter og balanceforskydninger	10
3.4. Låneoptag på konkrete projekter	11
4. Udvalgets bemærkninger	12
4.1. Beskæftigelses- og Borgerserviceudvalget	12
4.2. Børne- og Familieudvalget	15
4.3. Kultur- og Fritidsudvalget	19
4.4. Land- og Byudviklingsudvalget	23
4.5. Organisations- og Beredskabsudvalget	25
4.6. Senior- og Sundhedsudvalget	27
4.7. Social- og Handicapudvalget	31
4.8. Teknik- og Klimaudvalget	36
4.9. Vækst- og Udviklingsudvalget	38
4.10. Økonomiudvalget	41
5. Projektbeskrivelser 2027-2030 for det tekniske anlægsbudget	43
5.1. Børne- og Familieudvalget	43
5.2. Kultur- og Fritidsudvalget	46
5.3. Land- og Byudviklingsudvalget	48
5.4. Organisations- og Beredskabsudvalget	53
5.5. Senior- og Sundhedsudvalget	54
5.6. Social- og Handicapudvalget	55
5.7. Teknik- og Klimaudvalget	56
5.8. Vækst- og Udviklingsudvalget	72
5.9. Økonomiudvalget	76
6. Grundkapitalindskud	80
7. Bevillings- og flerårsoversigt	81
8. Oversigt over totalbudgettet 2027-2030	83
9. Takstoversigt for Haderslev Kommune 2027	84
Bilag 1: Investeringsoversigt – Teknisk budget	94

1. Resultatopgørelse

Det tekniske budget er Haderslev Kommunes grundøkonomi. Det tager udgangspunkt i rammerne fra budget 2026 og de indtægter, lån og afdrag, som er kendte. Det er udarbejdet i henhold til kommunalbestyrelsens beslutninger, herunder budgetstrategi og økonomisk politik.

Rammerne fra budget 2026 er korrigeret for politiske beslutninger.

Økonomiske nøgletal i det tekniske budget jf. resultatopgørelsen nedenfor:

- Der er forventede indtægter på 4.741,3 mio. kr. i 2027
- Der er forventede nettodriftsudgifter på 4.449,4 mio. kr.
- Resultatet på den ordinære drift giver et overskud på 298,4 mio. kr.
- Overskuddet på ordinær drift anvendes til finansiering af nettoanlægsudgifter på 164,4 mio. kr. samt andre finansielle poster som afdrag på lån og grundkapitalindskud
- Resultatet bliver, at det samlede økonomiske råderum er på 41,8 mio. kr. i 2027
- Resultatet er under forudsætning af låneoptag på 9,9 mio. kr. i 2027

Resultatet i overslagsårene viser et positivt råderum til politiske prioriteringer. Råderummet kan blive påvirket af en række konkrete udgifter som følge af økonomiaftalen og politiske prioriteringer i forhandlingerne. Der præsenteres en række forslag til dette i det supplerende budgetmateriale.

Resultatopgørelse				
(Beløb i mio. kr.)	2027	2028	2029	2030
Personskatter	-3.066,5	-3.094,1	-3.228,6	-3.325,3
Selskabsskatter	-55,0	-61,3	-62,7	-65,4
Grundskyld	-164,4	-167,9	-160,1	-167,6
Generelle tilskud	-1.455,3	-1.479,6	-1.442,5	-1.467,8
Indtægter, i alt	-4.741,3	-4.803,0	-4.894,0	-5.026,1
Driftsudgifter	3.177,2	3.177,6	3.177,8	3.177,8
Pris- og lønfremskrivning	-	105,1	231,3	361,1
Aktivitetsbestemt medfinansiering	0,0	0,0	0,0	0,0
Overførselsudgifter	1.272,3	1.266,1	1.264,1	1.264,1
Nettodriftsudgifter, i alt	4.449,4	4.548,9	4.673,2	4.803,0
Renter	-6,6	-6,7	-6,9	-7,4
Resultat af ordinær drift	-298,4	-260,8	-227,7	-230,5
Anlægsudgifter	245,0	229,1	206,9	177,4
Anlægsindtægter	-80,6	-36,4	-26,4	-1,4
Nettoanlægsudgifter, i alt	164,4	192,7	180,5	176,0
Resultat af skattefinansieret område, i alt	-134,0	-68,1	-47,2	-54,5
Låneoptagelse	-9,9	-13,0	-10,0	0,0
Afdrag på lån	88,2	49,9	50,6	51,3
Grundkapitalindskud	7,0	0,9	0,9	0,0
Balanceforskydninger	6,9	7,4	0,0	0,0
Samlet balance på det skattefinansierede område	-41,8	-22,9	-5,6	-3,2
Resultat af det brugerfinansierede område	0,0	0,0	0,0	0,0
Resultat i alt	-41,8	-22,9	-5,6	-3,2

"+" betyder udgifter/mindre indtægter/træk på kassen

"-" betyder indtægter/mindre udgifter/henlæggelser

Rammeoverholdelse			
(Beløb i mio. kr.)	Beregnet ramme 2026 jf. KL	Indarbejdet i teknisk budget 2026	Forskel
Servicerammen	3.339,3	3.266,9	-72,3
Anlægsramme KL's vejledende	180,6	245,0	64,5

"+" i forskel betyder overskridelse af rammen
Afrundingsdifferencer kan forekomme

"-" i forskel betyder luft til rammen

Som det ses af tabellen ovenfor med rammeoverholdelse, er den teknisk beregnede serviceramme jf. Kommunernes Landsforening (KL) i 2027 på 3.339,3 mio. kr. I det tekniske budget er der indarbejdet serviceudgifter for 3.266,9 mio. kr. Det betyder, at der er luft i forhold til overholdelse af servicerammen på 72,3 mio. kr. i 2027.

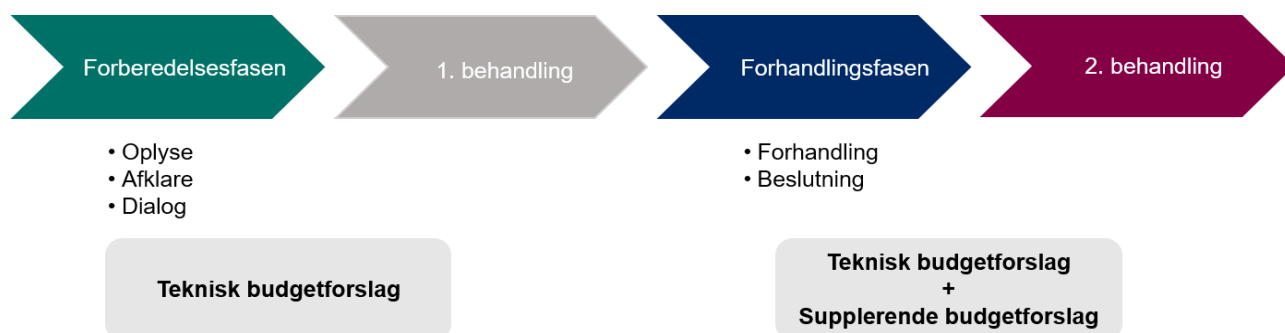
I forhold til anlægsrammen er der på nuværende tidspunkt bruttoanlægsudgifter for 245,0 mio. kr. Igen i år har Kommunernes Landsforening (KL), foretaget beregninger som ser på det historiske anlægsniveau de seneste 10 år, og sammenholder det med landsgennemsnittet og andre faktorer. På den baggrund er de nået frem til en vejledende anlægsramme for Haderslev Kommune på 180,6 mio. kr. Det betyder, at anlægsrammen overskrides med 64,5 mio. kr.

2. Generelle bemærkninger budget 2027-2030

Et ambitiøst og solidt budget er fundamentet for den fremtidige udvikling af Haderslev Kommune. Vejen dertil skabes med et grundigt og gennemarbejdet budgetmateriale, som kommunalbestyrelsen kan træffe kvalificerede beslutninger på baggrund af.

Budgetlægningen for 2027 (overslagsår 2028-2030) tager udgangspunkt i den vedtagne budgetstrategi for 2027-2030 og inddeles i to faser: Forberedelsesfasen og forhandlingsfasen. Dertil er der udarbejdet henholdsvis et teknisk budget og et supplerende budgetmateriale.

Formålet med at dele budgetprocessen op i faser er at skabe en synlig opdeling mellem det administrative og tekniske grundlag for budgettet og den politiske proces, hvor der forhandles om hvilke tiltag, der skal indgå i budgettet ud over det tekniske. Metoden medfører, at der skabes et større politisk råderum, som kommunalbestyrelsen kan prioritere imellem i forhandlingsfasen.

Budget 2027-2030 skal godkendes af kommunalbestyrelsen senest den 15. oktober 2026. I følge tidsplanen for vedtagelsen af budgettet, 2. behandler kommunalbestyrelsen budgettet på kommunalbestyrelsesmødet den 6. oktober 2026. Minimum tre uger før, skal budgettet 1. behandles.

Udgangspunktet for kommunalbestyrelsens 1. behandling af budgettet den 15. september 2026 er det tekniske budget, som er præsenteret i resultatopgørelsen på side 1. Den samlede balance på det skattefinansierede område viser råderummet de enkelte år.

Der har som en del af processen været afholdt budgetseminar for kommunalbestyrelsen. På budgetseminaret den 18. juni 2026 blev følgende emner fremlagt:

- status på igangværende og kommende budgetanalyser
- demografimodeller – forslag til ændringer og mulige konsekvenser
- udvalgsformændene gennemlagde udvalgenes udfordringer og øvrige prioriteringer for de kommende år

Ligeledes var der indlagt spørgerunder i forlængelse af udvalgsformændenes oplæg.

Hovedelementerne fra økonomaftalen mellem Regeringen og Kommunernes Landsforening blev gennemgået for kommunalbestyrelsen og Hoved-MED den 24. juni 2026.

Den 25. august 2026 blev der afholdt møde for gruppeformændene, hvor de havde mulighed for at bringe spørgsmål frem, som administrationen besvarer frem mod de politiske forhandlinger. Spørgsmålene præsenteres i det supplerende budget.

Der afholdes budgetseminar den 10. september 2026 for kommunalbestyrelsen og Hoved-MED, hvor det tekniske og det supplerende budget præsenteres.

Politiske forhandlinger:

I den politiske tidsplan for budgetprocessen er der afsat tid til de politiske forhandlinger mellem den 16. og 28. september, hvor der er mulighed for, at et budgetforlig kan indgås. Ændringsforslag afleveres senest den 28. september kl. 12:00. Alt udover det tekniske budget besluttet gennem politiske forhandlinger med inspiration i det supplerende budgetmateriale.

2.1. Forudsætninger for budgetlægningen

Fundamentet for budgetlægningen i Haderslev Kommune er den vedtagne økonomiske politik. Af den økonomiske politik fremgår en række økonomiske styringsmål, der er formuleret med udgangspunkt i, at Haderslev Kommune skal være et loyalt medlem af det kommunale fællesskab, at der skal være økonomisk balance, og at der skal arbejdes med at skabe en robust økonomi.

De økonomiske styringsmål er:

- Haderslev Kommune skal bidrage til, at kommunerne samlet set overholder de af regeringen og Kommunernes Landsforening aftalte rammer for service og anlæg
- Der skal som minimum være balance på det skattefinansierede område for alle årene
- Der skal fortsat netto afvikles ca. 160 mio. kr. på kommunens gæld i kommunalbestyrelsesperioden
- På ordinær drift bør der være et gennemsnitligt resultat på 200-250 mio. kr. bl.a. til dækning af anlægsudgifter og afdrag på lån
- Kommunens gennemsnitlige likvide beholdning skal ligge mellem 450 mio. kr. og 600 mio. kr.

2.2. Det tekniske budget

Der er udarbejdet et teknisk budgetforslag for budget 2027-2030. Dette tager udgangspunkt i driftsrammerne fra det vedtagne budget 2026. Overslagsåret 2030 er dannet som en kopi af 2029. Driftsbudgettet er prisfremskrevet til 2027-niveau samt skøn for 2028-2030 i overensstemmelse med Kommunernes Landsforenings budgetvejledning.

Det tekniske budget er desuden korrigeret for følgende:

- Tidligere politiske beslutninger af budgetmæssig karakter
- Uændrede skatteprocenter og valg af statsgaranteret skatteudskrivningsgrundlag
- Budgettet til overførselsudgifter er korrigeret jf. økonomiaftalen
- Budgettet til aktivitetsbestemt medfinansiering er nulstillet pga. opgaveflyt til regionen jf. Sundhedsreformen
- De økonomiske konsekvenser afledt af sundhedsreformen på indtægtssiden er indarbejdet i tekniske budget. De økonomiske konsekvenser afledt af sundhedsreformen på udgiftssiden er ikke indarbejdet i tekniske budget, men indgår i det supplerende budget
- Fremskrivning af pris- og lønniveau fra 2026-prisniveau til 2027-prisniveau
- I det tekniske budget ligger de vedtagne anlægsbudgetter for 2027-2029. Anlægsniveauet for 2030 er indarbejdet jf. den vedtagne anlægsmodel, der er beskrevet i budgetstrategien

Budgettet er et totalbudget omfattende samtlige drifts-, anlægs- og finansposter vedrørende budgetåret.

I forhold til den vedtagne økonomisk politik, bemærkes følgende til det tekniske budget:

- Det bidrager til overholdelse af den aftalte serviceramme
- De budgetlagte anlægsudgifter ligger for nuværende over Haderslev Kommunes vejledende andel af anlægsrammen udmeldt i Økonomiaftalen
- Der er overskud på det skattefinansierede område i alle årene
- I perioden 2027 til 2029 budgetlægges med en netto afvikling af kommunens gæld på 155,8 mio. kr.
- Resultatet på den ordinære drift giver et overskud på 254,3 mio. kr. i gennemsnit over årene
- Kommunens gennemsnitlige likvide beholdning er på 760,2 mio. kr. (pr. 31.juli 2026)

2.3. Bevillingsniveauer

Angivelsen af bevillingsniveauer er udtryk for, hvor detaljeret budgettet er opdelt. Samtidig er et højt bevillingsniveau udtryk for, at kommunalbestyrelsen giver det enkelte udvalg mulighed for spillerum inden for eget område.

De enkelte udvalgs bevillinger er i budget 2027-2030 opdelt på nedenstående bevillingsniveauer.

Bevillingsniveauer
Driftsudgifter
Overførselsudgifter
Brugerfinansierede område

For driftsbevillingerne gælder det, at de er nettobevillinger dvs., at kommunalbestyrelsen kun tager bevillingsmæssig stilling til størrelsen af nettoudgifterne. Det vil derfor være muligt at afholde flere udgifter, hvis udvalget har opnået flere indtægter.

På finansieringssiden følges kravene, som fremgår af det autoriserede budget- og regnskabssystem for kommuner.

På anlæg er nettobevillingen knyttet til hvert projekt for sig, og kravene, der fremgår af det autoriserede budget- og regnskabssystem for kommuner, følges. For at lette processen kan der søges om anlægsbevilling i forbindelse med vedtagelsen af budgettet. For de projekter, hvor projektbeskrivelsen vurderes at redegøre for både de økonomiske og materielle forudsætninger, fremgår det, at der søges om anlægsbevilling i forbindelse med budgetvedtagelsen.

2.4. Befolkningsfremskrivning

I forbindelse med udarbejdelse af budgettet er befolkningstal og befolkningsfremskrivning relevante at tage med i overvejelserne. Udviklingen i befolkningsfremskrivningen i forskellige aldersgrupper fremgår af nedenstående tabel.

Alder	2026	2027	2028	2029	2030	Ændring fra 2026-2030
0 - 2 år	1.359	1.350	1.394	1.399	1.401	3,1%
3 - 5 år	1.544	1.486	1.420	1.433	1.429	-7,4%
6 -16 år	6.452	6.374	6.184	6.088	6.055	-6,2%
17 - 24 år	4.906	4.951	4.856	4.780	4.642	-5,4%
25 - 64 år	26.966	26.768	26.349	26.146	25.959	-3,7%
65 - 79 år	9.925	9.969	10.031	10.101	10.215	2,9%
80 + år	4.066	4.245	4.365	4.505	4.613	13,5%
I alt	55.218	55.143	54.599	54.452	54.314	-1,6%

Kilde: Danmarks statistik.

Ovenstående prognose bygger på data fra Danmarks Statistik over befolkningsfremskrivningen. Ifølge tabellen vil befolkningssammensætningen i kommunen bevæge sig mod en højere gennemsnitsalder. Af tabellen ses det, at der i de to ældste aldersgrupper forventes en stigning i antal borgere de kommende år, mens der i de resterende aldersgrupper ses et forventet fald i antal borgere, på nær de 0-2-årige, hvor der er en svag stigning. Overordnet set forventes befolkningstallet i kommunen at falde i de kommende år.

Årets befolkningsfremskrivning påvirkes af indvandringen af ukrainere med opholdstilladelse efter særloven. Dette er dog på kort sigt. Ud fra Danmarks Statistiks befolkningsfremskrivning, antages det, at alle ukrainere med opholdstilladelse efter særloven, udrejser i løbet af 2027.

2.5. Pris- og lønfremskrivning

Som beskrevet under pkt. 2.2. Det tekniske budget, er budgetterne fremskrevet med Kommunernes Landsfor- enings nye skøn for pris- og lønfremskrivning. Den gennemsnitlige prisen fremskrivning fra 2026 til 2027 er 2,11%. Fremskrivningen er faldet ift. fremskrivningen fra 2025 til 2026. Årsagen er, at forventningerne til både inflation og lønstigninger er blevet nedjusteret. Priser og lønninger skal ses i sammenhæng – når priserne stiger, stiger lønningerne og omvendt.

Ud over den generelle fremskrivning er der en række skævdelpuljer afledt af overenskomst 2026, som er fordelt.

I overslagsårene er der indlagt en fast pulje til pris- og lønfremskrivning. Dette er gjort for skabe et retvisende billede i budgetprocessen.

2.6. Den disponible kassebeholdning

Den disponible kasse, er et udtryk for kommunens økonomiske robusthed. Det er en central indikator for kommunens økonomiske sundhed, da den viser, i hvilket omfang kommunen har likvide midler til rådighed til at sikre en stabil drift og imødekomme fremtidige behov og udfordringer.

Den forventede disponible kasse ultimo året er beregnet som primo likviditet tillagt årets budgetterede likviditetsvirkning.

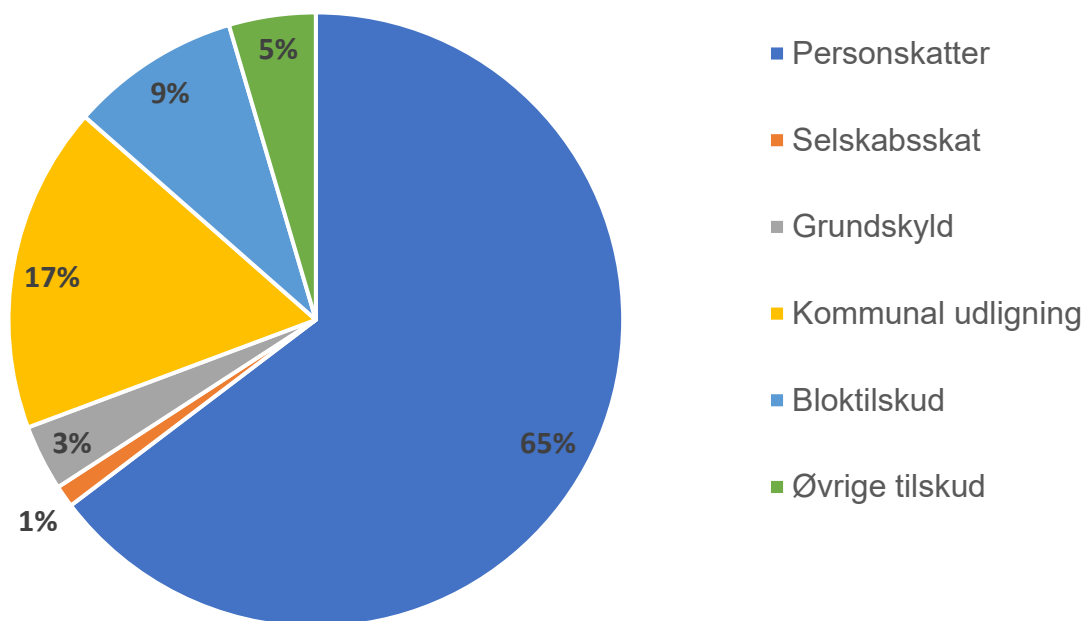
Den disponible kasse primo 2027 forventes at udgøre 279,8 mio. kr. på baggrund af de opgjorte økonomiske konsekvenser efter mødet i Haderslev Kommunalbestyrelse den 24. juni 2026. I forbindelse med regnskab 2025 blev den disponible kasse primo 2026 opgjort til 473,6 mio. kr. Herfra fratrækkes nettoresultatet af det korrigerede budget for 2026, der viser et merforbrug på 193,7 mio. kr. Det korrigerede budget 2026 er specielt påvirket af overførselssagen i februar 2026, der medførte at ikke forbrugte midler på drift, anlæg og finans blev overført fra sidste år.

3. Finansiering

Haderslev Kommunes indtægter består overordnet set af skatter og tilskud.

Haderslev Kommunes indtægter i 2027 stammer primært fra skatteindtægter, hvor ca. 65% af indtægterne kommer fra. Derefter kommer tilskud i form af kommunal udligning og statens bloktilskud, som bidrager med henholdsvis 17% og 9%. Øvrige skatter og tilskud bidrager samlet med ca. 10%.

Fordeling af indtægter i 2027

Nedenfor gennemgås skatter og tilskud i Haderslev Kommune.

3.1. Skatter

Haderslev Kommune kan hvert år vælge mellem to forskellige budgetmetoder med hensyn til fastsættelse af personskatten og de afledte tilskuds- og udligningsbeløb:

1. Haderslev Kommune benytter sig af tilbuddet om statsgaranti på personskat, tilskud og udligning
2. Haderslev Kommune budgetterer selv skattegrundlaget og de afledte tilskuds- og udligningsbeløb

Vælger kommunen statsgaranti på skatterne, er indtægter fra tilskud og udligning endelige. Vælger kommunen selvbudgettering af skatter, bliver tilskuddene og udligningen efterreguleret 3 år senere på baggrund af den endelige skatteopkrævning og det opgjorte udgiftsbehov.

Da Haderslev Kommune valgte selvbudgettering for 2024, sker der en efterregulering i 2027 for kommunen.

Haderslev Kommune har for tilskudsåret 2027 indregnet indtægter baseret på statsgarantien i det tekniske budget.

Oversigt over skatter i Haderslev Kommune

	Sats
Udskrivningsprocent – kommunal	26,30 %
Udskrivningsprocent – kirke	0,95 %
Grundskyldspromille – produktionsjord	7,20 ‰
Grundskyldspromille – øvrige	12,7 ‰

Personskatter

Udskrivningsgrundlaget er den del af borgernes indkomster, som de betaler skat til kommunen af. Haderslev Kommunes udskrivningsprocent er 26,3 %. Provenuet af den kommunale indkomstskat beregnes på baggrund af udskrivningsgrundlaget.

For 2027 har Økonomi- og Indenrigsministeriet fastsat det statsgaranterede udskrivningsgrundlag ved at tage udgangspunkt i kommunernes korrigerede udskrivningsgrundlag for 2024 og derefter fremskrive dette med 14,9 pct. frem til 2027. Ved valget af statsgaranti er Haderslev Kommune garanteret et udskrivningsgrundlag på 11,7 mia. kr., som med en udskrivningsprocent på 26,3% giver et provenu på 3,1 mia. kr. i 2027.

Selskabsskat

I 2027 modtager Haderslev Kommune selskabsskat for indkomståret 2024 samt eventuelle korrektioner fra tidligere år.

Den budgetterede udvikling i selskabsskatten er baseret på Kommunernes Landsforenings forventning til udviklingen i selskabsskatten på landsplan. For 2027 får Haderslev Kommune indtægter fra selskabsskatter på i alt 55,0 mio. kr. Dette er en stigning i selskabsskatteindtægterne på 5,3 mio. kr. i forhold til selskabsskatteindtægterne i 2026.

Grundskyld og øvrige

Fra 2024 er det ikke længere kommunerne, men Skatteforvaltningen, der opkræver grundskyld og dækningsafgift. Det sker med baggrund i vurderinger af grundværdierne fra Skatteministeriet. Det skal bemærkes, at det indarbejdede provenu for grundskyld, beror på seneste foreløbige skøn fra Skatteministeriet fra juni 2026.

De nye vurderinger forventes at medføre højere grundværdier. For at grundskyldsprovenuet for kommunerne skal være uændret, er der i den nye ejendomsskattelov, fastsat nye kommunespecifikke grundskyldspromiller for de enkelte kommuner for 2024-2028. Haderslev Kommunes grundskyldspromille på ikke-produktionsjord (øvrige ejendomme) er nedsat fra 24,36 ‰ til 12,7 ‰, mens grundskyldspromillen på produktionsjord er uændret 7,2 ‰. Haderslev Kommune opkræver ikke dækningsafgifter på erhvervsejendomme.

I 2027-2030 er grundskylden opgjort ud fra Skatteministeriets foreløbige skøn på de nye vurderinger. Det skal bemærkes, at grundskylden for 2027 er endelige, mens skøn for 2028-2030 stadig er behæftet med en vis usikkerhed, og kan blive ændret ved de kommende budgetlægninger.

Udover grundskyld har Haderslev Kommune også indtægter fra dækningsafgift på offentlige ejendomme, dødsbopeskating og forskerskat.

(Beløb i mio. kr.)	2027	2028	2029	2030
Personskatter*	-3.073,5	-3.101,2	-3.235,9	-3.332,7
Skrå skatteloft*	7,0	7,1	7,2	7,4
Selskabsskat	-55,0	-61,3	-62,7	-65,4
Grundskyld og øvrige	-164,4	-167,9	-160,1	-167,6
I alt	-3.286,0	-3.323,3	-3.451,5	-3.558,3

Afrundingsdifferencer kan forekomme

*Personskatter og det skrå skatteloft er samlet under personskatter i resultatopgørelsen.

3.2. Tilskud og udligning

Det nuværende tilskud og udligningssystem trådte i kraft pr. 1. januar 2021 og med det, skete der en grundlæggende omlægning af det kommunale tilskuds- og udligningssystem, som består af:

- Et generelt udligningssystem
- Særskilte udligningsordninger
- Et statsligt bloktilskud
- En række separate tilskuds- og overgangsordninger

I ordningen foretages en separat udligning af beskatningsgrundlag og udgiftsbehov, mens der tidligere blev udlignet ud fra et beregnet strukturelt underskud. Der er nu indført et generelt udligningssystem, som er ens for alle landets kommuner. Udligningssystemet er ændret fra et statsfinansieret system til et rent mellemkommunalt system.

Der er indført særlige udligningsordninger for selskabsskat, udligning af kommunernes merudgifter vedrørende indvandrere, flygtninge og efterkommere samt en udligning af dækningsafgift.

Bloktilskuddet er statens samlede årlige tilskud til kommunerne og fordeles som hovedregel efter indbyggertal.

Det kommunale tilskuds- og udligningssystem indeholder endeligt en række målrettede tilskudsordninger.

I 2027 budgetterer Haderslev Kommune med, at de samlede indtægter fra tilskud og udligning vil være 1.455,3 mio. kr. Heraf indgår 49,7 mio. kr. som finansieringstilskud og 86,9 mio. kr. som tilskud til udsatte ø- og yderkommuner.

Fordeling af tilskud og udligning

(Beløb i mio. kr.)	2027	2028	2029	2030
Kommunal udligning	-774,0	-795,1	-754,9	-786,5
Udligning udlændinge	3,7	3,5	3,4	3,2
Udligning af selskabsskat	-43,3	-44,8	-45,6	-47,4
Udligning af dækningsafgift	-0,6	-0,6	-0,6	-0,6
Kommunebidrag til regionerne	7,2	7,3	7,5	7,7
Statsligt bloktilskud	-424,7	-437,3	-451,9	-440,0
Udligning og statstilskud i alt	-1.231,6	-1.267,0	-1.242,1	-1.263,6
Tilskud til Ø-kommuner	-4,8	-4,0	-4,0	-4,0
Tilskud til bekæmpelse af ensomhed	-1,4	-1,4	-1,4	-1,5
Tilskud til generelt løft af ældreplejen	-10,2	-10,4	-10,7	-11,0
Tilskud til bedre kvalitet i dagtilbud	-5,4	-5,5	-5,6	-5,8
Finansieringstilskud	-49,7	-49,7	-49,7	-49,7
Ekstra finansieringstilskud	-28,9	-15,8	0,0	0,0
Tilskud styrket kvalitet i ældreplejen	-13,6	-14,0	-14,3	-14,7
Tilskud til værdig ældrepleje	-14,3	-14,6	-15,0	-15,4
Tilskud til udsatte ø- og yderkommuner	-86,9	-89,1	-91,5	-94,0
Kompensation vedrørende nettotab dækningsafgift	-6,4	-6,0	-6,0	-6,0
Skøn for overgangstilskud vedr. sundhedsreform	-2,1	-2,1	-2,1	-2,1
Særlige tilskud, i alt	-223,7	-212,6	-200,4	-204,2
Generelle tilskud og udligning i alt	-1.455,3	-1.479,6	-1.442,5	-1.467,8

Afrundingsdifferencer kan forekomme

Budgetteret tilskud og udligning

Haderslev Kommune budgetterer i 2027 med indtægter på 1.231,6 mio. kr. fra udligning og statstilskud.

Det statslige bloktilskud udgør i alt 424,7 mio. kr., hvoraf 27,3 mio. kr. kun udbetales, hvis kommunerne samlet overholder loftet for serviceudgifter, jf. aftalen mellem Regeringen og Kommunernes Landsforening.

Desuden er 9,1 mio. kr. gjort betinget af, at kommunerne samlet budgetlægger indenfor den aftalte ramme under hensyntagen til det samlede budgetterede niveau for anlægsudgifter.

Haderslev Kommune får et tilskud på 4,8 mio. kr. i 2027 som ø-kommune. Hertil er der kommet udmeldinger om særtilskud til nedsættelse af færgetakster på godstransport og passagerbefordring på 2,3 mio. kr. Indtægten vedrørende nedsættelse af færgetaksterne er direkte tilskrevet fagområdet og indgår ikke i de samlede opgjorte særtilskud.

Sundhedsreformen

Indtægter

De økonomiske virkninger for indtægterne af sundhedsreformen er indarbejdet i det tekniske budget. KL skønner at Haderslev Kommune samlet får et tab vedrørende implementeringen af sundhedsreformen på ca. 7 mio. kr. I den forbindelse er der lavet en overgangsordning, der begrænser kommunernes tab til 0,05 pct. af kommunens beskatningsgrundlag pr. år i overgangsperioden indtil start af en ny udligningsreform i 2029. For Haderslev Kommune indebærer ordningen en kompensation på 2,1 mio. kr. pr. år.

Udgifter

Med sundhedsreformen nedlægges den kommunale medfinansiering (KMF), og der flyttes en række opgaver fra kommunerne til regionerne vedrørende midlertidige pladser, akutsygepleje, patientrettet forebyggelse, specialiseret rehabilitering samt avanceret og specialiseret genoptræning. Opgaveflytningen og nedlæggelsen af KMF betyder, at et markant beløb flyttes ud af kommunerne, hvilket vil få byrdefordelingsmæssige konsekvenser for kommunerne. Derfor etableres der i en overgangsperiode frem til og med 2028 en likviditetsneutral overgangsordning med henblik på at håndtere byrdefordelingsmæssige konsekvenser for kommunerne.

Overgangsordningen er ikke på plads endnu, da den bliver justeret i forbindelse med, at resultaterne fra ministeriets revisorgodkendte opgørelser af kommunernes regnskaber indberettes. Den eksakte økonomiske udfordring kendes således ikke på nuværende tidspunkt.

Udfordringen fremsættes i det supplerende budget.

3.3. Lån, renter og balanceforskydninger

Lån

Optagelse af lån sker i henhold til lånebekendtgørelsen og områdefornyelsesprojekt på Jomfrustien, færge og havne samt energibesparende foranstaltninger.

Udvikling i langfristet gæld

(Beløb i mio. kr.)	2027	2028	2029	2030
Ældreboliger (primo)	153,1	139,0	124,7	110,1
Afdrag	-14,1	-14,3	-14,6	-14,8
Budgetteret lånoptagelse	0,0	0,0	0,0	0,0
Ældreboliger ultimo i alt	139,0	124,7	110,1	95,3
Ordinære lån (primo)*	412,0	354,6	338,9	319,7
Afdrag	-67,3	-28,7	-29,2	-29,6
Budgetteret lånoptagelse	9,9	13,0	10,0	0,0
Ordinære lån ultimo i alt	354,6	338,9	319,7	290,1
Jordforsyning (primo)	1,0	0,7	0,5	0,3
Afdrag	-0,2	-0,2	-0,2	-0,3

(Beløb i mio. kr.)	2027	2028	2029	2030
Budgetteret lånoptagelse	0,0	0,0	0,0	0,0
Jordforsyning ultimo i alt	0,7	0,5	0,3	0,0
I alt ultimo	494,3	464,1	430,0	385,4

* ekskl. gæld til Lønmodtagernes Feriemidler
Afrundingsdifferencer kan forekomme

Renter

(Beløb i mio. kr.)	2027	2028	2029	2030
Renter af likvide aktiver	-10,1	-10,1	-10,1	-10,1
Renter af kortfristede tilgodehavender	-0,2	-0,2	-0,2	-0,2
Renter af langfristede tilgodehavender	-0,1	-0,1	-0,1	-0,1
Renter af langfristet gæld	9,3	9,1	8,9	8,4
Garantiprovision og kurstab på obligationer	-5,5	-5,5	-5,5	-5,5
I alt	-6,6	-6,7	-6,9	-7,4

Afrundingsdifferencer kan forekomme

Balanceforskydninger

(Beløb i mio. kr.)	2027	2028	2029	2030
Forskydninger i langfristede tilgodehavender	7,0	0,9	0,9	0,0
- Heraf grundkapitalindskud	7,0	0,9	0,9	0,0
Forskydninger i kortfristet gæld til staten	-	-	-	-
Forskydninger i kortfristet gæld, i øvrigt	-	-	-	-
Forskydninger i langfristede gæld	-	-	-	-
I alt	7,0	0,9	0,9	0,0

Afrundingsdifferencer kan forekomme

Forskydninger i langfristede tilgodehavender drejer sig primært om indskud i Landsbyggefondens.

I budgetlægningen 2027-2030 budgetteres med øje for den tekniske serviceramme tillagt en forholdsmæssig andel af løftet af serviceudgifter i økonomiaftalen. I de afsluttende tekniske justeringer efter de politiske beslutninger, vil der blive etableret en evt. teknisk korrektionspulje på centrale puljer. Der sker afbalancering af den tekniske korrektionspulje under forskydninger i kortfristet gæld til staten.

3.4. Låneoptag på konkrete projekter

Nedenfor præsenteres låneoptag, afdrag på lån og renter, som kan henføres til konkrete anlægsprojekter i det tekniske budget. Der er indregnet låneoptag til Jomfrusti-projektet, færge og havne og energibesparende foranstaltninger

(Beløb i mio. kr.)	2027	2028	2029	2030
Låneoptag – Jomfrusti-projektet	-1,9	0,0	0,0	0,0
Afdrag på lån – Jomfrusti-projektet	1,0	1,0	1,0	1,0
Renter – Jomfrusti-projektet	0,7	0,8	0,8	0,8
I alt vedrørende Jomfrusti-projektet	-0,2	1,8	1,8	1,8
Låneoptag – færge og havne	-3,0	-8,0	-5,0	0,0
Afdrag på lån – færge og havne	0,1	0,2	0,6	0,8
Renter – færge og havne	0,1	0,2	0,4	0,6
Lån til færge og havne	-2,8	-7,6	-4,0	1,4
Låneoptag – energibesparende foranstalt.	-5,0	-5,0	-5,0	0,0
Afdrag på lån – energibesp. foranstalt.	0,2	0,4	0,6	0,8
Renter – energibesparende foranstalt.	0,1	0,3	0,4	0,6
Lån til energibesparende foranstalt.	-4,7	-4,3	-4,0	1,4
Finansiering til konkrete projekter i alt	-7,7	-10,1	-6,2	4,6

Afrundingsdifferencer kan forekomme

4. Udvalgets bemærkninger

4.1. Beskæftigelses- og Borgerserviceudvalget

Mål og ambitioner for Beskæftigelses- og Borgerserviceudvalget

Det er Beskæftigelses- og Borgerserviceudvalgets ambition at sikre, at Haderslev Kommune er et sted, hvor flere kommer i job, unge lykkes i uddannelse og trives, nye borgere bliver en del af fællesskabet – og hvor alle møder en professionel, tilgængelig og imødekommende borgerservice.

Målene er, at:

- andelen af borgere, der er i beskæftigelse, skal på niveau med landsgennemsnittet
- indfri den uddannelsespolitiske målsætning om, at alle 25-årige skal have gennemført en uddannelse, være i uddannelse eller være i beskæftigelse.
- borgere og virksomheder oplever en god og effektiv service

Overordnet er formålet at bidrage til at realisere Haderslev Kommunes ambitioner om vækst og velfærd med målene +250 flere i uddannelse, +500 indbyggere og +1.000 arbejdspladser i 2030.

Budgetoversigt 2027-2030 for Beskæftigelses- og Borgerserviceudvalget

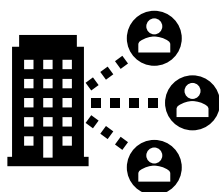
Nettobeløb (mio. kr.)	2027	2028	2029	2030
Driftsudgifter	150,7	149,5	149,5	149,5
Overførselsudgifter	1.236,2	1.230,1	1.228,0	1.228,0
Beskæftigelses- og Borgerserviceudvalget i alt	1.386,9	1.379,5	1.377,5	1.377,5

Afrundingsdifferencer kan forekomme

Fakta om Beskæftigelses- og Borgerserviceudvalgets områder

Beskæftigelses- og Borgerserviceudvalget har det overordnede ansvar for kommunens opgaver vedrørende:

- Beskæftigelses- og integrationsindsatsen
- Hjælp til enkeltydelser og forsørgelse
- Danskuddannelse til voksne udlændinge
- Veteran- og pårørendeindsatsen
- Borgerservice
- Den kommunale ungeindsats, herunder uddannelses- og erhvervsvejledningen (UEV), Den Forberedende grunduddannelse (FGU) og Særlig tilrettelagt ungdomsuddannelse (STU)
- Uddannelsesbyen Haderslev
- Den boligsociale helhedsplan

Beskæftigelses- og integrationsindsatsen tager udgangspunkt i Haderslev Kommunes beskæftigelsespolitik 2024-2027.

Indsatsen bygger i vid udstrækning på en virksomhedsrettet tilgang med fokus på rekruttering, tilknytning og opkvalificering. Formålet er at hjælpe ledige og sygemeldte borgere i at komme tilbage i job eller i uddannelse og sikre virksomhederne den arbejdskraft, de har brug for.

Hjælp til enkeltydelser og forsørgelse omfatter administration og udbetaling af en lang række ydelser, bl.a. ledighedsydelse, fleksløns-tilskud, kontanthjælp og sygedagpenge.

Herudover medfinansierer kommunen er række ydelser, som f.eks. dagpenge til forsikrede ledige, førtidspension og seniorpension.

Borgere kan søge om enkeltydelser til f.eks. tandbehandling, briller, medicin eller boligindskud.

Danskuddannelse til voksne udlændinge

Haderslev Kommune har et kommunalt sprogcenter – Sprogcenter Haderslev –, der tilbyder danskuddannelse til nyankomne voksne udlændinge.

Tilbuddet gives til både flygtninge, familiesammenførte og indvandrere - herunder arbejdstagere og studerende fra såvel EU-lande som tredjelande.

Veteran- og pårørendeindsatsen er et samarbejde på tværs af forvaltninger, med civilsamfundet, frivillige aktører og Forsvaret.

Haderslev Kommunes veterankoordinator og pårørendekoordinator skaber sammenhæng, koordinerer og sikrer adgang til specialviden i mødet med veteraner og deres familier. Koordinatorerne faciliterer bl.a. fællesskab og arrangementer for veteraner og pårørende.

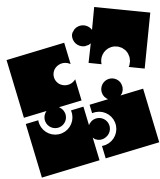

Borgerservice er stedet, hvor borgerne henvender sig, når de har brug for hjælp med det digitale, skal finde vej til rette myndighed eller have en offentlig ydelse.

I Borgerservice sagsbehandles og vejledes der bl.a. omkring MitID, pas, kørekort, sundhedskort, folke-register og personlige tillæg.

Her er Haderslev Kommunes hovedomstilling også forankret. Siden 2024 er den bemandet af både en digital kundeservicemedarbejder – Voicebotten – og en "rigtig" medarbejder.

Den kommunale ungeindsats arbejder med at gøre alle unge parate til at gennemføre en ungdomsuddannelse eller komme i job. Indsatsen sikrer, at den unge og forældre møder kommunen som én samlet instans, så koordineringen ikke ligger hos den unge selv. Under ungeindsatsen ligger bl.a. Uddannelses- og erhvervsvejledningen (UEV), Forberedende grunduddannelse (FGU) og Særlig tilrettelagt ungdomsuddannelse (STU).

Uddannelsesbyen Haderslev

Haderslev Kommune arbejder aktivt for at styrke uddannelsesmiljøet i Haderslev, i et tæt samarbejde med uddannelsesinstitutionerne, Forsvaret, Erhvervsrådet og andre involverede aktører og interessenter, herunder Ungerådet.

Målet er at sikre et fortsat, bredt udbud af uddannelser, at medvirke til at udvikle eller tiltrække nye uddannelser samt at skabe bedre overgange fra grundskole til ungdomsuddannelser.

Den boligsociale helhedsplan er et samarbejde mellem Haderslev Kommune, Haderslev Andels Boligforening (HAB) og Haderslev Boligselskab v/Domea, der er støttet af midler fra Landsbyggefonden. Helhedsplanen løber i perioden 2026-2030.

Der arbejdes med fire indsatsområder

- Beskæftigelse
- Uddannelse og livschancer
- Kriminalitetsforebyggende
- Sammenhængskraft - Medborgerskab

4.2. Børne- og Familieudvalget

Mål og ambitioner for Børne- og Familieudvalget

Haderslev kommunes børn er afgørende for kommunens vækst og velfærd. Børne- og Familieudvalget arbejder for, at visionerne i den sammenhængende børne- og ungepolitik bliver til virkelighed. Det betyder, at udvalget prioriterer, at:

- Skabe stærke og attraktive skoler og dagtilbud, som er det naturlige førstevalg i lokalsamfundet
- Sætte særlig fokus på at styrke kommunes almentilbud i både dagtilbud og skoler, så flest mulige får et tilbud så tæt på almenområdet som muligt
- Fastholde og styrke den faglige progression og de faglige resultater i folkeskolen
- Implementere nyt tilsynskoncept på dagtilbudsområdet, som skaber værdi i det lokale arbejde med kvalitetsudvikling
- Forme det gode, digitale børne- og ungeliv gennem tre nøgleområder: Digital dannelse, digital adfærd og digitale fællesskaber. Indsatsen er rammesat i IT-politikken, som sætter retning for hele børneområdet i Haderslev Kommune
- Evaluere og justere den eksisterende specialklassestruktur på skoleområdet, så flest mulige børn kan være i mangfoldige læringsmiljøer så tæt på deres bopæl og på almenområdet som muligt
- Flere unge kan blive i nærmiljøet, også når anbringelse er en nødvendighed
- Fokus på inddragelse og løsninger via netværket
- Flere forebyggende tilbud til børn, unge og familier

Budgetoversigt 2027-2030 for Børne- og Familieudvalget

Nettobeløb (mio. kr.)	2027	2028	2029	2030
Folkeskoler	339,5	339,5	339,5	339,5
SFO'er	32,4	32,4	32,4	32,4
Fællesudgifter skolevæsen	196,0	193,8	193,8	193,8
Ungdomsskolen	20,7	20,7	20,7	20,7
Sundhedsplejen	12,1	12,1	12,1	12,1
Fællesudgifter dagtilbud	-39,0	-38,0	-38,0	-38,0
Dagpleje	48,1	48,1	48,1	48,1
Daginstitutioner	247,6	247,5	247,5	247,5
Tilskud til puljeordninger	32,5	32,5	32,5	32,5
Det rådgivende team	31,2	32,1	33,1	33,1
Børn og Kultur samt politiske puljer	23,8	25,3	25,4	25,4
Ledelses-og Rådighedspuljer	4,7	3,9	3,9	3,9
Familierådgivningen	197,4	197,6	197,6	197,6
Familiehuset	34,0	33,4	33,4	33,4
Børne-og ungeinstitution	0,0	0,0	0,0	0,0
Hotspot og SSP	2,9	2,9	2,9	2,9
Børne- og Familieudvalget serviceudgifter, i alt	1.183,8	1.183,7	1.184,7	1.184,7
Central refusionsordning*	-26,1	-26,3	-26,1	-26,1
Børne- og Familieudvalget Driftsudgifter, i alt	1.157,7	1.157,3	1.158,6	1.158,6

Afrundingsdifferencer kan forekomme

* Overskridelsen af budgettet på det specialiserede børneområde skyldes bl.a. et forhøjet indtægtskrav på 4,9 mio. kr. vedrørende den centrale refusionsordning. Til dækning af denne forhøjelse er der afsat en pulje under Økonomiudvalget. Børne- og Familieudvalget vil få det tilsvarende beløb overført i forbindelse med 2. bevillingskontrol, når det kan konstateres, at der er et konkret behov.

Nettobeløb (mio. kr.)	2027	2028	2029	2030
Overførselsudgifter	10,4	10,4	10,4	10,4
Børne- og Familieudvalget Overførselsudgifter, i alt	10,4	10,4	10,4	10,4

Fakta om Børne- og Familieudvalget

Arbejdet under Børne- og Familieudvalget er organiseret i 12 hovedområder:

- Sundhedsplejen
- Dagtilbud
- Folkeskoler og SFO'er
- Ungdomsskole og klubber m.v.
- Pædagogisk Psykologisk Rådgivning og øvrig konsulentbistand
- Hotspot og SSP
- Børn og Kultur samt politiske puljer
- Myndighed for børn og unge i udsatte positioner
- Myndighed for børn og unge med handicap
- Familiehuset, udfører af indsatser
- Plejefamilieteam
- Børne-og Ungeinstitution

Sundhedsplejen tilbyder individuel vejledning, undervisning, undersøgelser og forebyggende indsatser til gravide og børn og unge op til 18 år. Sundhedsplejen tilbyder bl.a. vejledning og individuel støtte til gravide, spæd- og småbørnsforældre, funktionsundersøgelser af børn i den undervisningspligtige alder, generel forebyggelse og sundhedsfremme. Indgår i tværsektorielt samarbejde med almen praksis, jordemodercenter og fødegang, socialforvaltning m.fl. Udbyder kursus til førstegangsforældre.

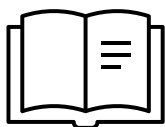
Dagtilbud dækker over pasning af ca. 310 børn i dagplejen, ca. 1.664 børn i børnehaver, 0-6 års institutioner og specialgrupper. Derudover betales tilskud til private puljeordninger, privatinstitutioner, private børnepassere og pasning af egne børn i alt ca. 415 børn.

Daginstitutionerne er enten kommunale eller selvejende. Der er 5 selvejende institutioner samt 10 kommunale institutioner fordelt på 27. matrikler/afdelinger.

Der er etableret 3 ressourceinstitutioner, hver med 1-2 specialgrupper for børn med særlige behov i direkte tilknytning til ressourceinstitutionens øvrige afdelinger og børnegruppe.

Folkeskoler og SFO'er omfatter kommunens 11 almene skoler, hvoraf fire har Ungeunivers. Skolerne er beliggende på 16 matrikler. Der er 3.940 elever fra 0-9. klasse, hvoraf ca. 235 elever går i specialklasse og 201 er enkeltintegrerede. Der er SFO'er på de 14 matrikler med indskolingsklasser. Der er 1 specialskele for 0-10. klassetrin med ca. 235 elever. Derudover 1 10. klasses skole med 113 elever.

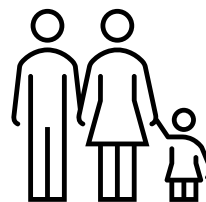
De almene folkeskoler er opdelt i børne- og junior-universer for 0.-6. klassetrin og ungeuniverser for 7.-9. klassetrin. Fem skoler har specialklasser, og alle 11 skoler har enkeltintegrerede elever. Kommunen indbetaler tilskud til staten for elever på de fem friskoler og private grundskoler i kommuner.

Haderslev Ungdomsskole benyttes af unge primært i alderen 14-18 år. Ungdomsskolen står for fritidsundervisning, heltidsundervisning i AU-klassen, junior- og ungdomsklubber, Naturskolen samt varetager "den lille håndværker", som er 1 uges undervisningsforløb for alle kommunens 5. og 6. klasser.

Ungdomsskolen skal give de unge muligheden for at udvide deres kundskaber, dygtiggøre dem til samfundslivet og bidrage til en indholdsrig tilværelse. Mange af de 9 junior- og ungdomsklubber er placeret i lokalsamfundene.

Pædagogisk Psykologisk Rådgivning og øvrig konsulentbistand er organiseret i Det rådgivende team, der varetager pædagogisk psykologisk rådgivning, skolefraværsindsats og lettere behandlingsindsats. Det rådgivende team er organiseret som et tværfagligt team i hvert distrikt. Teamet yder rådgivning og vejledning, sparring, konsulentstøtte til dagtilbud og skoler samt rådgivning og forebyggende indsatser til børn, unge og forældre. Psykologer varetager de pædagogiske-psykologiske opgaver. Teamet består herudover af sundhedsplejersker, fysioterapeuter, ergoterapeut, familiekoordinatorer, pædagogiske konsulenter, samt Tale-høresprog konsulenter, der yder støtte til alle børn med tale-, høre- og sprogsvækheder.

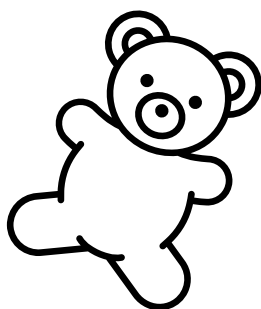

Hotspotchefen fungerer som vidensbank og konsulent, der opkvalificerer den strategiske og proaktive kriminalpræventive indsats, f.eks. ved at udarbejde aktuelle politikker, strategier og handleplaner. Igennem en koordineret viden vedrørende kommunens tværfaglige indsatsområder og netværk, sikrer hotspotchefen, at unge med bekymrende adfærd får den nødvendige støtte på det korrekte niveau. Dette i tæt samarbejde med SSP-indsatsen.

Børn og Kultur samt politiske puljer

Administrative opgaver og pædagogiske konsulentfunktioner i forhold til hele fagområdet er placeret centralt i forvaltningen.

De politiske puljer omfatter bl.a. udvalgets udviklingspulje, strukturpulje samt puljen til yderligere tiltag på skoleområdet.

Det børnesociale område

Området er opdelt i myndighed (Familierådgivningen) og udfører (Familiehuset).

Familierådgivningen varetager myndighedsopgaver jf. Barnets Lov, som strækker sig bredt fra råd og vejledning til anbringelser uden samtykke i Børn og Ungeudvalget. Området dækker både det børnesociale område samt børnehandicapområdet. I børnehandicap arbejdes der med råd og vejledning og behandling af Tabt arbejdsfortjeneste, merudgifter samt anden støtte til familier.

Familiehuset er kommunens interne leverandør af forebyggende indsatser, f.eks. familiebehandling, familiekonsulent, kontaktperson, gruppeforløb etc. Familiehuset omfatter også familieplejeområdet, som finder og supervisere plejefamilier. Både myndighed og familiehuset arbejder forebyggende og yder råd og vejledning til dagtilbud, skoler og familier.

For hele området gør det sig gældende, at der er stort fokus på netværksinddragende metoder.

4.3. Kultur- og Fritidsudvalget

Mål og ambitioner for Kultur- og Fritidsudvalget

Kultur- og fritidslivet er en vigtig aktør i kommunens vækst- og velfærdsudvikling. Kultur- og fritidsområdet skal understøtte fællesskaber, herunder særligt de tre vækstmaal om 250 flere i uddannelse, 500 flere indbyggere samt 1000 flere arbejdspladser – alle mål i 2030.

Kultur- og Fritidsudvalget arbejder konkret med virkeliggørelse af svømmefaciliteter i Haderslev Kommune, hvor også et nyt terapibassin i Vojens Svømmehal er under udarbejdelse. I Haderslev by er fokus rettet mod svømmehallen på Kløvermarkskolen og Haderslev Svømmehal samt ikke mindst arbejdet med at konkretisere både indhold og placering af en helt ny svømmefacilitet i Haderslev.

Kultur- og Fritidsudvalget er optaget af, at de strategiske mål og ambitioner udmøntes gennem et tæt samarbejde med foreningslivet og frivilligheden. Særligt samarbejdet med Forummerne indenfor udvalgets område er vigtigt, da disse repræsenterer de mange forskellige foreninger indenfor kultur- og fritidsområdet i Haderslev Kommune. Men også dialogen med - og nærheden til kultur- og fritidsinstitutionerne vægtes højt af udvalget. Det er bl.a. gennem forenings- og institutionslivet, at udvalgets mål og ambitioner udmøntes.

Budgetoversigt 2027-2030 for Kultur- og Fritidsudvalget

Nettobeløb (mio. kr.)	2027	2028	2029	2030
Idræt	29,0	29,2	29,2	29,0
Kultur	23,0	21,4	21,1	21,3
Fritid	0,9	1,0	0,7	0,7
Forummerne	5,1	5,1	5,1	5,1
Institutionerne	60,2	60,0	60,0	60,0
Kultur- og Fritidsudvalget i alt	118,3	116,6	116,0	116,0

Afrundingsforskelle kan forekomme

Fakta om Kultur- og Fritidsudvalget

Arbejdet under Kultur- og Fritidsudvalget er organiseret i 5 hovedområder:

- Idræt
- Kultur
- Fritid
- Forummerne
- Institutioner

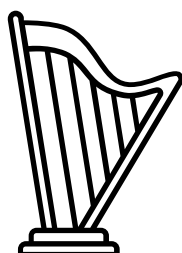
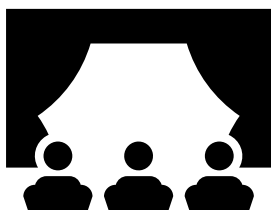
Ildræt omfatter:

Moderne rammer og faciliteter: Haderslev Kommune fokuserer på at udvikle og vedligeholde idrætsfaciliteter, der både understøtter traditionelle sportsgrene og nye, spontane idrætsaktiviteter. Dette inkluderer både indendørs og udendørs faciliteter.

Naturen som arena: Kommunen udnytter naturen som en vigtig arena for idræt og bevægelse. Skove og vandområder er tilgængelige for både breddeidræt og eliteidræt, hvilket fremmer et aktivt udeliv.

Foreningsudvikling: Der er fokus på at styrke foreningernes muligheder for udvikling, så de kan tilbyde relevante aktiviteter til alle aldersgrupper. Frivillige, trænere og ledere spiller en central rolle i dette arbejde.

Sundhed og trivsel: Idræt og bevægelse ses som vigtige elementer for at sikre borgernes fysiske, sociale og mentale sundhed. Idrætsforeningerne bidrager til at skabe meningsfulde og positive fællesskaber, der fremmer bevægelsesglæde og livskvalitet.

Kultur omfatter:

Den sønderjyske kulturarv: Haderslev Kommune værner om sin rige kulturarv, som inkluderer naturens skatkammer, et stærkt sønderjysk DNA og historiske oplevelser. Kommunen arbejder for at fremme kultur- og naturoplevelser i og omkring det blå-grønne bånd fra Haderslev fjord til Gram lergrav.

Musik, teater og billedkunst: Musik, teater og billedkunst spiller en central rolle i dannelsen og kreativiteten hos kommunens borgere. Der lægges vægt på at udbrede musik som pædagogisk ramme for børn og unge og udvikle kreative impulser og kulturelt iværksætteri.

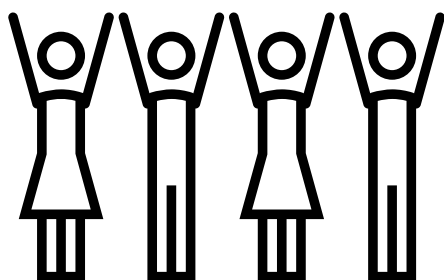
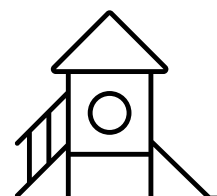
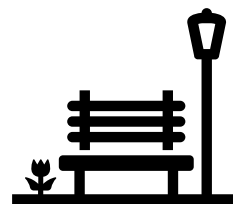
Kulturelt indblik og internationalt udsyn: Haderslev Kommune deltager aktivt i aftaler om kultur i Trekantområdet og Sønderjylland-Schleswig, hvilket bidrager til videndeling, innovative kulturtilbud og store kulturoplevelser. Disse bidrager til en aktiv kulturkommune som gør det attraktivt at være en del af – både som borger, tilflytter, virksomhed og gæst i kommunen.

Fritid omfatter:

Aktive seniorer: Haderslev Kommune fokuserer på at tilbyde et fritidsliv, der gør det nemt for seniorer at gå fra et aktivt arbejdsliv til et aktivt seniorliv i fællesskaber. Der samarbejdes med andre fagområder for at løfte det aktive seniorliv i hele kommunen.

Samarbejde mellem foreninger: Foreninger og frivillige inspirerer hinanden og lærer af hinandens erfaringer gennem samarbejde om aktiviteter og events på tværs af fritidslivet. Dette skaber sociale fællesskaber og sikrer aktivitet og bevægelse på flere niveauer: fysisk, socialt og mentalt.

Traditionelle og nye former for fællesskaber: Haderslev Kommune understøtter både det traditionelle foreningsliv og nye interessefællesskaber. Der er plads til gode idéer og en mangfoldighed af fritidsaktiviteter på tværs af generationer, og der arbejdes på at inkludere tilflyttere og borgere, der oplever at stå udenfor, i fællesskaberne.

Forummerne omfatter:

Idrætsforum, Kulturforum, Fritidsforum, samt et Fællesforum.

Samarbejde og partnerskaber: Forummerne spiller en central rolle i at realisere de politiske visioner for kultur- og fritidsområdet. De samarbejder med borgere, foreninger og kultur- og fritidsaktører for at udvikle området.

Handleplaner og initiativer: Kultur- og Fritidspolitikken skal ses i sammenhæng med de initiativer Forummerne tager og som bidrager til at konkretisere foreningslivets initiativer med det politiske udvalgs fokus på udvikling.

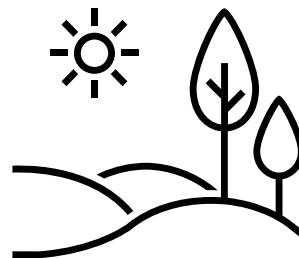
Styrkelse af fællesskaber: Forummerne bidrager til at skabe inviterende fællesskaber, hvor alle borgere kan deltage uanset alder, interesser og funktionsniveau. De arbejder for at styrke sociale fællesskaber gennem bevægelse og kreative aktiviteter.

Institutionerne dækker over:

Decentrale kommunale enheder: Kulturhuset Bispen, Haderslev Musik- og Kulturskole, Historie Haderslev, TalentCenter-Haderslev og Haderslev Idrætscenter.

Kommunale idrætsfaciliteter som klubhuse, foreningshuse, haller og udeanlæg.

Selvejende, private og fondsejede institutioner som f.eks. StreetDome, Gram Fritidscenter, Fonden for Vojens Idræts- og Sportshaller, selvejende og selvstyre haller. Teatret Møllen, Forsøgsscenen, Kulturhuset Harmonien, Vojens Kultur- og Musikhus.

4.4. Land- og Byudviklingsudvalget

Mål og ambitioner for Land- og Byudviklingsudvalget

Land- og Byudviklingsudvalget arbejder for at skabe de forudsætninger, der skal til for at fremme frivillighed, nærdemokrati og sammenhængskraft i nærområder. Udvalget fokuserer på direkte dialog med borgerne, nærdemokrati, fysiske fællesskaber, strategiske udviklingsplaner, borgerbudgettering og områdefornyelser. Disse initiativer er afgørende for at skabe et aktivt og fællesskabende liv i både landzone, centerbyer og bydele.

Land- og Byudviklingsudvalget prioriterer, at:

- Fremme nærdemokrati og borgerbudgettering
- Udvikle fysiske fællesskaber som forsamlingshuse og kultur- og fritidscentre
- Implementere strategiske udviklingsplaner i Vojens og Gram
- Støtte frivillighed og velfungerende nærdemokrati
- Forskønne og udvikle de fysiske rammer, bl.a. via landsbyfornyelse og områdefornyelser

Budgetoversigt 2027-2030 for Land- og Byudviklingsudvalget

Nettobeløb (mio. kr.)	2027	2028	2029	2030
Forsamlingshuse	0,4	0,4	0,4	0,4
Kultur- og Fritidscentre - partnerskabsaftaler	1,5	1,5	1,5	1,5
Årets lokalsamfund og arrangementer for landdistrikter	0,1	0,1	0,1	0,1
Land- og Byudviklingsudvalget i alt	2,0	2,0	2,0	2,0

Afrundingsforskelle kan forekomme

Fakta om Land- og Byudviklingsudvalget

Arbejdet under Land- og Byudviklingsudvalget tager udgangspunkt i den udarbejdede politik for området – Forbindelse og Fællesskaber. Konkret arbejdes der med baggrund i de fire temaer i politikken:

- Sammen om strategisk planlægning
- Boliger og bosætning
- Samskabelse, dialog og samarbejde på tværs
- Synliggørelse af det gode liv i landdistrikterne er, hvordan vi sammen kan skabe det gode liv i landdistrikterne

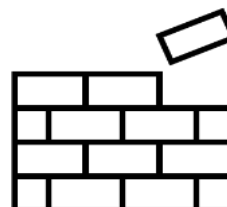

Land- og Byudviklingsudvalgets puljer til borgerbudgettering søges hvert år af de 29 landdistrikter samt Haderslev by, der er opdelt i 12 områder samt og Starup og omegn, der tæller for et område. Midlerne søges af borgerforeningerne, og projekterne føres ud i livet af borgerne til anlæg, vedligehold, markedsføring, aktiviteter, opkøb af ejendom og naturpleje.

Haderslev Kommune har i dag 7 **kultur- og fritidscentre** etableret i/ved tidligere skoler i landdistrikterne, der fungerer som lokale samlingssteder. Haderslev Kommune støtter disse kultur- og fritidscentre gennem partnerskabsaftaler med hjælp til daglig drift til gavn og i tæt dialog og samarbejde med foreningslivet og lokalsamfundene.

Haderslev Kommune støtter både **LAG Haderslev-Tønder** og **LAG småøerne** med mindre bidrag/tilskud. Herunder kommunal mellemfinansiering af LAG-tilskud ved større lokale almennyttige anlægsprojekter.

4.5. Organisations- og Beredskabsudvalget

Mål og ambitioner for Organisations- og Beredskabsudvalget

Målet er **en robust, digital og effektiv kommune**, der:

- er modstandsdygtig over for kriser og cybertrusler
- bruger digitalisering til bedre service og færre administrative byrder
- frigør ressourcer til kernevelfærd gennem klog organisering og effektiv drift

Overordnet er formålet at bidrage til at realisere Haderslev Kommunes ambitioner om vækst og velfærd med målene +250 flere i uddannelse, +500 indbyggere og +1.000 arbejdspladser i 2030.

Budgetoversigt 2027-2030 for Organisations- og Beredskabsudvalget

Nettobeløb (mio. kr.)	2027	2028	2029	2030
Driftsudgifter	16,3	16,3	16,3	16,3
Organisations- og Beredskabsudvalget i alt	16,3	16,3	16,3	16,3

Afrundingsdifferencer kan forekomme

Fakta om Organisations- og Beredskabsudvalget

Arbejdet under Organisations- og Beredskabsudvalget vedrører:

- Beredskab
- IT og Digitalisering
- Organisation og Effektivisering

Beredskab

Redningsberedskabet er henlagt til Brand og Redning Sønderjylland, som er et §60-selskab bestående af beredskaberne fra Haderslev, Tønder og Aabenraa.

Beredskabsplanlægning dækker over beredskab på kommunale institutioner og kapacitet i beskyttelsesrum. Beredskabsplanerne anvendes ved hændelser, hvor der er behov for at etablere en kriseorganisation til at håndtere hændelsen.

Brand og Redning Sønderjylland har opgjort, at der er ca. 27.000 sikrings- og beskyttelsespladser i Haderslev Kommune fordelt på ca. 240 lokationer.

IT og Digitalisering

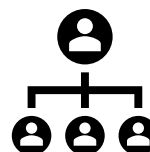
Der er fokus på at optimere organisationens digitale modenhed og mindset for nye digitale teknologier og forretningsmodeller der bidrager til øget vækst og velfærd. Derudover er det vigtigt at sikre informationssikkerheden, og at kommunen er tilstrækkelig robust overfor cyberkriminalitet.

Organisation og Effektivisering

Haderslev Kommune arbejder løbende med effektiviseringer og optimering af opgaveløsning og opgaveorganisering. Gevinster i form af at frigøre tid fra rutineprægede opgaver bidrager til at skabe bedre rammer for faglighed og borgerkontakt.

Business Intelligence (BI) understøtter datadrevet styring og bidrager til at frigive tid til faglig ledelse.

Der er løbende fokus afbureaukratisering i Haderslev Kommune.

Haderslev Kommunes organisationsgrundlag bygger på fire grundlæggende værdier:

- Ambitioner
- Resultater
- Fællesskab
- Dialog

Organisationsgrundlaget styrer organisationens og medarbejdernes ageren og sætter fælles retning.

4.6. Senior- og Sundhedsudvalget

Mål og ambitioner for Senior- og Sundhedsudvalget

Det er Senior- og Sundhedsudvalgets ambition at investere i et trygt, sundt, selvstændigt og værdifuldt liv, som styrker borgernes muligheder for i videst muligt omfang at forblive selvhjulpne. Det giver livskvalitet for den enkelte. Samarbejde med borgernes netværk, frivillige og andre aktører udenfor det kommunale er en vigtig del af indsatserne. Som et led i at arbejde hen imod Vækst- og Velfærdsstrategien har udvalget opstillet følgende mål:

- Fællesskaber og inddragelse af frivillige og netværk, hvor kommunen ikke nødvendigvis er (hele) løsningen
- Øget frihed og selvstændighed ved borgerne bl.a. via digitale løsninger
- Udvikling, rekruttering og fastholdelse af medarbejdere gennem fokus på trivsel, ledelse, rammer, fleksibilitet og kvalitet i faglighed
- En økonomi i balance, der understøtter helhedsperspektivet på borgerne

Budgetoversigt 2027-2030 for Senior- og Sundhedsudvalget

Nettobeløb (mio. kr.)	2027	2028	2029	2030
Senior og Rehabilitering	716,6	717,7	718,3	718,3
Fælles udgifter Senior og Rehabilitering	11,2	11,5	12,1	12,1
Central refusionsordning	-2,0	-2,0	-2,0	-2,0
Huslejeindtægter, ældre- og plejeboliger	-10,6	-10,6	-10,6	-10,6
Tomgangsleje, ældre- og plejeboliger	3,5	3,5	3,5	3,5
Vedvarende Indsatser (plejehjem, dagcentre, aktivitetscentre, demensteam)	215,2	216,1	216,1	216,1
Myndighed, Senior og Rehabilitering (inkl. bestillerbudget)	263,8	264,4	264,4	264,4
Længerevarende Indsatser (hjemmeplejen, sygeplejen)	124,4	122,9	122,9	122,9
Korterevarende Indsatser (Døgnrehabilitering, E-distrikt, Frem-skudt Enhed)	38,9	39,1	39,1	39,1
Understøttende Indsatser (sygeplejeklinikker, Én indgang, Akut-team)	17,2	17,3	17,3	17,3
Sekretariat og Uddannelsesområdet	55,0	55,5	55,5	55,5
Sundhed og Forebyggelse	147,0	147,3	146,7	146,7
Sundhedssamarbejde og Forebyggelse	21,7	21,7	21,7	21,7
Tandplejen	33,8	33,9	33,9	33,9
Hjælpe midler	49,1	49,1	48,5	48,5
Træning og Rehabilitering	29,7	29,9	29,9	29,9
Træning og Hjælpe midler - Fælles område	3,4	3,4	3,4	3,4
Sygehusvæsen, hospice og fællesudgifter	9,3	9,3	9,3	9,3
Senior- og Sundhedsudvalget i alt	863,6	865,0	865,0	865,0

Afrundingsdifferencer kan forekomme

Fakta om Senior- og Sundhedsudvalget

Arbejdet under Senior- og Sundhedsudvalget er organiseret i 2 hovedområder:

- Senior og Rehabilitering
- Sundhed og Forebyggelse

Senior og Rehabilitering

Fælles udgifter Senior og Rehabilitering består af fællestillidsrepræsentanter, Seniorrådet, central refusionsordning samt fælles udgifter på tværs af Senior og Rehabilitering.

Huslejeindtægter, ældre- og plejeboliger omfatter beboernes huslejebetaling, drift- og vedligeholdelsesomkostninger for servicearealerne samt henlæggelser.

Tomgangsleje, ældre- og plejeboliger består af udgifter til ældre- og plejeboliger, der står tomme.

Vedvarende indsatser består af plejehjem, dagcentre og demens-teamet, som er med til at støtte borgere og pårørende. Der er 2 dagcentre, 4 aktivitetscentre og 283 plejeboliger.

Myndighed, Senior og Rehabilitering står for visitationen af pleje i eget hjem og visitationen til pleje- og ældreboliger. Det er også her, der er budget til køb af plejeboligpladser hos Sommersted Plejehjem, Sillerup Plejekollegium, Haderslev Fripnejehjem og i andre kommuner. Afdelingen har ligeledes budget til levering af mad til de hjemmeboende borgere samt pasning af døende.

Længerevarende indsatser yder helhedspleje til borgere i eget hjem. Længerevarende indsatser består af 28 tværfaglige teams, der hjælper ca. 1350 visiterede borgere pr. uge.

Korterevarende indsatser består af Afklarende Enhed (tidl. Fremskudt Enhed), E-distrikt og Døgn-rehabilitering på Kong Frederik IX's Plejehjem. Der arbejdes i afdelingen med udgangspunkt i borger-nes ønsker og mål, samt implementering af rele-vante velfærdsteknologier.

Understøttende indsatser består af Én indgang, 9 sygeplejeklinikker fordelt over hele kommunen, specialister og Akutteamet.

Sekretariat og Uddannelsesområdet står for ud-dannelsen af social- og sundhedsassistenter, samt - og sundhedshjælpere. Derudover servicerer afde-lingen Senior- og Sundhedsudvalget, Social- og Handicapudvalget, de 3 råd og forvaltningen

Sundhed og Forebyggelse

Sundhedssamarbejde og Forebyggelse vare-tager forebyggende og sundhedsfremmende til-bud, støtte og facilitering af det frivillige, sociale arbejde efter servicelovens § 18 og aktiviteter til ældre efter § 79 samt drift af de to sundhedscen-tre.

Tandplejen tilbyder gratis forebyggende og be-handlende tandpleje til børn og unge op til 22 år. Derudover omsorgs-, social- og specialtandpleje til borgere med særlige sociale problemer eller fysiske og/eller psykiske udfordringer, som gør at borgerne ikke kan benytte et traditionelt tandplejetilbud.

Hjælpemidler består udover hjælpemiddeldepotet af Myndighed, Hjælpemidler, der visiterer hjæl-pemidler som f.eks. bleer, biler, kørestole, prote-ser og optiske synshjælpemidler.

Træning og Rehabilitering varetager genoptræ-ning af borgere og er ansvarlig for ordningen om vederlagsfri fysioterapi i både privat og kommunalt regi.

Sygehusvæsen, hospice og fællesudgifter betaler for aktiviteterne på de kommunalt finansierede regionale sundhedsaktiviteter, herunder specialiseret ambulant genoptræning, hospiceophold og udgifter til færdigbehandlede patienter med fysiske eller psykiskesygdomme.

4.7. Social- og Handicapudvalget

Mål og ambitioner for Social- og Handicapudvalget

Det er Social- og Handicapudvalgets ambition at investere i et trygt, sundt, selvstændigt og værdifuldt liv, der styrker voksnes muligheder for i videst muligt omfang at blive selvforsørgende og selvhjulpne. Det giver livskvalitet for den enkelte. Samarbejde med borgernes netværk, frivillige og andre aktører i civilsamfundet udenfor det kommunale er en vigtig del af indsatserne. Som et led i at arbejde hen imod Vækst og Velfærdsstrategien har udvalget opstillet følgende mål:

Voksne:

- Flere borgere vælger en social, sundheds - eller pædagogfaglig uddannelse
- Borgere skal tilbydes rette tilbud med den rette kvalitet og til rette pris i eller udenfor Haderslev Kommune
- Boliger på området tilpasses fremtidens målgrupper og deres særlige behov.
- Flere mennesker med fysiske og psykiske handicap i job og uddannelse
- Økonomi i balance
- Fokus på at forebyggelse og tidlig indsats, herunder ulighed i sundhed skal bidrage til bedst mulig livskvalitet for den enkelte

Budgetoversigt 2027-2030 for Social- og Handicapudvalget

Nettobeløb (mio. kr.)	2027	2028	2029	2030
Myndighed - Myndighedsdrift	16,3	16,4	16,4	16,4
Myndighed - Indenkommunale indsatser	68,7	68,7	68,7	68,7
Myndighed - Udenkommunale indsatser	104,6	104,6	104,6	104,6
Myndighed - Forsorgshjem	11,0	11,0	11,0	11,0
Myndighed - Krisecenter	2,5	2,5	2,5	2,5
Myndighed - Administration	12,3	12,4	13,1	13,1
Livsmestring og støtte – Socialpædagogisk støtte	103,9	104,5	104,5	104,5
Livsmestring og støtte – Dagtilbud	31,3	31,4	31,4	31,4
Livsmestring og støtte – Rusmiddel og udsatte	15,9	15,9	15,9	15,9
Livsmestring og støtte – Forebyggende indsatser	27,5	27,0	27,0	27,0
Handicapboliger / Ældreboliger	-6,0	-6,0	-6,0	-6,0
Social- og Handicapudvalget i alt	388,0	388,4	389,1	389,1

Afrundingsforskelle kan forekomme

Fakta om Handicap, Socialpsykiatri og myndighed

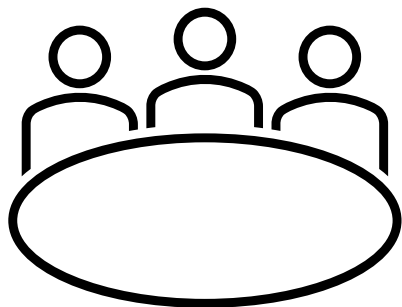
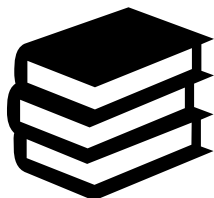
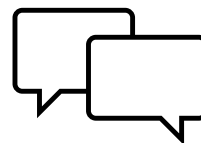
Arbejdet under området er organiseret i 2 hovedområder:

- Livsmestring og støtte
- Myndighed

CSK- Center for kommunikation og hjælpemidler er et tilbud om kompenserende ene- eller holdundervisning, udredning, råd og vejledning til borgere med en funktionsnedsættelse. Det kan være råd, vejledning eller undervisning ift. hjælpemidler, teknologi, alternativ kommunikation (høre, tale, syn), strategier i forhold til at udføre erhverv eller ift. andre funktioner og aktiviteter.

Sundhedsfagligt Team består af to sygeplejersker og en social og sundhedsassistent. Teamet varetager opgaver på tværs af handicap -og psykiatriområdet på hverdage i dagtimerne. Teamet har til formål at højne kvaliteten i de sundhedsfaglige indsatser og dermed styrke patientsikkerheden, samtidig med at medarbejdere og ledere understøttes i varetagelsen af de sundhedsfaglige opgaver.

Livsmestring og Støtte; Handicap, Socialpsykiatri, Rusmidler og Specialundervisning

Haderslev Kommune driver bosteder med 183 boliger til mennesker med fysisk og/eller psykisk funktionsnedsættelse. På et af botilbuddene drives et akuttilbud, hvor borgere i akut sårbarhed kan få støtte og dialog enten telefonisk eller ved fysisk fremmøde. Der er samtidig mulighed for kortvarigt ophold i form af enkelte overnatninger.

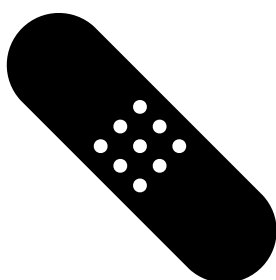
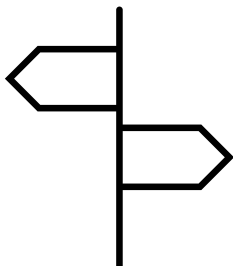
Botilbuddene er fordelt rundt i hele kommunen. Der er tillige et botilbud, målrettet borgere med senhjerne-skade, som har behov for at bo på et botilbud midlertidigt eller varigt.

Haderslev Kommune driver desuden ni beskyttede værksteder samt aktivitets- og samværstilbud med i alt 175 pladser. Her tilbydes både beskyttet beskæftigelse og meningsfulde aktiviteter, der understøtter borgernes trivsel og deltagelse i fællesskaber.

Tilbuddene henvender sig til borgere med betydelig nedsat fysisk eller psykisk funktionsevne.

Borgere i eget hjem har mulighed for at modtage socialpædagogisk støtte. Støtten kan foregå i borgers eget hjem, som videostøtte på skærm, ude i byen eller i bostøttens lokaler.

For borgere som er på vej ud af hjemløshed eller har brug for støtte til at fastholde en bolig, er der mulighed for støtte fra Støtteteamet. Støtteteamet giver støtte efter hjemløsestrategiens metoder og arbejder evidensbaseret med disse indsatser.

I Vejviseren kan borgere henvende sig og få råd og vejledning, deltage i gruppeforløb eller få individuelle samtaler. Vejviseren arbejder med forebyggelse og er for mange "indgangen" til kommunen og et tilbud man ikke skal visiteres til.

Der er også 4 kommunale væresteder. To i Haderslev og to i Vojens, samt nyt på vej i Gram. To af værestederne er sociale caféer, og to er aktivitetsrettede tilbud til psykisk sårbare borgere.

I Rusmiddelcentret kan man ringe og få en tid eller møde op i åben rådgivning, for at kunne få tilbudt et behandlingsforløb. Der er 14 dages behandlingsgaranti. Her kan man få hjælp og støtte ift. forbrug/misbrug af både alkohol og stoffer. Man kan også få vejledning som pårørende.

Bramdruphus er et mindre botilbud til borgere som er i rusmiddelbehandling, og som i en periode har brug for en særlig ramme som del af deres rusmiddelbehandling. Det kan f.eks. være i overgangen fra døgnbehandling og overgang til kommunal rusmiddelbehandling. Når man bor på Bramdruphus er det en del af den ambulante rusmiddelbehandling man modtager i kommunen.

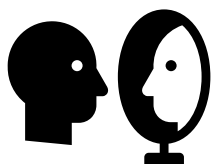
Borgerens vej ind i kommunen til en visiteret indsats (Myndighed)

Myndighedsområdet opgaver omfatter i hovedtræk råd og vejledning, udredning, visiteringer, behandling af ansøgninger og opfølgning på indsatser.

For myndighedsområdet gælder, at borgere har mulighed for at søge om forskellige ydelser og tilbud inden for gældende lovgivning. Ydelserne spænder bredt fra ledsagelse, støtte i egen bolig, botilbud, dækning af nødvendige merudgifter og borgerstyret personlig assistance (BPA) til voksenspecialundersøgelse.

Borgeren ansøger om støtte. Ansøgningen behandles i samarbejde med borgeren. Relevant materiale og dokumentation indgår i sagsbehandlingen af borgerens ansøgning, og borgeren modtager en afgørelse om den berettigede støtte.

Krisecenter

Kommunen skal jf. Serviceloven §109 tilbyde midlertidigt ophold til borgere, som har været udsat for vold, trusler om vold eller tilsvarende krise i relation til familie- eller samlivsforhold. Borgerne kan komme alene eller være ledsaget af børn. Kommunen skal afholde udgifterne til deres ophold. Der udregnes en egenbetaling for opholdet. Børn og kvinder har mulighed for psykologsamtaler betalt af bopælskommunen.

Gennem de seneste år er der set en udvikling i længden af borgernes ophold på krisecentre. Gennemsnitslængden er steget med 23,21 dage fra 2023 til 2025.

Forsorgshjem

Kommunen skal jf. Serviceloven §110 tilbyde midlertidigt ophold til borgere, som er hjemløse. Kommunen skal afholde udgifterne til deres ophold. Der udregnes en egenbetaling for opholdet.

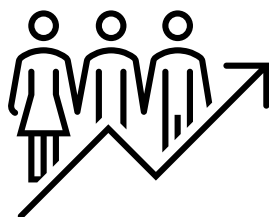
I oktober 2023 kom en lovgivningsændring, som har stor betydning for refusionen på området. Lovgivers intension var at give kommunerne incitament til at hjælpe borgerne hurtigt videre fra forsorgshjem til egen bolig. Denne intension har dog været vanskelig at indfri på, da udskrivningskompetencen er svær at anvende.

Kurven på antal borgere på forsorgshjem er dog knækket, men der ses fortsat lange ophold på forsorgshjem, som udfordrer økonomien på området. Den gennemsnitlige opholdslængde var i 2024 119,2 dage og i 2025 104,7 dage.

Botilbud udenfor kommunen

Den mest indgribende indsats og dermed også den mest omkostningstunge indsats er botilbud. Haderslev Kommune har aktuelt 260 borger på botilbud. 171 borgere er på botilbud i Haderslev Kommune og 89 er på botilbud uden for Haderslev Kommune.

Borgerne visiteres fortrinsvist til botilbud i Haderslev Kommune. Hvis der ikke er et egnet tilbud i Haderslev Kommune, købes et tilbud uden for Haderslev Kommune.

Når der købes tilbud uden for Haderslev Kommune, er tilbuddet gennemsnitsprisen 0,8 mio.kr. højere. Gennemsnitsprisen for tilbud uden for kommunen er over de senest 3 år steget med knap 0,2 mio.kr.

Grundet ændring i borgernes støttebehov og en øget kompleksitet i borgerens udfordring er behovet for at købe tilbud udenfor Haderslev Kommune steget over de senere år.

4.8. Teknik- og Klimaudvalget

Mål og ambitioner for Teknik- og Klimaudvalget

I den kommunale planlægning skaber Teknik- og Klimaudvalget de forudsætninger, der skal til for at sikre vækst for erhvervslivet og velfærd for borgerne.

Teknik- og Klimaudvalget prioriterer:

- At fokusere på vækstdagsordenen, når vi via planlægning såvel som nyanlæg skaber rammerne for udviklingen i kommunen
- At have det rigtige udbud af attraktiv bolig- og erhvervsjord til salg
- At sikre en hurtig og kompetent erhvervsservice og myndighedsbehandling
- At fokusere på den grønne dagsorden og nedbringe CO²-udledningen ved at implementere Haderslev Kommunes klimaplan og sikre sammenhæng mellem tiltag på klimaområdet og vækstambitioner for 2030
- At realisere ambitionerne i Grøn Trepert, herunder udarbejdelse af omlægningsplaner og opnåelse af konkrete målsætninger for kvælstofudledning m.v.
- At sikre kritisk infrastruktur i kommunen
- At sikre stabil drift og vedligehold af kommunale arealer, særligt veje og grønne områder, til gavn for kommunens borgere, virksomheder, besøgende såvel som biodiversitet

Budgetoversigt 2027-2030 for Teknik- og Klimaudvalget

Nettobeløb (mio. kr.)	2027	2028	2029	2030
Jorde og faste ejendomme	1,4	1,4	1,4	1,4
Fritidsområder	15,2	15,2	15,2	15,2
Natur- og miljøbeskyttelse	4,9	4,9	4,9	4,9
Vejvedligeholdelse, trafiksikkerhed m.v.	71,9	72,0	72,4	72,4
Busdrift og læskure	30,0	30,0	30,0	30,0
Færger	5,8	5,8	5,8	5,8
Havne	1,1	1,1	1,1	1,1
Fællesudgifter og administration	67,5	67,5	67,0	67,0
Vejafvandingsbidrag og vintervedligeholdelse	16,1	16,1	16,1	16,1
Teknik- og Klimaudvalget i alt	213,8	214,0	213,9	213,9

Afrundingsdifferencer kan forekomme

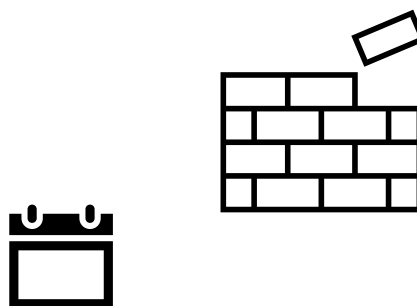
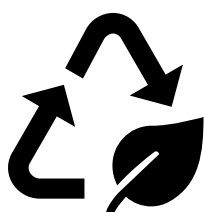
Fakta om Teknik- og Klimaudvalget

Arbejdet under Teknik- og Klimaudvalget er organiseret i 3 hovedområder:

- Plan, Byg og Sekretariat
- Klima og Miljø
- Drift og Anlæg

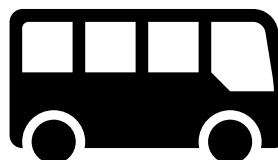

Plan, Byg og Sekretariat arbejder med lokal- og kommuneplanlægning, varme- og energiplanlægning, byggesags-behandling, BBR, ejendomsskatteopkrævning, kort, geodata, koordinering af klimaplanens indsatser samt en række administrative og understøttende funktioner. Desuden servicerer området øvrige udvalg. Plan, Byg og Sekretariat varetager opgaver med køb og salg af jord m.v. under Økonomiudvalget, servicerer landdistrikter og områdefornyelse under Land- og Byudviklingsudvalget samt bidrager til de strategiske udviklingsplaner under Vækst- og Udviklingsudvalget.

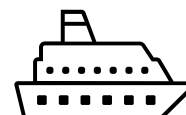

Klima og Miljø varetager sektorplanlægningen for udviklingen af affalds-, spildevands- og vandforsyningsområdet, vedligeholdelse af vandløb, pleje af naturområder, vandløbsrestaurerings- og natur-genopretningsprojekter, myndighedsopgaver vedrørende virksomheder, husdyrbrug, natur, vandløb, hav og kystbeskyttelse samt rottebekæmpelse. Opgaven for at sikre fremdriften af mange af klimaplanens tiltag varetages også i Klima og Miljø.

Drift og Anlæg omfatter færge- og havnedrift, vedligeholdelse og renovering af klimaskærm og tekniske installationer på kommunens bygninger, trafikplanlægning, trafiksikkerhed, kollektiv trafik, herunder Vojens Lufthavn og busdrift samt alle trafikrelaterede myndighedsopgaver. Drift og Anlægsområdet varetager desuden drift og vedligeholdelse af kommunens sorte og grønne områder, herunder en række kommunale idrætsanlæg og enkelte drifts- og vedligeholdelsesopgaver af udenomsarealer for skoler og institutioner m.v.

På anlægssiden er området ansvarlig for alle byggeoplysnings-, vej, cykelsti- og havneprojekter under Teknik- og Klimaudvalget. Drift og Anlæg har desuden projektlederrollen på byggeprocessen, når kommunen har større byggeprojekter under øvrige udvalg, f.eks. når der bygges nye børnehaver eller plejehjem.

4.9. Vækst- og Udviklingsudvalget

Mål og ambitioner for Vækst- og Udviklingsudvalget

Vækst- og Udviklingsudvalget skaber initiativer til vækst og udvikling i Haderslev Kommune. Udvalget udarbejder og udmønter politikker, strategier og planer, der understøtter Kommunalbestyrelsens ambitioner om vækst i antal arbejdspladser, flere indbyggere og flere i uddannelse.

Vækst- og Udviklingsudvalget prioriterer:

- Erhvervs- og turismeudvikling, bosætning og udvikling af et attraktivt campusområde
- Byudvikling i Haderslev med helhedsplaner og projekter, der understøtter og udvikler byens kvaliteter og tiltrækker investeringer og tilflyttere
- Haderslev som forsvarskommune med tilknyttede synergier og potentialer for vækst
- Samarbejder med politiske fagudvalg - og med private og offentlige aktører

Budgetoversigt 2027-2030 for Vækst- og Udviklingsudvalget

Nettobeløb (mio. kr.)	2027	2028	2029	2030
Erhvervsfremme og turisme	15,2	15,2	15,2	15,2
Vojens Lufthavn	0,8	0,8	0,8	0,8
Vækstinitiativer	0,1	0,1	0,1	0,1
Vækst- og Udviklingsudvalget i alt	16,2	16,2	16,2	16,2

Afrundingsdifferencer kan forekomme

Fakta om Vækst- og Udviklingsudvalget

Vækst- og Udviklingsudvalget er oprettet som stående udvalg i forbindelse med kommunalvalget i 2021. Udvalget varetager en række opgaver, der har betydning for den overordnede vækst og udvikling i Haderslev Kommune:

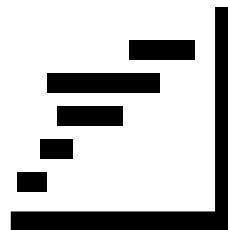
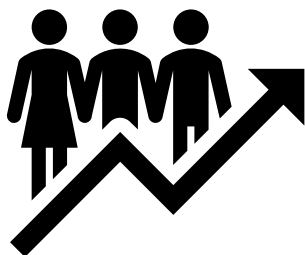
- Vækststrategien – uddannelse, bosætning og arbejdspladser
- Planstrategi (med Økonomiudvalget), herunder udviklingsplaner
- Erhvervs- og turismeudvikling
- Strategisk udvikling af Haderslev by
- Jomfrusti-projektet
- Vojens Lufthavn og området omkring flyvestation Skrydstrup
- Udvikling af campusområde i den nordlige del af Haderslev by

Vækst- og Planstrategi: Udmøntning af Kommunalbestyrelsens 2030-ambitioner om 250 flere i uddannelse, 500 flere indbyggere og 1.000 flere arbejdspladser. Udvalget har udviklet og vedtaget politikker for uddannelse, bosætning og erhverv, og udarbejder årlige handleplaner. Haderslev Erhvervsråd bidrager med primært erhvervsindsatser via en samarbejdsaftale.

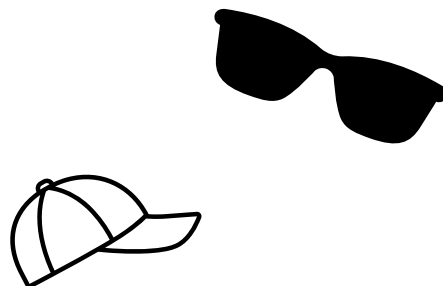
Planstrategien opdateres i første halvdel af hver valgperiode, og udarbejdes i samarbejde med Økonomiudvalget. Arbejdet med opdatering er forankret i Vækst- og Udviklingsudvalget.

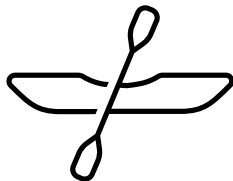
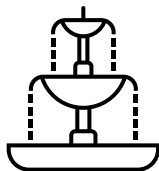
Planstrategien er grundlaget for kommunens plan- og udviklingsarbejde. Strategien beskriver kommunens overordnede strategiske og fysiske udvikling. Udvalget arbejder desuden med strategiske udviklingsplaner og hovedplaner for at skabe sammenhængende udviklinger på tværs af kommunen og i byerne. Udvalget har udviklet en strategisk udviklingsplan for Aarø og igangsat projekt Aarø Naturø. Udvalget har desuden udviklet udviklingsplaner for Vojens og Haderslev. I ramme af Udviklingsstrategi for Haderslev by er igangsat større udviklingsprojekter, f.eks. for områderne omkring Jomfrustien, havnen, Hiort Lorenzen Centeret, det tidligere rådhus, sygehuset, campus og Damparken. Arbejdet med områdefornyelse i Gram og realisering af udviklingsplan for Vojens er overført til Land- og Byudviklingsudvalget.

Erhvervsudvikling: Haderslev Kommune har en bred erhvervspolitisk indsats med aktiviteter både lokalt og i samarbejde med bl.a. Erhvervs- hus Sydjylland, Gronet, Region Sønderjylland-Schleswig, Udviklingsråd Sønderjylland og Trekantområdet Danmark. Vækst- og Udviklingsudvalget har udarbejdet kommunens erhvervs- politik 2023-2026, der sætter retningen for de indsatser, der skal udmønte kommunalbestyrel- sens 2030-ambition om +1.000 arbejdspladser. Der er indgået samarbejdsaftale med Haderslev Erhvervsråd om erhvervsindsatserne. Indsat- serne har fokus på udvikling og salg af erhvervs- jord, kendskab til kommunens virksomhedsser- vice, bedre samarbejde med erhvervsfremme- aktører, grøn omstilling og god dialog med virk- somhederne.

Turisme: Turismeindsatsen og den overordnede opgave med at skabe sammenhæng i Haderslev Kommunes turismerelaterede tilbud og indsatser er forankret i Vækst- og Udviklingsudvalget. Udvalget har udarbejdet og udmønter kommunens turisme- politik i samarbejde med turismeaktørerne. Politik- ken skal sikre udnyttelse af potentialer og priorite- ringen identificeret i den turismepolitiske redegø- relse og Planstrategi 2023. Haderslev Kommune er en del af Destination Sønderjylland, og udvalget har desuden indgået en supplerende samarbejdsaftale med Destination Sønderjylland om varetagelse af den lokale turismeservice og turismefremme.

Jomfrusti-projektet er Haderslev Kommunes største udviklingsprojekt, og Vækst- og Udviklingsudvalget er politisk styregruppe for projektet. Visionen bag Jomfrusti-projektet er at skabe en levende blågrøn bydel med en ny identitet samt bedre sammenhæng mellem Haderslev bykerne og den nye havnebydel. På samme tid er Jomfrusti-projektet med til at klimasikre området.

Vojens lufthavn: Haderslev Kommune ejer og driver Vojens Lufthavn, og drift og udvikling af lufthavnen er forankret i Vækst- og Udviklingsudvalget.

Udvikling af området omkring flyvestation

Skrydstrup:

I forlængelse af udvidelsen af aktiviteterne på Flyvestation Skrydstrup – og Forsvaret i det hele taget – arbejder udvalget på at udnytte eventuelle potentialer for erhverv, uddannelser og oplevelsesaktiviteter. I udviklingsprojekt Basen ses på potentialer, der kan understøtte kommunalbestyrelsens vækstambitioner og kommunens rolle som forsvarskommune.

4.10. Økonomiudvalget

Mål og ambitioner for Økonomiudvalget

Udgangspunktet for Økonomiudvalgets arbejde er den økonomiske politik, personalepolitikken, digitalisering og IT-sikkerhed.

Økonomiudvalget understøtter Haderslev Kommunes 2030-ambitioner ved en fokuseret bosætningspolitik og indsats for at skabe et attraktivt sted at bo med udvikling, vækst og velfærd. Haderslev Kommune vil med sin bosætningspolitik tiltrække flere borgere udefra, og vil være bedre til at fastholde herboende borgere.

Formålet med Økonomiudvalgets arbejde er at sikre en robust økonomi og et råderum, der kan understøtte vækst- og velfærdsdagsordenen.

Budgetoversigt 2027-2030 for Økonomiudvalget

Nettobeløb (mio. kr.)	2027	2028	2029	2030
Driftsudgifter	251,3	252,9	251,9	251,9
Kommunaldirektør	11,2	11,2	11,2	11,2
Økonomi og Løn	94,8	95,0	94,9	94,9
Sekretariat, Udvikling og Personale	51,3	51,4	51,4	51,4
IT og Digitalisering	32,5	32,7	32,7	32,7
Børn- og Kultur	2,2	1,7	1,7	1,7
Centrale puljer	46,6	48,2	47,3	47,3
Budgetværn	12,7	12,7	12,7	12,7
Overførselsudgifter	25,0	25,0	25,0	25,0
Økonomiudvalget i alt	276,3	277,9	276,9	276,9

Afrundingsdifferencer kan forekomme

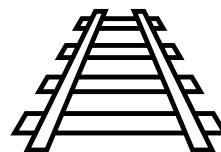
Fakta om Økonomiudvalget

Arbejdet under Økonomiudvalget er organiseret i flere ansvarsområder:

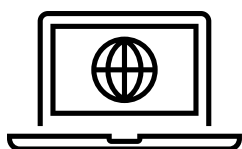
- Kommunaldirektør
- Kommunalbestyrelse
- Økonomi og Løn
- Sekretariat, Udvikling og Personale
- IT og Digitalisering
- Borgerrådgiver og Databeskyttelsesrådgiver

En stor del af Økonomiudvalgets budget anvendes til de centrale administrative funktioner – herunder de tre centrale stabe, som varetager fagområderne økonomi og lønudbetaling, politiske og administrative sekretariatsfunktioner, organisationsudvikling samt IT og digitalisering.

Økonomiudvalget skal sikre, at den økonomiske politik overholdes. Dette gøres bl.a. ved at følge de af-talte budgetstrategier, budgetprocesser og måned-lige budgetopfølgninger.

Arbejdet med IT-sikkerhed kræver stort fokus på at have opdaterede rammer for datasikkerhed og hele tiden følge med udviklingen indenfor digitalisering. Dette er med til at fremme en effektiv service for borgere, virksomheder og medarbejdere i hele kommunen.

Yderligere er det vigtigt hele tiden at have personalepolitikken for øje, så man i Haderslev Kommune har kompetente og motiverede medarbejdere, som kan yde den bedst mulige service for borgere og virksomheder. Dette indebærer, at have stort fokus på rekruttering, fastholdelse og sygefravær.

Der forventes at være omkring 120 ansatte i stabene i 2026. Langt størstedelen er ansat i de store stabsafdelinger i Økonomi og Løn, Sekretariat og Udvikling samt IT og Digitalisering.

Af større udgiftsområder, udover løn under Økonomiudvalget, kan nævnes barselsfonden, tjenestemandspension, kommunalbestyrelsesarbejde, forsikringer, og Haderslev Kommunes bidrag til Udbetaling Danmark.

5. Projektbeskrivelser 2027-2030 for det tekniske anlægsbudget

Nedenfor præsenteres et samlet overblik over anlægsprojekter i det tekniske budget. Herefter opdeles anlægsprojekter på fagudvalgene. For en samlet oversigt over alle anlægsprojekter, henvises til bilag 1.

Bruttoanlæg omfatter de skattefinansierede bruttoanlægsudgifter ekskl. anlægsudgifter til ældreboliger.

Der gøres opmærksom på, at der i flere af projektbeskrivelserne henvises til det supplerende budgetmateriale. Eventuelle ændringer skal besluttet i forbindelse med de politiske forhandlinger.

Netto overblik Anlæg (mio. kr.)	2027	2028	2029	2030
Beskæftigelses- og Borgerserviceudvalget	-	-	-	-
Børne- og Familieudvalget	10,3	8,0	8,0	-
Kultur- og Fritidsudvalget	29,1	63,3	56,5	2,3
Land- og Byudviklingsudvalget	10,2	10,2	12,2	-
Organisations- og Beredskabsudvalget	1,6	1,6	1,6	1,6
Senior- og Sundhedsudvalget	1,0	1,0	1,0	-
Social- og Handicapudvalget	0,5	-	-	-
Teknik- og Klimaudvalget	20,6	27,6	15,6	-
Vækst- og Udviklingsudvalget	13,7	4,5	2,5	-
Økonomiudvalget	77,4	76,6	83,2	172,2
Teknisk budget – nettoanlæg i alt	164,4	192,7	180,5	176,0
Teknisk budget – bruttoanlæg i alt	245,0	229,1	206,9	177,4

Afrundingsdifferencer kan forekomme

5.1. Børne- og Familieudvalget

Investeringsoversigt (mio. kr.)	U/I	2027	2028	2029	2030
Kvalitetsreform: Faglokaler	U	6,0	6,0	6,0	-
Vedligeholdelsespulje BBU	U	2,0	2,0	2,0	-
Etablering af ekstra lokaler til Børneunivers Nord, afd. Suset	U	2,3	-	-	-
Børne- og Familieudvalget i alt		10,3	8,0	8,0	-

Projektbeskrivelser

Projekt: Kvalitetsreform: Faglokaler				
Økonomi (mio. kr.)	2027	2028	2029	2030
Anlægsudgift	6,0	6,0	6,0	-
Kategori: Håndtering af kapacitetsudfordringer				
Anlægsbevilling: Der meddeles ikke anlægsbevilling til projektet i forbindelse med budgetvedtagelsen				
Beskrivelse: Forvaltningen laver i løbet af 2026 en inddragende proces med elever, medarbejdere og ledere som munder ud i en flerårig planlægning indeholdende en behovsanalyse for at kunne forelægge et konkret beslutningsgrundlag for en samlet udmøntningsplan for perioden 2027-2030. Konklusionen forventes at foreligge i 3. kvartal 2026. I 2026 er der igangsat renoveringer på Hoptrup Skole, Sommersted Skole og Fjelstrup Skole. Bæredygtigt perspektiv: Ved at istandsætte de eksisterende faglokaler, sikres en bæredygtig anvendelse af kommunale ressourcer, idet faglokalerne fortsat kan være i drift i en årrække og samtidig tage højde for nye fag som teknologiforståelse. Den afledte drift vurderes at være begrænset, da lokalerne allerede er etablerede og i forvejen indgår i skolernes driftsbudget.				

"+" betyder udgifter/mindre indtægter/træk på kassen "-" betyder indtægter/mindre udgifter/henlæggelser

Projekt: Vedligeholdelsespulje BFU				
Økonomi (mio. kr.)	2027	2028	2029	2030
Anlægsudgift	2,0	2,0	2,0	-
Kategori: Vedligehold				
Anlægsbevilling: Der meddeles ikke anlægsbevilling til projektet i forbindelse med budgetvedtagelsen				
Beskrivelse: Efterslæb på bygningsvedligehold er et tiltagende fokuspunkt på dagtilbuds- og skoleområdet. Der er afsat driftsbudget til almindelig indvendigt bygningsvedligehold lokalt i dagtilbud og skoler. Men disse budgetter er ikke tilstrækkelige store til, at der lokalt kan spares op til lidt større renoveringer. Bygningsvedligehold og mindre anlæg omfatter nedslidning af f.eks. toiletfaciliteter, skolekøkkener og lignende. Ved at afsætte et budget til bygningsvedligehold og mindre anlæg på dagtilbud og skoler, bliver der mulighed for løbende at prioritere sådanne større renoveringsarbejder, hvor det er mest tiltrængt. Bæredygtigt perspektiv: Forlænget levetid på bygninger reducerer CO₂ og ressourceforbrug. Energieffektive renoveringer støtter klimamål og bedre indeklima. Ingen væsentlig afledt drift, da midlerne anvendes til vedligehold. Forbedret bygningsstand kan dog give mindre energi- og driftsbesparelser. Driftsudgifter afholdes inden for eksisterende rammer.				

"+" betyder udgifter/mindre indtægter/træk på kassen "-" betyder indtægter/mindre udgifter/henlæggelser

Projekt: Etablering af ekstra lokaler til Børneunivers Nord, afd. Suset				
Økonomi (mio. kr.)	2027	2028	2029	2030
Anlægsudgift	2,3	-	-	-
Kategori: Håndtering af kapacitetsudfordringer				
Anlægsbevilling: I forbindelse med budgetvedtagelsen meddeles der anlægsbevilling på 2,3 mio. kr. vedrørende det afsatte beløb i 2027				
Beskrivelse: <u>Baggrund og behov</u> Fra august 2025 blev der ledige lokaler på Christiansfeldvej 6 som følge af musikskolens flytning. Disse lokaler ligger i direkte forlængelse af Susets eksisterende faciliteter. Det er ønsket at overtage og tilpasse disse lokaler til permanent brug. Der er tale om to klasselokaler med tilhørende toiletfaciliteter. <u>Nuværende kapacitet og udfordringer</u> Suset er i dag normeret til 34 børnehavebørn, 11 vuggestuebørn og 12 børn i ressourcegruppen. Vuggestuegruppen blev etableret i november 2024 i et mindre lokale. Vuggestuen er planlagt til en normering på 12 børn, og har allerede nu 12 indskrevne børn, hvilket skaber pladsmæssige udfordringer. Samtidig er adgangen til vuggestueafdelingen uhensigtsmæssig, da både børn, forældre og personale skal passere gennem en børnehavegruppe for at komme frem. <u>Planer for anvendelse af lokalerne</u> Lokalerne på Christiansfeldvej 6 ønskes anvendt til midlertidig genhusning af Susets børn i forbindelse med den planlagte asbestrenovering i 2025. Efter renoveringsperioden er det et ønske, at lokalerne permanent indgår i Susets samlede rammer. <u>Udvidelse af ressourcegruppen</u> Der er endvidere et behov for at udvide Susets ressourcegruppe Nordstjernen med vuggestuepladser. Denne udvidelse vil kunne rumme op til 6 vuggestuebørn, og kræver yderligere plads for at kunne gennemføres forsvarligt og fagligt bæredygtigt. <u>Konsekvenser ved manglende gennemførelse</u> Hvis forslaget ikke imødekommes, vil det ikke være muligt at udvide vuggestue tilbuddet og ressourcegruppen, hvilket betyder, at institutionen ikke kan imødekomme det stigende behov for pladser. Det vil medføre øget pres på de nuværende lokaler, uhensigtsmæssige arbejdsgange og risiko for forringet kvalitet i det pædagogiske arbejde				

Projekt: Etablering af ekstra lokaler til Børneunivers Nord, afd. Suset**Bæredygtigt perspektiv:**

Ved at udnytte de eksisterende lokaler på Christiansfeldvej 6 sikres en bæredygtig anvendelse af kommunale ressourcer, idet bygningerne bevares i aktiv drift frem for at stå tomme. Samtidig reduceres behovet for nybyggeri eller midlertidige pavillonløsninger.

Den afledte drift vurderes at være begrænset, da lokalerne allerede er etablerede og til dels udstyret. Der vil være behov for almindelig vedligeholdelse samt pædagogisk bemanding i takt med øget børnetal.

"+" betyder udgifter/mindre indtægter/træk på kassen "-" betyder indtægter/mindre udgifter/henlæggelser

5.2. Kultur- og Fritidsudvalget

Investeringsoversigt (mio. kr.)	U/I	2027	2028	2029	2030
Svømmefaciliteter Haderslev by	U	25,000	61,000	50,000	-
Vojens Speedway Center – udvidelse af tribunekapacitet – 480 sæder	U	1,800	-	-	-
Starup Ungdoms- og idrætsforening - kunstgræsbaner	U	-	-	4,200	-
Anlægs- og facilitetspuljen	U	2,250	2,250	2,250	2,250
Kultur- og Fritidsudvalget i alt		29,050	63,250	56,450	2,250

Projektbeskrivelser

Projekt: Svømmefaciliteter Haderslev by				
Økonomi (mio. kr.)	2027	2028	2029	2030
Anlægsudgift	25,000	61,000	50,000	-
Kategori: Håndtering af kapacitetsudfordringer				
Anlægsbevilling: Der meddeles ikke anlægsbevilling til projektet i forbindelse med budgetvedtagelsen.				
Beskrivelse: Haderslev Kommune har besluttet at udvikle en ny svømmefacilitet i Haderslev by og afsætter samlet set en anlægssum på kr. 170,0 mio. til dette formål. Processen frem mod en ny svømmefacilitet involverer bl.a. eksisterende faciliteter, indhold i ny facilitet, placering af anlæg, samt vurdering af drifts- og ejerkonstruktioner. I henhold til intentionerne i budgetforliget for 2026 vedrørende projektet, undersøges muligheder og konditioner for de aftalegrundlag og forudsætninger, der skal være til stede for placering af svømmefaciliteten ved det tidligere sygehus ved Haderslev Dam. Kvalificering af disse forudsætninger betinger bl.a. ekstern rådgivning. Svømmefaciliteterne forventes at stå færdige i 2030. Det samlede projekt vil koste i alt 170,0 mio. kr. og er fordelt med: • 0,5 mio. kr. i 2025, • 3,5 mio. kr. i 2026, • 25,0 mio. kr. i 2027, • 61,0 mio. kr. i 2028, • 50,0 mio. kr. i 2029 • 30,0 mio. kr. i 2030. Afledt drift: Der er endnu ikke afsat driftsmidler til det færdige projekt, da det vil afhænge af indhold, driftsform og placering. Det skønnes, at de årlige driftsudgifter netto vil ligge på 8-10 mio. kr. årligt.				

"+" betyder udgifter/mindre indtægter/træk på kassen "-" betyder indtægter/mindre udgifter/henlæggelser

Projekt: Vojens Speedway Center – 480 sæder				
Økonomi (mio. kr.)	2027	2028	2029	2030
Anlægsudgift	1,800	-	-	-
Kategori: Håndtering af kapacitetsudfordringer				
Anlægsbevilling: I forbindelse med budgetvedtagelsen meddeles der anlægsbevilling på 1,800 mio. kr. til projektet.				
Beskrivelse: Etablering af en ny tribune med 480 sæder - tribunen kan benyttes til speedwayligaen, koncerter og andre lignende arrangementer på Vojens Speedway Center. I forbindelse med budgetvedtagelsen 2022-2025, blev der afsat 2,7 mio. kr. i 2022 til en mobiltribune, bestående af 3 moduler; hovedtribune med siddepladser samt sidetribune med henholdsvis sidde- og ståpladser. Med den nye tribune vil den fremtidige kapacitet blive 3.232 siddepladser og 14.650 ståpladser.				

Projekt: Vojens Speedway Center – 480 sæder

Når der køres internationale løb, er der krav om, at den siddende kapacitet er højere end den nuværende kapacitet på 2.520 sæder. Speed1Way oplyser, at ca. 4.000 sæder vil være det optimale. Det er en afgørende faktor for at tiltrække store events til Vojens Speedway Center.

Afledt drift:

Der er ingen afledt drift. Der er en øget lejeudgift for Vojens Speedwaycenter.

"+" betyder udgifter/mindre indtægter/træk på kassen "-" betyder indtægter/mindre udgifter/henlæggelser

Projekt: Starup Ungdoms- og idrætsforening - kunstgræsbaner

Økonomi (mio. kr.)	2027	2028	2029	2030
Anlægsudgift	-	-	4,200	-

Kategori: Håndtering af kapacitetsudfordringer

Anlægsbevilling: Der meddeles ikke anlægsbevilling til projektet i forbindelse med budgetvedtagelsen

Beskrivelse:

Starup UIF har fremsendt et ønske om etablering af 11-mands-kunstgræsbane og 5-mands-kunstgræsbane i Starup, som er 1. etape af "Vision & masterplan for fremtidig udvikling af fodboldfaciliteterne i Starup UIF".

Attraktive faciliteter til et aktivt fritidsliv er fortsat vigtigt for forligspartierne. Forligspartierne er med denne aftale enige om at etablere en kunstgræsbane i Starup. Der afsættes på anlæg 4,2 mio. kr. i 2029 til opstart af projektet. Forligspartierne bemærker, at de ønsker fondssøgning til medfinansiering. Eventuelt manglende finansiering behandles ved kommende budgetforhandlinger.

Baseret på beregning fra Teknik og Klima i januar 2025 så forventes det, at den samlede anlægspris for kunstgræsbanerne (11-mandsbane + 5-mandsbane) inkl. hegn, lys og 15% afsat til uforudsete udgifter beløber sig til 8,8 mio. kr.

Starup UIF vil gerne bidrage med et beløb i omegnen af 0,5 mio. kr.

Starup UIF ønsker at overskudsjord opsamles i en jordvold omkring banen. Dette er både med til at holde prisen nede for at spare på bortkørsel af jord samt til at værne mod vind på banen.

Starup UIF-fodbold bidrager med frivillig indsats i forbindelse med etablering af etape 1, det kan være hjælp med jordkørsel, rydning af træer til adgangsvej eller andre relevante opgaver.

"+" betyder udgifter/mindre indtægter/træk på kassen "-" betyder indtægter/mindre udgifter/henlæggelser

Projekt: Anlægs- og facilitetspuljen

Økonomi (mio. kr.)	2027	2028	2029	2030
Anlægsudgift	2,250	2,250	2,250	2,250

Kategori: Basisbudget

Anlægsbevilling: I forbindelse med budgetvedtagelsen meddeles der anlægsbevilling på 2,250 mio. kr. vedrørende det afsatte beløb i 2027.

Beskrivelse:

Anlægs- og facilitetspuljen er en pulje til anlægsopgaver indenfor kultur- og fritidsområdet. Puljen afsættes til nye anlæg og facilitetsoptimering indenfor kultur- og fritidsområdet og er nødvendig for at kunne vedligeholde og udvikle faciliteterne med henblik på at udmønte visioner og målsætninger på kultur- og fritidsområdet.

Kultur- og Fritidsudvalget fordeler anlægspuljen på indstilling fra forvaltningen og facilitetspuljen på indstilling fra Fællesrådet for forummerne.

Facilitetspuljen indeholder midler til såvel planlagte facilitetsoptimeringer, samt pludselig opståede akutopgaver. Fællesrådet indstiller forslag til disposition af puljen til Kultur- og Fritidsudvalget.

Bæredygtigt perspektiv:

En vedligeholdet og energimæssig optimeret bygningsmasse mindsker den miljømæssige belastning og forlænger bygningernes levetid, ligesom indsatsen kan skærme mod fremtidens klimatiske forhold.

"+" betyder udgifter/mindre indtægter/træk på kassen "-" betyder indtægter/mindre udgifter/henlæggelser

5.3. Land- og Byudviklingsudvalget

Investeringsoversigt (mio. kr.)	U/I	2027	2028	2029	2030
Borgerbudgettering i landdistrikterne	U	1,4	1,4	1,4	-
Landdistriktspulje	U	1,0	1,0	1,0	-
Område- og landsbyfornyelse	U	2,6	2,6	2,6	-
Forum Vojens og Vision Gram	U	1,0	1,0	1,0	-
Borgerbudgettering Haderslev/Starup	U	0,7	0,7	0,7	-
Strategiske udviklingsplaner i Vojens og Gram	U	1,4	3,5	3,5	-
Områdefornyelse Østergade/Vestergade	U	-	-	2,0	-
Områdefornyelse Rådhuscenter Vojens	U	2,7	-	-	-
Områdefornyelse Rådhuscenter Vojens	I	-0,6	-	-	-
Land- og Byudviklingsudvalget i alt		10,2	10,2	12,2	-

Projektbeskrivelser

Projekt: Borgerbudgettering i landdistrikterne				
Økonomi (mio. kr.)	2027	2028	2029	2030
Anlægsudgift	1,4	1,4	1,4	-
Kategori: Udvikling i Land og By				
Anlægsbevilling: I forbindelse med budgetvedtagelsen meddeles der anlægsbevilling på 1,4 mio. kr. vedrørende det afsatte beløb i 2027.				
Beskrivelse: Der er afsat 1,4 mio. kr. pr. år frem til 2029 til borgerbudgettering i landdistrikterne. Midlerne anvendes til udvikling af landdistrikterne, samt et tilskud til LAG Småøerne på 0,02 mio. kr. I tidligere år har hvert landdistrikt, efter anmodning, haft mulighed for at få tildelt et tilskud på 0,050 kr. fra puljen til rådighed for aktiviteter i det enkelte landdistrikt efter eget ønske, f.eks. mindre driftsopgaver, dog ikke løn. Alle borgere i det konkrete lokalsamfund skal have mulighed for at involvere sig, komme med projektforslag, samt indflydelse på hvilke projekter, der skal gennemføres ved en demokratisk proces. Bæredygtigt perspektiv: Udvalget prioriterer bl.a. projekter, der understøtter klima og bæredygtighed.				

"+" betyder udgifter/mindre indtægter/træk på kassen "-" betyder indtægter/mindre udgifter/henlæggelser

Projekt: Landdistriktspuljen				
Økonomi (mio. kr.)	2027	2028	2029	2030
Anlægsudgift	1,0	1,0	1,0	-
Kategori: Udvikling i Land og By				
Anlægsbevilling: I forbindelse med budgetvedtagelsen meddeles der anlægsbevilling på 1,0 mio. kr. vedrørende det afsatte beløb i 2027.				
Beskrivelse: Der er afsat 1,0 mio. kr. pr. år frem til 2029 til Landdistriktspuljen. Puljen kan søges af foreninger og organisationer, der er hjemmehørende i kommunens landdistrikter ud fra de godkendte kriterier, som understøtter Land- og byudviklingsudvalgets strategiske arbejde med at understøtte og motivere udvalgte projekter i landdistrikterne. Land- og Byudviklingsudvalget yder støtte til lokale projekter, der udvikler og styrker landdistrikterne i overensstemmelse med Landdistriktspolitikken. Der er tale om støtte, der er for store til borgerbudgettering og for små til det generelle anlægsbudget. Ansøgningerne skal leve op til kriterier, som udvalget har vedtaget. Kriterierne er bl.a., at initiativerne skal øge bosætning, udvikle nye arbejdspladser, fremme turisme og udvikle kultur- og fritidsaktiviteter. Derudover skal det ansøgte beløb være på minimum 25.000 kr.				

"+" betyder udgifter/mindre indtægter/træk på kassen "-" betyder indtægter/mindre udgifter/henlæggelser

Projekt: Område- og Landsbyfornyelse

Økonomi (mio. kr.)	2027	2028	2029	2030
Anlægsudgift	2,6	2,6	2,6	-

Kategori: Udvikling i Land og By**Anlægsbevilling:** I forbindelse med budgetvedtagelsen meddeles der anlægsbevilling på 2,6 mio. kr. vedrørende det afsatte beløb i 2027.**Beskrivelse:**

Der er afsat 2,6 mio. kr. pr. år frem til 2029 til område- og landsbyfornyelse.

Haderslev Kommune har stort fokus på landsbyfornyelse, herunder bl.a. områdefornyelser i landdistrikter. Landsbyfornyelse, som kan anvendes i byer med færre end 4.000 indbyggere og i det åbne land, kan anvendes til følgende tiltag:

- Områdefornyelse
- Istandsættelse af nedslidte private udlejningsboliger, ejer- og andelsboliger, forsamlingshuse og erhverv beliggende i bygninger, der indeholder både beboelse og erhverv
- Nedrivning af nedslidte boliger og erhvervsbygninger
- Fjernelse af skrot og affald på boligejendomme
- Kommunalt opkøb af nedslidte ejendomme med henblik på istandsættelse eller nedrivning
- Ombygning af tomme erhvervslokaler og tomme offentligt ejede bygninger til udlejningsboliger.
- Indretning af byrum på tomme grunde, hvor kommunalbestyrelsen giver - eller har givet - støtte til nedrivning efter byfornylesloven

Historisk set er der som udgangspunkt ydet statslig refusion på 60 pct. af kommunens udgifter til de ovennævnte tiltag, dog inden for en statsramme som staten fastsætter årligt.

Område- og landsbyfornyelsesmidlerne understøtter kommunens Landdistriktspolitik og det gode liv i landdistrikterne.

Bæredygtigt perspektiv:

Puljen understøtter bl.a. projekter vedrørende energirenovering og energioptimering.

"+" betyder udgifter/mindre indtægter/træk på kassen "-" betyder indtægter/mindre udgifter/henlæggelser

Projekt: Forum Vojens og Vision Gram

Økonomi (mio. kr.)	2027	2028	2029	2030
Anlægsudgift	1,0	1,0	1,0	-

Kategori: Udvikling i Land og By**Anlægsbevilling:** I forbindelse med budgetvedtagelsen meddeles der anlægsbevilling på 1,0 mio. kr. vedrørende det afsatte beløb i 2027.**Beskrivelse:**

Der er afsat 1,0 mio. kr. årligt fordelt med 0,6 mio. kr. til Forum Vojens og 0,4 mio. kr. til Vision Gram til og med år 2029.

Formålet er at understøtte borgerinitiativer i de 2 centerbyer.

Puljerne anvendes bl.a. til rekreative formål, sport, fritid, kultur, julebelysning, infrastruktur og diverse projekter. Tiltag under Forum Vojens og Vision Gram har nytteværdi for langt de fleste borgere i Vojens og Gram. Nogle af de allerede udførte tiltag f.eks. lystunnel og shelters og byinventar i Vojens, Kleinbahn og cykelbane i Gram kommer derudover også turister og andre besøgende til gode.

"+" betyder udgifter/mindre indtægter/træk på kassen "-" betyder indtægter/mindre udgifter/henlæggelser

Projekt: Borgerbudgettering i Haderslev by og Starup

Økonomi (mio. kr.)	2027	2028	2029	2030
Anlægsudgift	0,7	0,7	0,7	-

Kategori: Udvikling i Land og By**Anlægsbevilling:** I forbindelse med budgetvedtagelsen meddeles der anlægsbevilling på 0,7 mio. kr. vedrørende det afsatte beløb i 2027.**Beskrivelse:**

Der er afsat 0,7 mio. kr. pr. år frem til 2029 til Borgerbudgettering i Haderslev by og Starup.

Midlerne til borgerbudgettering i Haderslev by og Starup giver borgerne i de to byer mulighed for at få støtte til initiativer og dermed sætte deres aftryk på udviklingen i byerne.

Udover at fremme en lokal, demokratisk proces, kan midlerne målrettes formål, der understøtter særlige formål i byen, dette kan være bæredygtighed, fællesskaber, kulturhistorie, bosætning m.m. eller bestemte målgrupper.

Bæredygtigt perspektiv:

Udvalget prioriterer bl.a. projekter, der understøtter klima og bæredygtighed.

"+" betyder udgifter/mindre indtægter/træk på kassen "-" betyder indtægter/mindre udgifter/henlæggelser

Projekt: Strategiske udviklingsplaner i Vojens og Gram

Økonomi (mio. kr.)	2027	2028	2029	2030
Anlægsudgift	1,4	3,5	3,5	-

Kategori: Udvikling i Land og By**Anlægsbevilling** I forbindelse med budgetvedtagelsen meddeles der anlægsbevilling på 1,4 mio. kr. vedrørende det afsatte beløb i 2027.**Beskrivelse:**

Der er afsat 1,4 mio. kr. i 2027, og 3,5 mio. kr. i 2028 og 2029 til strategiske udviklingsplaner i Vojens og Gram.

For at indfri 2030 ambitionen om flere i uddannelse, flere indbyggere, og flere arbejdspladser, er der afsat midler til at gøre Vojens og Gram særligt attraktive at flytte til.

I de kommende år skal der som led i Haderslev Kommunes vækstdagsorden, arbejdes aktivt for at indfri 2030-ambitionen om +250 flere i uddannelse, +500 flere indbyggere og +1.000 flere arbejdspladser. For at indfri disse målsætninger, er det vigtigt med attraktive byer. De afsatte midler til at arbejde med strategisk udvikling i Gram og Vojens, skal ses i sammenhæng med de igangværende aktiviteter og planer i de to byer.

Gram:

I Gram er bevaringsværdier og potentialer kortlagt som nu udmøntes i en ny bevarende lokalplan for den centrale del af byen. Derudover peger senest udarbejdede detailhandelsanalyse på et behov for mødesteder i det fysiske byrum, ligesom Vision Gram sammen med Haderslev Kommune arbejder målrettet med bosætnings tiltag herunder ønsker til nye boligudstyknings. Der er desuden i 2024 vedtaget et områdefornyelsesprogram for Gram, som er delvist finansieret af landsbyfornyelsesmidler og forventeligt fondsmidler. Der er i den forbindelse også etableret et attraktivt miljø for unge i og omkring Gram Skole og Torvet.

Vojens:

Udviklingsplan Vojens – der bl.a. er udarbejdet i samarbejde med Forum Vojens i regi af projekt "Levende bymidter" - er vedtaget. Udviklingsplanen rummer et hovedgreb, hvor følgende områder søges udviklet og/eller omdannet:

- Rådhuscenteret
- Stationsområdet
- Hal-området
- Hovedforbindelse gennem byen (Østergade/Vestergade)

Udviklingen i Vojens er derfor nu i en fase med videreudvikling af tiltag, fondssøgning og realisering. Der er bl.a. tildelt betydelige fondsmidler til stationsområdet, ligesom der er igangsat en områdefornyelse ved

Projekt: Strategiske udviklingsplaner i Vojens og Gram

rådhuscenteret.

Fælles for de to byer er, at byudviklingen kræver et endnu tættere samarbejde med henholdsvis Vision Gram og Forum Vojens og generelt øget borgerinddragelse. Derudover anvendes midlerne til projektløse, planlægning og anlæg, således der sikres en strategisk og sammenhængende byudvikling fra plan til indsats.

"+" betyder udgifter/mindre indtægter/træk på kassen "-" betyder indtægter/mindre udgifter/henlæggelser

Projekt: Områdefornyelse Østergade/Vestergade

Økonomi (mio. kr.)

2027

2028

2029

2030

Anlægsudgift

-

-

2,0

-

Kategori: Udvikling i Land og By**Anlægsbevilling:** Der meddeles ikke anlægsbevilling til projektet i forbindelse med budgetvedtagelsen.**Beskrivelse:**

Der er afsat 2,0 mio. kr. i år 2029 til et områdefornyelsesprogram for Østergade/Vestergade i Vojens.

Formålet med områdefornyelsesprogrammet er at konkretisere tiltag med fokus på:

- at skabe en god sammenhæng i byen, både socialt og fysisk, som understøtter de mange igangværende projekter
- øget trafikssikkerhed med fokus på bløde trafikanter
- at skabe grønne byrum og rekreative elementer
- implementering af regnvandshåndtering
- forbedring af bygningsmassen, herunder potentiale vurdering af den eksisterende bygningsmasse: kvalitet, bevaringsværdier, omdannelse, forskønnelse og fremtidige funktioner
- udvikling af halområdets udearealer som sportsfælleskab, herunder synliggørelse af aktivitet og liv.

Områdefornyelsesprogrammet forventes vedtaget i andet halvår 2026 eller primo 2027. Ved programmets vedtagelse forpligter Haderslev Kommune sig til at realisere de prioriterede tiltag inden for en periode på 5 år.

De samlede udgifter til realisering af områdefornyelsesprogrammet er endnu ukendt – de afhænger af hvilke tiltag der prioriteres.

Det bemærkes, at kommunen har låneadgang til 95% af udgifterne til realisering områdefornyelsesprogrammet. Derudover vil realiseringen af programmet søges medfinansieret via eksterne puljer og fonde.

Bæredygtigt perspektiv:

Områdefornyelsesprogrammet vil bl.a. have fokus på lokal håndtering af regnvand, grønne byrum og omdannelse af eksisterende bygningsmasse.

"+" betyder udgifter/mindre indtægter/træk på kassen "-" betyder indtægter/mindre udgifter/henlæggelser

Projekt: Områdefornyelse ved Rådhuscenteret i Vojens

Økonomi (mio. kr.)	2027	2028	2029	2030
Anlægsudgift	2,7	-	-	-
Anlægsindtægt	-0,6	-	-	-

Kategori: Udvikling i Land og By**Anlægsbevilling:** Der er meddelt anlægsbevilling til projektet.**Beskrivelse:**

Der er i 2025 igangsat en områdefornyelse ved Rådhuscenteret i Vojens. Målet er at skabe et funktionelt og indbydende byrum, som inviterer til både ophold og aktivitet. Programmet omhandler b.la. en forandring af udeområderne med fokus på bedre forhold for de bløde trafikanter samt at gøre området mere grønt. Rådhuscentret tænkes fortsat at skulle styrkes som handelsområde, og derfor vil der også være fokus på, at udeområderne kan bruges af de butiks- og erhvervsdrivende.

Jf. beslutning i Haderslev Kommunalbestyrelse den 24. juni 2026 indeholder projektet også en opgradering af Rådhuscentrets sydlige side ved tunnelunderføringen under Vestergade.

Det primære anlægsarbejde vedrørende områdefornyelsen ved Rådhuscentret forventes udført i 2027 med færdiggørelse i 2028.

Frem til og med 2026 er afsat et budget på 7,3 mio. kr. i udgift og 3,3 mio. kr. i indtægt.

Områdefornyelse Rådhuset Vojens er skønnet til at koste 10 mio. kr. i alt. Statens andel forventes at udgøre 3,9 mio. kr. i alt. Kommunens egen andel til projektet udgør dermed 6,1 mio. kr. i alt.

Det vides endnu ikke om der er mulighed for mere statslige medfinansiering i 2027 end de afsatte 0,6 mio. kr.

"+" betyder udgifter/mindre indtægter/træk på kassen "-" betyder indtægter/mindre udgifter/henlæggelser

5.4. Organisations- og Beredskabsudvalget

Investeringsoversigt (mio. kr.)	U/I	2027	2028	2029	2030
Anlægstilskud til Brand og Redning Sønderjylland	U	1,6	1,6	1,6	1,6
Organisations- og Beredskabsudvalget i alt		1,6	1,6	1,6	1,6

Projektbeskrivelser

Projekt: Anlægstilskud Brand og Redning				
Økonomi (mio. kr.)	2027	2028	2029	2030
Anlægsudgift	1,6	1,6	1,6	1,6
Anlægsindtægt	-	-	-	-
Kategori: Basisbudget				
Anlægsbevilling: Der meddeles anlægsbevilling på 1,6 mio. kr. i forbindelse med budgetvedtagelsen 2027-2030, vedrørende det afsatte beløb i 2027.				
Beskrivelse: Kommunen er, som del af samarbejdet mellem Brand & Redning Sønderjylland og Haderslev, Tønder og Aabenraa Kommuner, forpligtet til at bidrage til drifts- og anlægsbudgettet. Såvel drifts- som anlægstilskud for 2027 skal betales til selskabet i to halvårige rater, henholdsvis 1. januar og 1. juli, jf. Brand & Redning Sønderjyllands vedtægter, pkt. 16.3. Beredskabskommissionen godkender budgettet for Brand & Redning Sønderjylland. Eventuelle prisreguleringsændringer vil blive indarbejdet senere. Der er afsat særskilt driftsbudget på 15,8 mio. kr. årligt.				

"+" betyder udgifter/mindre indtægter/træk på kassen "-" betyder indtægter/mindre udgifter/henlæggelser

5.5. Senior- og Sundhedsudvalget

Investeringsoversigt (mio. kr.)	U/I	2027	2028	2029	2030
Velfærdsteknologiske løsninger	U	1,0	1,0	1,0	-
Senior- og Sundhedsudvalget i alt		1,0	1,0	1,0	-

Projektbeskrivelser

Projekt: Velfærdsteknologiske løsninger				
Økonomi (mio. kr.)	2027	2028	2029	2030
Anlægsudgift	1,0	1,0	1,0	-
Kategori: Håndtering af kapacitetsudfordringer				
Anlægsbevilling: Der meddeles anlægsbevilling på 1,0 mio. kr. til projektet i forbindelse med budgetvedtagelsen vedrørende det afsatte beløb i 2027.				
Beskrivelse: De behov, som kan dækkes af digitale løsninger, er meget forskellige. Utryghed i hverdagen kan for nogen reduceres gennem tryghedsopkald via skærm, hvor borgeren kan komme i kontakt med en medarbejder. For mennesker med f.eks. kroniske lunge- og hjertesygdomme kan digitale løsninger hjælpe til, at besøg hos lægen undgås, fordi målingerne løbende kan foretages derhjemme, ligesom medicinrobotter kan bidrage til at sikre korrekt medicinindtagelse. Det er vigtigt at understrege, at digitale løsninger ikke er det rette for alle, og mange også i fremtiden vil have behov for hjemmehjælp, som vi kender det. Digitale løsninger vil dog være et supplement, som har potentiale til at give mange mennesker oplevelse af større frihed og mulighed for at klare mere selv i hverdagen. Ligesom det for nogen vil være det, som kan give større tryghed. I stedet for at skulle tilpasse hverdagen til et besøg fra en social- og sundhedsassistent eller sygeplejerske, som kun kan angive et tidsrum fremfor et tidspunkt, muliggør de digitale besøg, at det koordineres mere præcist, hvilket giver borgeren mere frihed. Tilbagemeldingen fra flere mennesker der i dag modtager hjælp fra hjemmeplejen er, at det har en stor betydning, hvis der er mulighed for i højere grad at være med til at bestemme, hvornår og hvordan hjælpen gives. Dette vil digitale besøg i højere grad kunne bidrage til.				

"+" betyder udgifter/mindre indtægter/træk på kassen "-" betyder indtægter/mindre udgifter/henlæggelser

5.6. Social- og Handicapudvalget

Investeringsoversigt (mio. kr.)	U/I	2027	2028	2029	2030
Investeringspulje til velfærdsteknologi	U	0,5	-	-	-
Social- og Handicapudvalget i alt		0,5	-	-	-

Projektbeskrivelser

Projekt: Investeringspulje til velfærdsteknologi				
Økonomi (mio. kr.)	2027	2028	2029	2030
Anlægsudgift	0,5	-	-	-
Kategori: Håndtering af kapacitetsudfordringer				
Anlægsbevilling: Der meddeles ikke anlægsbevilling til projektet i forbindelse med budgetvedtagelsen				
Beskrivelse: På mange bosteder er der i dag en fysisk nattevagt, der foretager et antal runderinger, hvor de går rundt til en række beboere for at tilse dem. Nattevagterne kan enten være vågne eller sovende. I stedet for at gennemføre 3 eller 4 tryghedsbesøg per nat vil vi i stedet skabe et samspil mellem teknologi og beboere, der skal være med til at skabe fremtidens model for tryghed og støtte om natten. (Runderingerne i dag er ikke den mest optimale måde at levere tryghed på. Man kan være heldig at lige kigge ind til borgeren i det øjeblik, hvor de faktisk har brug for hjælp, men oftest er der tale om, at man som medarbejder kigger ind på et tidspunkt, hvor borgeren sover.) Vi går fra runderinger til at udvikle en løsning, hvor der er en sensorteknologi til stede i borgerens soverum, der sender en alarm til en operatør, hvis der er brug for hjælp hos den enkelte beboer. Hvis der er brug for hjælp, så skal hjælpen kunne komme frem med kort varsel. Derfor sender operatøren med det samme en besked til en App på nattevagtens telefon. Nattevagten går straks til beboerens hjem og hjælpen sættes ind nu og her. Der pågår en prøvehandling med 43 beboere på tre botilbud i Haderslev fra marts 2025 frem til årets udgang. Denne prøvehandling har vist at teknologien giver stor tryghed for beboere, pårørende og medarbejdere, da de oplever straks at kunne få hjælp ved behov. Beskrivelse af evt. konsekvenser for borgerne: Målet er at skabe bedre søvn ved ikke at forstyrre unødigt om natten og reelt samtidig forbedre trygheden og støtten til borgerne om natten. En effekt, som også kommer til at skabe mere overskud for borgerne til de aktiviteter, der kræver energi om dagen. Princippet for ændringen er, at bedre nætter skaber bedre dage. Investering: Sensorteknologien forudsætter pt. samtykke fra hver enkelt beboer på et botilbud, køb af sensor der skal installeres i hver bolig via kabler, ansættelse af operatører der sikrer bemanding af operatørrum hver nat hele året, en server og en telefon til hver nattevagt. Økonomisk potentiale på sigt: Hvis der er nok borgere der giver samtykke til fremover at få hjælp af sensorteknologi og et nattevagtsteam, så er det muligt at lave to nattevagtshold. Et i Haderslev og et i Vojens. Dermed kan 4 nattevagter og en operatør på sigt varetage beboernes behov for hjælp og støtte om natten på botilbud. I dag er der 5 vågne / sovende nattevagter på i alt 5 matrikler i Haderslev og 4 vågne / sovende nattevagter på i alt 3 matrikler i Vojens.				

"+" betyder udgifter/mindre indtægter/træk på kassen "-" betyder indtægter/mindre udgifter/henlæggelser

5.7. Teknik- og Klimaudvalget

Investeringsoversigt (mio. kr.)	U/I	2027	2028	2029	2030
Østergade/Honnørkajen. Klargøring af grund samt etablering af udenomsarealer	U	1,2	2,2	-	-
Jomfrusti-projektet	U	29,0	-	-	-
Jomfrusti-projektet	I	-27,0	-	-	-
Håndtering af klimavand, klimatilpasning og kyststrategi	U	2,0	-	-	-
Pulje til kystbeskyttelse og klimatilpasning	U	-	2,0	-	-
Vores kyst, anlægsprojekt med bidragsfordeling - Projektering	U	0,5	-	-	-
Vores kyst, anlægsprojekt med bidragsfordeling - Projektering	I	-6,5	-	-	-
Vores kyst – Kystbeskyttelse ved Blokhusskoven, Hejsager og Kelstrup	U	25,0	25,0	25,0	-
Vores kyst – Kystbeskyttelse ved Blokhusskoven, Hejsager og Kelstrup	I	-25,0	-25,0	-25,0	-
Klimaplan 2022-2050	U	3,0	3,0	3,0	-
Broer og bygværker	U	3,7	2,0	-	-
Tilgængelighedspulje	U	0,4	0,4	0,4	-
Pulje til trafiksikkerhed	U	1,0	1,0	1,0	-
Pulje til sund fjord og Dam	U	1,0	1,0	1,0	-
Pulje til prioritering af havne og færge	U	2,8	2,8	5,0	-
Cykelsti Hejsager – Starup	U	0,5	-	-	-
Cykelsti Hejsager – Starup	I	-6,6	-	-	-
Cykelsti - Haderslev- Fjelstrup	U	7,5	16,0	-	-
Cykelsti - Haderslev- Fjelstrup	I	-3,8	-8,0	-	-
Cykelsti - Vojens- Jegerup	U	7,5	-	-	-
Cykelsti - Vojens- Jegerup	I	-3,8	-	-	-
Gelså EU-life projekt	U	0,9	0,9	0,9	-
Pulje til etablering af nye afvandingsledninger	U	1,0	1,0	1,0	-
Nedlæggelse af overflødige brandhaner	U	0,3	0,3	0,3	-
Pulje til oprensning af sejlrønde Haderslev Inderhavn og fjord	U	6,0	3,0	3,0	-
Teknik- og Klimaudvalget i alt		20,6	27,6	15,6	
- heraf indtægter		-72,6	-33,0	-25,0	

Projektbeskrivelser

Projekt: Østergade/Honnørkajen. Klargøring af grund samt etablering af udenomsarealer				
Økonomi (mio. kr.)	2027	2028	2029	2030
Anlægsudgift	1,2	2,2	-	-
Kategori: Udvikling i Land og By				
Anlægsbevilling: Der er meddelt anlægsbevilling til projektet.				
Beskrivelse: Haderslev Kommune solgte i 2022 arealerne på havnen ved Honnørkajen til en privat ejendomsudvikler til 7,9 mio. kr. Der bliver etableret almene og private boliger på arealerne. I 2026 resterer 1,1 mio. kr. til projektet, som jf. sag i Byrådet den 2. november 2021 er afsat til at dække udgifter til håndtering, prøvetagning og bortskaffelse af eventuelt forurennet jord, museumsundersøgelser og opgravning og eventuel omlægning af eksisterende ledninger. Udgifter hertil opgøres endeligt efter bygge-riets ibrugtagning. Når byggeriet er opført, er der i investeringsoversigten i 2027 afsat 1,2 mio. kr. og 2,2 mio. kr. i 2028 til etablering af udenomsarealer m.v. langs dele af strækningen af Jomfrustien samt ved Honnørkajen. Etablering af udenomsarealer forventes tidligst at blive udført i 2028. I forbindelse med supplerende budgetfor- slag lægges op til at periodeforskyde 1,2 mio. kr. fra 2027 til 2028.				

Projekt: Østergade/Honnørkajen. Klargøring af grund samt etablering af udenomsarealer

Det skal bemærkes, at der ikke er afsat midler til fornyelse af kajkonstruktionen langs Honnørkajen under dette projekt.

Aflødt drift:

Eventuel aflødt drift på udenomsarealer er ikke opgjort.

"+" betyder udgifter/mindre indtægter/træk på kassen "-" betyder indtægter/mindre udgifter/henlæggelser

Projekt: Jomfrusti-projektet

Økonomi (mio. kr.)	2027	2028	2029	2030
Anlægsudgift	28,960	-	-	-
Anlægsindtægt	-27,000	-	-	-

Kategori: Udvikling i Land og By

Anlægsbevilling: Der er meddelt anlægsbevilling til projektet.

Beskrivelse:

Projektet er forud for tidsplanen, så Teknik og Klima vurderer, at der i 2026 skal ske en fremrykning af 27 mio. kr. til 2026. Indtægt fra Provas kan også fremrykkes til 2026. Herefter resterer 1,960 mio. kr. i 2027 til færdiggørelsesarbejder.

Visionen for Jomfrusti-projektet er at skabe en levende bydel med en ny identitet samt en bedre sammenhæng mellem Haderslev bykerne og den nye havnebydel. Gennem anvendelse af bæredygtige klimatilpasningstiltag, infrastrukturforbedringer og byfornyelsesindsats ønskes det at udvikle Jomfrustien og de tilstødende arealer, så de kan danne rammerne om et attraktivt område, der også kan tiltrække borgere og virksomheder.

Jomfrusti-projektet er i alt anslået til en anlægsramme på 176 mio. kr., hvoraf Provas' andel forventes at udgøre 27 mio. kr. A. P. Møller fonden støtter projektet med 20 mio. kr., så den samlede anlægsramme er i alt 196 mio. kr.

Byggeriet af den vestlige etape er blevet afsluttet i april 2025. Der er sideløbende gennemført udbud af anlægsarbejderne af den midterste og østlige etape. Den midterste og østlige etape forventes anlagt i perioden juni 2025 til februar 2027. Sideløbende hermed vil opførelsen af Vandets hus og Vandet bro blive gennemført. Efter licitationen på den midterste og østlige etape er det samlede budget for projektet opdateret, og viser at den samlede økonomi holder sig inden for budgettet.

Projektet finansieres gennem lånoptagelse på baggrund af et områdefornyelsesprogram, som er godkendt i kommunalbestyrelsen i juni 2022.

Kortbilag ses nedenfor:

Bæredygtigt perspektiv:

Jomfrusti-projektet er et klimaprojekt, som skal sikre at midtbyen i Haderslev ikke oplever oversvømmelser i samme grad som tilfældet i dag. Derudover skal Hertug Hans parken (Jomfrustiprojektet) gerne blive et socialt mødested, som øger trivslen for kommunens borgere.

Aflødt drift og finans:

Der er afsat 0,5 mio. kr. til drift pr. år i forbindelse med budgetforlig 2026.

"+" betyder udgifter/mindre indtægter/træk på kassen "-" betyder indtægter/mindre udgifter/henlæggelser

Projekt: Håndtering af klimavand, klimatilpasning og kyststrategi

Økonomi (mio. kr.)	2027	2028	2029	2030
Anlægsudgift	2,0	-	-	-

Kategori: Klimapolitik**Anlægsbevilling:** I forbindelse med budgetvedtagelsen meddeles der anlægsbevilling på 2,0 mio. kr. til projektet.**Beskrivelse:**

De seneste år har kommunen stået over for betydelige udfordringer, der stammer fra stigende mængder regnvand og skiftende, mere voldsomme vejrforhold. Disse faktorer har resulteret i omfattende skader på infrastruktur såvel som private boliger og industri. Den eskalerende hyppighed og intensitet af disse vejrfænomener har tydeliggjort behovet for en effektiv håndtering af det såkaldte klimavand, både ved kystområder, langs vandløb, i byområder og på landet. Den øgede nedbør påvirker vandmiljøet negativt, idet der udvaskes flere næringsstoffer i fjorde og vandløb.

I lyset af disse udfordringer er der et presserende behov for ny klimatilpasningsstrategi. Strategien er rettet mod flere områder, herunder en langsigtet kystbeskyttelsesstrategi, en integreret tilgang til håndtering af regnvand på tværs af land-, kyst- og byområder samt en revision af regulering af vandløb i lyset af øgede vandmængder.

Ifølge prognoser fra Danmarks Meteorologiske Institut (DMI) forventes nedbørsmængderne om vinteren at stige med op til 23 % frem mod år 2100. Samtidig forudser DMI, at den stormflod, der i dag forekommer statistisk set hvert 20. år, kan blive en årlig eller halvårlig begivenhed i fremtiden.

Kommunens eksisterende klimatilpasningsstrategi, som stammer fra 2014, er ikke længere tilstrækkelig i lyset af disse prognoser og udfordringer. Derfor er det nødvendigt med en ny klimatilpasningsstrategi, der tager højde for den seneste klimastatistik og de potentielle fremtidige scenarier. En central del af denne opdatering vil være at fokusere på håndtering af klimavand gennem en styrket regulering af vandløb, udvikling af en robust kystsikringsstrategi samt implementering af effektive regnvandshåndteringsforanstaltninger både i byområder og på landet.

En central del af en ny klimatilpasningsstrategi er at involvere borgerne i udviklingen af strategien om, hvad der er vigtigt at fokusere på, og hvilke løsninger, der skal arbejdes med at realisere. Implementering af en ny klimatilpasningsstrategi vil være vigtig for at beskytte lokale borgers livsvilkår og boligværdier fra de potentielt skadelige virkninger af ekstremt vejr og stigende vandniveauer.

En god klimatilpasningsstrategi er et centralt grundlag for kommunale anlægsprojekter i fremtiden, bl.a. for korrektion af afledning af regn- og overfladevand til kloaksystemet, forventede kystsikringsprojekter og vandløbsregulering, så vand bedre kan ledes væk nogle steder og tilbageholdes andre steder.

Som en del af arbejdet med en klimatilpasningsstrategi vil der blive arbejdet med prøvehandling og eksperimenter for at få bedre erfaringer med, hvad der virker.

Bæredygtigt perspektiv:

I kommunens klimapolitik er det afgørende at håndtere øgede vandmængder effektivt. Dette kan opnås ved at planlægge for lokal og naturlig håndtering af regnvand. Ved at implementere grønne tagarealer, permeable belægninger og vådområder kan kommunen reducere belastningen på kloaksystemet og mindske risikoen for oversvømmelser. Denne tilgang fremmer også biodiversitet og beskytter vandressourcerne mod forurening, hvilket skaber mere modstandsdygtige og bæredygtige samfund.

Ved at beskytte kysten mod oversvømmelse undgår vi dyre og ikke-bæredygtige genopbygningsprojekter. Investering i forebyggende foranstaltninger reducerer de økonomiske og miljømæssige omkostninger ved gentagne oversvømmelser og skader, beskytter liv og ejendom og sikrer langsigtede bæredygtige kystsamfund.

"+" betyder udgifter/mindre indtægter/træk på kassen "-" betyder indtægter/mindre udgifter/henlæggelser

Projekt: Pulje til kystbeskyttelse og klimatilpasning

Økonomi (mio. kr.)	2027	2028	2029	2030
Anlægsudgift	-	2,0	-	-

Kategori: Udvikling i Land og By**Anlægsbevilling:** Der meddeles ikke anlægsbevilling til projektet i forbindelse med budgetvedtagelsen.**Beskrivelse:**

Set i lyset af stormfloden i oktober 2023 og forventninger til fremtiden om at 20 års stormhændelser vil foregå årligt, vil der være flere kyster i kommunen, som er udsatte. Teknik og Klima forventer, at flere beboere og sommerhusejere langs kommunens kyster vil indgå i fælles kystsikringsprojekter. Det kan være projekter med højvandslukker, forhøjning af diger og erosionsbeskyttelse.

Kystbeskyttelse skal som udgangspunkt betales af de parter, som har nytte af tiltagene. Da det forventes, at Haderslev Kommunes infrastruktur, såsom veje og stier beskyttes af projekterne, vil kommunen sandsynligvis skulle bidrage forholdsvist med en andel til kystbeskyttelsesprojekters anlægsudgifter og eventuelle afledte driftsudgifter. Der er afsat 2 mio. kr. i 2028 til kommunens andel af kystbeskyttelsesprojekter.

Bæredygtigt perspektiv:

Ved at etablere kystbeskyttelse beskyttes kommunens infrastruktur ved stormfloder. Det betyder, at indsatser ved størstedelen af stormfloder ikke bliver nødvendige i fremtiden, og at kommunens infrastruktur i områder med kystbeskyttelse ikke behøver akut sikring eller genopbygning efter stormfloder. Dette vil spare ressourcer og materialer til genopbygning af skadede veje og stier.

Afledt drift:

Tidligst fra 2029.

"+" betyder udgifter/mindre indtægter/træk på kassen "-" betyder indtægter/mindre udgifter/henlæggelser

Projekt: Vores Kyst, anlægsprojekt med bidragsfordeling - projektering

Økonomi (mio. kr.)	2027	2028	2029	2030
Anlægsudgift	0,5	-	-	-
Anlægsindtægt	-6,5	-	-	-

Kategori: Kritisk infrastruktur**Anlægsbevilling:** Der er meddelt anlægsbevilling til projektet i Haderslev Kommunalbestyrelse den 26. november 2024 til allerede afholdte og fremtidige projekteringsudgifter.**Beskrivelse:**

I Budget 2026-2029 fremgår projektering med bidragsfordeling og anlæg med bidragsfordeling i 2 særskilte projekter. For at få et samlet billede af de totale udgifter, som vil indgå i bidragsfordeling, foreslås de 2 projekter slået sammen i forbindelse med supplerende budgetforslag.

Vores Kyst projektet har til formål at beskytte sommerhusområderne Blokhusskoven, Kelstrup strand og Hejsager Strand mod erosion, bagvand og oversvømmelser. Vores Kyst projektet er et kommunalt fællesprojekt, og alle udgifter dækkes af lodsejere og infrastructurejere, som er beliggende indenfor projektområdet. Bidragsfordelingen ligger ikke fast på nuværende tidspunkt. Der arbejdes ud fra lovgivningens principper om nytte, hvor alle inden for projektområdet skal betale et bidrag.

Projektet er overgået til en fase med detailprojektering og myndighedsbehandling. Til brug herfor har kommunen indgået en kontrakt med en totalrådgiver som udarbejder dispositionsforslag, forslag til bidragsfordeling, analyser, udbud af arbejde samt tilsyn i anlægsfasen.

Bæredygtigt perspektiv:

Ved at etablere kystbeskyttelse beskyttes kommunens infrastruktur ved stormfloder. Det betyder, at indsatser ved nogle stormfloder ikke bliver nødvendige i fremtiden, og at kommunens infrastruktur i området ikke behøver akut sikring eller genopbygning efter stormfloder. Dette vil dels spare ressourcer både i en akut situation, hvor en indsats før var nødvendig, og dels spare ressourcer og materialer til genopbygning af skadede veje og stier.

"+" betyder udgifter/mindre indtægter/træk på kassen "-" betyder indtægter/mindre udgifter/henlæggelse

Projekt: Vores Kyst – kystbeskyttelse ved Blokhusskoven, Hejsager og Kelstrup – anlægsprojekt med bidragsfordeling

Økonomi (mio. kr.)	2027	2028	2029	2030
Anlægsudgift	25,0	25,0	25,0	-
Anlægsindtægt	-25,0	-25,0	-25,0	-

Kategori: Kritisk infrastruktur

Anlægsbevilling: Der meddeles ikke anlægsbevilling til projektet.

Beskrivelse:

Vores kyst projektet er et fælleskommunalt kystbeskyttelsesprojekt. Kystsikring af området er nødvendigt, hvis oversvømmelser f.eks. skabt på grund af stormfloder skal undgås.

Ud fra tidsplan foråret 2026 forventes anlægsfasen startet op i 2028. Fordeling af budget forventes derfor at være 5 mio. kr. i 2027, 30 mio. kr. i 2028, 30 mio. kr. i 2029 og 10 mio. kr. i 2030. I Budget 2026-2029 fremgår projektering med bidragsfordeling og anlæg med bidragsfordeling i 2 særskilte projekter. For at få et samlet billede af de totale udgifter, som vil indgå i bidragsfordeling, foreslås de 2 projekter slået sammen i forbindelse med supplerende budgetforslag, som fremlægges for udvalget i maj.

I bidragsfordeling vil indgå følgende udgifter og tilskud:

	I mio. kr.
Projektering 2020-2026 i 2025 priser/2026 priser	6,5
Tilsyn, ekstra projekteringsudgifter samt diverse øvrige udgifter i 2026 priser	2,8
Anlæg i h.t. Rambøll i 2025 priser	102,0
Overslag for projektering og anlæg i alt i 2025/2026 priser	111,3
Mulige besparelser 2025 priser	-18,0
Reduceret anlægs overslag i 2025 priser/2026 priser	93,3
Forventet prisfremskrivning 2026-2029 på anlæg i h.t. Rambøll minus besparelser ca. 3% pr år.	8,0
Forventet anlægsoverslag pr. marts 2026	101,3
Indtægter i alt fra puljer	-24,2
Foreløbigt overslag til bidragsfordeling	77,1

I budget 2026-2029 er afsat brutto 75 mio. kr. i udgift og i indtægt. I budget mangler pt. 2,1 mio. kr. brutto, men da det er et foreløbigt overslag, lægges indtil videre ikke op til at ændre i det samlede budget i forbindelse med budgetproces 2027-2030.

Projektering: Der er indgået kontrakt om projektering med Rambøll til arbejdet med miljøvurdering, lokalplan, detailprojektering, udbudsmateriale m.v.

Anlægsprojektet involverer installation af højvandslukker, etablering af diger og erosionsbeskyttelse. De samlede udgifter til projektet har Rambøll anslået til 102 mio. kr. 2025-priser. I forhold til tidligere overslag skyldes det forøgelse af den nødvendige mængde materiale, sikring af skrænten ved Blokhusskoven, sikring af Bramsensgårdvej og håndtering af overfladevand i Fredskovparken og Hejsager Strandby. I det oprindelige overslag har omkostninger til udløbsbygværker, porte og pumper m.v. vist sig at være underestimeret.

Sammen med rådgiver arbejder kommunen og borgerne i området på at finde besparelser i kystbeskyttelsesprojektet, for at reducere beløbet til bidragsfordeling. Der forventes besparelser for minimum 18 mio. kr.

Der er ansøgt og givet støtte fra statens kystpulje af to omgange, så staten støtter i alt 24,2 mio. kr. Teknik og Klima vil fortsat undersøge mulighederne for anden ekstern finansiering.

Der optages byggelån i byggeperioden.

Når anlæg er færdigt, optages et lån ved Kommunekredit og betaler kommunen det samlede udlæg til projektering og anlæg tilbage. Lånets ydelser betales tilbage over 25 år af lodsejere og infrastrukturejere ud fra en bidragsfordeling. Bidragsfordelingen er endnu ikke på plads.

Projekt: Vores Kyst – kystbeskyttelse ved Blokhusskoven, Hejsager og Kelstrup – anlægsprojekt med bidragsfordeling

Da kommunen er bygherre, vil bruttoudgiften afsat i budget til projektet belaste anlægsrammen, som reglerne er lige nu, og det selv om kommunen får pengene retur. KL arbejder på, at fælleskommunale kystbeskyttelsesanlæg udført af kommuner ikke skal indgå i anlægsrammen.

Til kommunens egen andel af bidragsfordelingen til anlægget er p.t. afsat 1,6 mio. kr. i Teknisk budget i år 2026. Disse skal forskydes til 2030. Der kan forekomme udgifter, som ikke kan indeholdes indenfor de 1,6 mio. kr.

Bæredygtigt perspektiv:

Ved at etablere kystbeskyttelse beskyttes kommunens infrastruktur ved stormfloder. Det betyder, at indsatser ved stormfloder op til 2,75 meter ikke bliver nødvendige i fremtiden, og at kommunens infrastruktur i området ikke behøver akut sikring eller genopbygning efter stormfloder. Dette vil dels spare ressourcer både i en akut situation, hvor en indsats før var nødvendig, og dels spare ressourcer og materialer til genopbygning af skadede veje og stier.

Afledt drift:

Afledt drift på kommunens egen andel af det færdige kystbeskyttelsesanlæg er skønnet til 0,1 mio. kr. årligt fra 2030 og fremgår af supplerende budgetforslag. Kommunens driftsbidrag til anlægget vil sandsynligvis først starte i 2030.

"+" betyder udgifter/mindre indtægter/træk på kassen "-" betyder indtægter/mindre udgifter/henlæggelse

Projekt: Klimaplan 2022-2050

Økonomi (mio. kr.)	2027	2028	2029	2030
Anlægsudgift	3,0	3,0	3,0	-

Kategori: Klimapolitik

Anlægsbevilling: I forbindelse med budgetvedtagelsen meddeles der anlægsbevilling på 3,0 mio. kr. vedrørende det afsatte beløb i 2027.

Beskrivelse:

Kommunalbestyrelsen har vedtaget Haderslev Kommunes Klimaplan 2022-2050 og med målet, om at Haderslev Kommune skal have reduceret sin CO₂-udledning med 70 % i 2030 og være CO₂ neutral i 2050. Klimaplanen sætter også mål om, at kommunen er klimarobust i 2050. Det vil sige, at kommunen skal kunne modstå de udfordringer som klimaforandringerne giver, herunder bl.a. oversvømmelser og tørkeperioder.

Arbejdet med Klimaplanen sker bl.a. i samarbejde med Klimaalliancen med alle landets andre kommuner og skal løbende måles og vurderes ift. CO₂-reduktioner, muligheder og tiltagenes status. Et af planens væsentligste midler til at opnå målene er samarbejde med borgere, virksomheder og interesseorganisationer. Kommunen har en væsentlig rolle som facilitator i omstillingen og til at arbejde med bæredygtighed som organisation. De samlede tiltag kan ses i Klimaplanens Tiltagskatalog.

Midlerne går til tiltag såsom workshops, arrangementer, analyser og formidling. Desuden finansierer midlerne bl.a. 3 årsværk til arbejdet med Klimaplanen for at realisere tiltagene og sikre koordinering og fremdrift. Årsværkene fordeler sig på en klimakoordinator, en klimatilpasningskonsulent på projektområder som f.eks. varmeplanlægning og VE-anlæg.

I 2027 udmøntes midlerne til arbejdet med til den kommende revision af Klimaplanen og til tiltagene i den, herunder til projektledelse, opfølgning og monitorering, og samarbejde med diverse samarbejdspartnere.

Bæredygtigt perspektiv:

Klimaplanen er grundstenen i kommunernes arbejde med den grønne omstilling. Det er vigtigt at have en god, relevant Klimaplan for Haderslev Kommune og at prioritere ressourcer til at realisere tiltagene i den og løbende vurdere på, hvad der giver klimamæssige gevinster.

"+" betyder udgifter/mindre indtægter/træk på kassen "-" betyder indtægter/mindre udgifter/henlæggelser

Projekt: Broer og bygværker

Økonomi (mio. kr.)	2027	2028	2029	2030
Anlægsudgift	3,7	2,0	-	-

Kategori: Kritisk infrastruktur**Anlægsbevilling:** I forbindelse med budgetvedtagelsen meddeles der anlægsbevilling på 5,7 mio. kr. til projektet.**Beskrivelse:**

Målet med de afsatte midler er at indhente efterslæb på vedligeholdelse af broer og bygværker i kommunen. Haderslev Kommune har ca. 420 broer og bygværker. Broer og bygværker inkluderer almindelige større og mindre broer, rørgennemløb over 50 cm i diameter samt stenkister.

Brovedligeholdelse er vigtig, for at bevare den investerede kapital, men er også vigtig for trafiksikkerheden og f.eks. bevarelse af fredede broer og bygværker. Uden vedligehold vil broer og bygværker forfalde og miste værdi, i nogen tilfælde eksponentielt. Broer og bygværker er en del af vejens elementer, der også har indvirkning på øvrige elementer, f.eks. asfaltveje og rabatter, men også vandløb, der løber under broerne.

Bevillingerne betyder, at der nu kan planlægges mere langsigtet og fornuftigt i forhold til f.eks. asfaltering af vejen over bygværker. Bygværker kan renoveres inden vejen står til asfaltudlægning og ikke omvendt. Vedligeholdelse af broer og bygværker vil foregå i samarbejde med eksterne entreprenører.

Bæredygtigt perspektiv:

En god vedligeholdelse af broer og bygværker sparer ressourcer og energi og mindsker den miljømæssige belastning ved at forlænge levetiden.

Afløst drift:

Når efterslæbet er indhentet i 2028, vurderer Teknik og Klima, at niveauet for driftsbudget i fremtidige år er 1 mio. kr. årligt. I det nuværende budget er kun afsat 0,3 mio. kr. årligt. I supplerende budgetforslag, drift vil indgå et forslag om ekstra 0,7 mio. kr. årligt fra 2028.

"+" betyder udgifter/mindre indtægter/træk på kassen "-" betyder indtægter/mindre udgifter/henlæggelser

Projekt: Tilgængelighedspulje

Økonomi (mio. kr.)	2027	2028	2029	2030
Anlægsudgift	0,4	0,4	0,4	-

Kategori: Udvikling i Land og By**Anlægsbevilling:** I forbindelse med budgetvedtagelsen meddeles der anlægsbevilling på 0,4 mio. kr. vedrørende det afsatte beløb i 2027.**Beskrivelse:**

Formålet med tilgængelighedspuljen er at gøre kommunens byer og naturområder mere tilgængelige for alle borgere, uanset om man er synshandicappet, kørestolsbruger, gangbesværet eller har andre fysiske handicaps.

Midlerne vil blive anvendt til udførelse af opgaver nævnt i Tilgængelighedsplan fra 2018 samt til mindre tilgængelighedstiltag generelt i hele kommunen, som f.eks. Handicaprådet kommer med ønsker om. Af mindre tilgængelighedstiltag kan bl.a. nævnes jævn fortovsbelægning, gelændere ved trapper, kørestolsramper, ledelinjer og taktilbelægning samt armlæn på bænke o. lign. Tiltag, som har den effekt, at det bliver nemmere for borgere med fysiske handicap at komme rundt i byerne/naturen på egne ben eller på eldrevne hjælpemidler.

Bæredygtigt perspektiv:

En øget tilgængelighed i byrummene vil gøre det lettere for gangbesværede og synshandicappede at bevæge sig rundt. En øget tilgængelighed sikrer desuden, at alle, uanset fysisk evne, har adgang til offentlige faciliteter og services, hvilket fremmer social inklusion og ligestilling.

"+" betyder udgifter/mindre indtægter/træk på kassen "-" betyder indtægter/mindre udgifter/henlæggelser

Projekt: Pulje til trafikssikkerhed

Økonomi (mio. kr.)

2027**2028****2029****2030****Anlægsudgift**

1,0

1,0

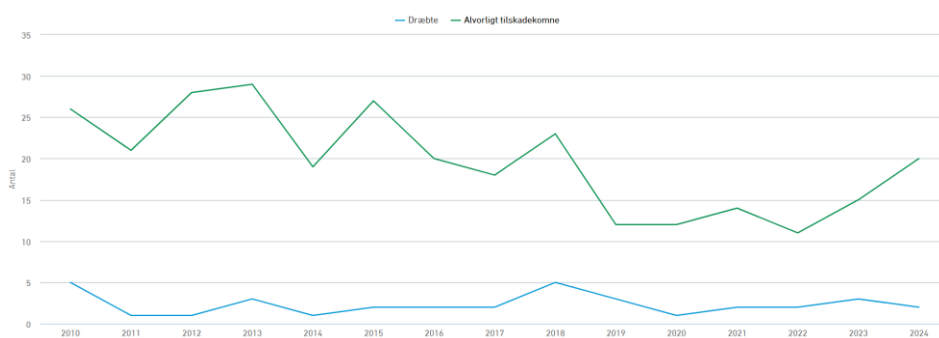
1,0

-

Kategori: Udvikling i Land og By**Anlægsbevilling:** Der meddeles ikke anlægsbevilling til projektet.**Beskrivelse:**

Haderslev Kommune har i 2020 vedtaget en ny trafikssikkerhedsplan, som udstikker retningslinjerne for trafikssikkerhedsarbejdet frem mod 2025. Trafikssikkerhedsplanen revideres i 2026.

Trafikssikkerhedsplanen følger færdselssikkerhedskommissionens målsætning om at halvere antallet af dræbte og alvorligt tilskadekomne på kommunens veje, så der højst må være 1 trafikdræbt og 7 alvorligt tilskadekomne i 2030. Målsætningen er ambitiøs og kræver fokus på trafikssikkerheden. Vi har set en stigende tendens i alvorlige uheld, men dog ikke dødsfald efter Covid-19, hvor trafikken på vejene var væsentligt mindre end i dag.

Trafikssikkerhedsindsatsen har fokus på at udpege, ændre eller ombygge uheldsbelastede lokaliteter og på at gøre eksisterende veje mere selvforklarende og sikre. Desuden er der fokus på at forbedre samarbejdet med skoler, større institutioner og virksomheder om trafikssikkerhed, lige som kommunen fortsat vil medvirke i nationale kampagner på trafikssikkerhedsområdet og udvikle lokale kampagner i samarbejde med de øvrige sønderjyske kommuner.

Realiseringen af trafikssikkerhedsplanen er afhængig af årlige investeringer i trafikssikkerheden.

Puljen understøtter kommunalbestyrelsens 2030 ambitioner ved at have fokus på sikre skoleveje for de ekstra i uddannelse, samt sikre at vejnettet bliver mere sikker, på trods af flere indbyggere og arbejdspladser.

Bæredygtigt perspektiv:

En god trafikssikkerhed er med til at reducere skader og uheld og kan være med til at fremme alternative grønne transportformer.

"+" betyder udgifter/mindre indtægter/træk på kassen "-" betyder indtægter/mindre udgifter/henlæggelser

Projekt: Pulje til sund Fjord og Dam

Økonomi (mio. kr.)

2027**2028****2029****2030****Anlægsudgift**

1,0

1,0

1,0

-

Kategori: Klimapolitik

Anlægsbevilling: I forbindelse med budgetvedtagelsen meddeles der anlægsbevilling på 1,0 mio. kr. vedrørende det afsatte beløb i 2027.

Beskrivelse:

I Haderslev har der siden 2020 været et tillidsbaseret samarbejde mellem Haderslev Kommune, spildevandsselskabet Provas og Landboforeningen Spiras.

Den fælles målsætning har været at få et bedre vidensgrundlag om Haderslev Fjord, og de udfordringer, der giver iltsvind, algevækst og dårlig økologisk tilstand.

Projekt: Pulje til sund Fjord og Dam

Det lokale samarbejde er i 2023 blevet udbygget med Danmarks Naturfredningsforening og Sønderjysk Sportsfiskerforening, og senere med Friluftsrådet og Erhvervsrådet i ansøgning til Kystvandråd i 2025.

I 2023 tildelte Promille Afgifts fonden SEGES Innovation penge til et i alt 12 mio. kr. projekt; "Lokalt baseret vej til godt vandmiljø og konkurrencedygtigt landbrug", som skal belyse de udfordringer Haderslev Fjord står overfor. Haderslev Kommune bidrager med en fjerdedel af midlerne. SEGES Innovation er ansvarlig for projektet som udføres sammen med blandt andre Aarhus Universitet, Syddansk Universitet, Longline Environment samt lokale aktører fra DN, Sønderjysk Sportsfiskerforening, Spiras, Provas og Haderslev Kommune.

Tiltagene, der bliver nødvendige for at få fjord og dam i god tilstand, vil kræve betydelige midler. Det forventes for eksempel, at dammen skal oprensnes for fosfor, og det kan løbe op i et millionbeløb. Forventningen er at dette fortrinsvist realiseres via fondsmidler, som vil kræve medfinansiering.

Puljen understøtter Kommunalbestyrelsens ambitioner om ren fjord og dam og vil skulle bruges til at medfinansiere af konkrete indsatser.

"+" betyder udgifter/mindre indtægter/træk på kassen "-" betyder indtægter/mindre udgifter/henlæggelser

Projekt: Pulje til prioritering af havne og færge

Økonomi (mio. kr.)	2027	2028	2029	2030
Anlægsudgift	2,8	2,8	5,0	-

Kategori: Kritisk infrastruktur

Anlægsbevilling: Der er meddelt anlægsbevilling til projektet i 2027.

Beskrivelse:

På baggrund af en 10 års vedligeholdelsesplan for færgen og på baggrund af en tilstandsrapport på kommunens 3 havne Haderslev, Aarøsund og Aarø er siden budget 2024 afsat en årlig pulje til færge og havne til at imødekomme de presserende renoverings- og vedligeholdelsesopgaver.

I 2026 og 2027 forventes puljemidler bl.a. anvendt til følgende arbejder:

- Færgen, præventiv renovering af hydraulik
- Færgen, nyt alarmsystem samt nye styreboks.
- Færgen, stålarbejder
- Magda broen skal renoveres
- Aarøsund havn, asfaltarbejder
- Aarøsund havn, etablering af betondæk til tankanlægget
- Aarøsund havn, eksisterende miljøstation skal flyttes
- Aarø havn, anoder skal udskiftes
- Honnørkajen, Haderslev. Projektering igangsættes i 2027.

Bæredygtigt perspektiv:

En god vedligeholdelse af havnene sparer ressourcer og energi og mindsker den miljømæssige belastning ved at forlænge levetiden. Desuden skal en god vedligeholdelse være med til at sikre mod fremtidens klimatiske forhold.

Afledt drift:

Når efterslæbet er forventet indhentet efter 2028, vurderer Teknik og Klima niveauet for driftsbudget i fremtidige år for at sikre kapitalapparatet af kommunens havne.

Afledt finans:

Projektet kan lånefinansieres.

"+" betyder udgifter/mindre indtægter/træk på kassen "-" betyder indtægter/mindre udgifter/henlæggelser

Projekt: Cykelsti Hejsager – Starup

Økonomi (mio. kr.)	2027	2028	2029	2030
Anlægsudgift	0,5	-	-	-
Anlægsindtægt	-6,6	-	-	-

Kategori: Udvikling i Land og By**Anlægsbevilling:** Der er meddelt anlægsbevilling til projektet.**Beskrivelse:**

Teknik- og Klimaudvalget besluttede den 5. februar 2024 at søge om medfinansiering fra den statslige cykelpulje 2024 til fire cykelstiprojekter i kommunen. Vejdirektoratet har meddelt tilsagn om 40 % medfinansiering til etablering af cykelsti mellem Starup og Hejsager.

Projektet omfatter etablering af en 2,5 meter bred dobbeltrettet cykelsti i den nordøstlige vejside mellem Starup og Hejsager langs Lundingvej/Hejsagervej. Strækningen er ca. 5,0 kilometer lang. I Starup tilsluttes stien det eksisterende stinet vest for Starup Skolevej ved den eksisterende krydsningshelle på Lundingvej. I Hejsager forbindes stien med den eksisterende dobbeltrettede cykelsti til Grotbjørghus ved Hejsager Strandvej. Cykelstien krydser den befærdede Hejsager Næsvvej. Her føres stien væk fra vejen og den eksisterende helle ombygges til en krydsningshelle, hvor cyklister kan krydse vejen af to omgange.

Formålet med projektet er at skabe en tryk forbindelse for de bløde trafikanter på strækningen mellem Hejsager og Starup herunder bl.a. også til rideskolen, som ligger på strækningen.

For at kunne realisere projektet, skal der erhverves jord fra de tilgrænsende matrikler langs Lundingvej og Hejsagervej. Når skitseprojektet er udarbejdet, forelægges der en sag om ekspropriationsbeslutning.

Projektet forventes at andrage 17,5 mio. kr., heraf er Haderslev Kommunes andel 10,5 mio. kr.

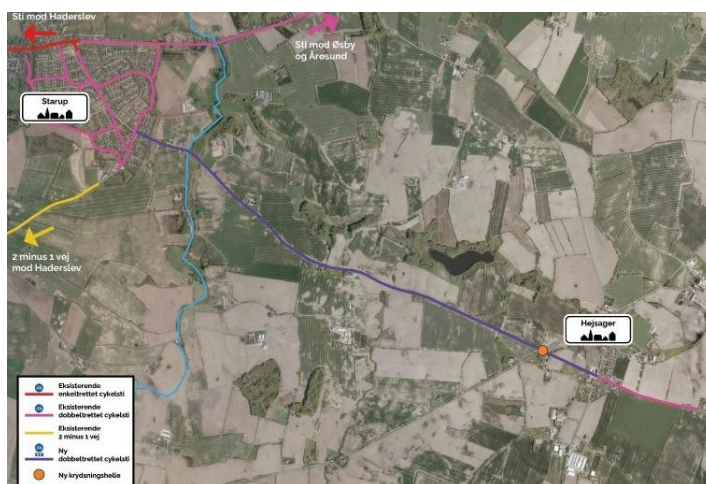
I 2024 og 2025 er udført myndighedsbehandling, projektering og arealerhvervelse. Projektet forventes anlagt i 2026.

Bæredygtigt perspektiv:

Flere cykelstier er med til at fremme en mere grøn transportform, reducere CO₂-udledningen og trængsel på vejene, samtidig med at det forbedrer folkesundheden ved at fremme motion.

Afledt drift:

Udgiften til drift er 1,5 % af anlægssummen gældende fra året efter projektet er udført.

"+" betyder udgifter/mindre indtægter/træk på kassen

"-" betyder indtægter/mindre udgifter/henlæggelser

Projekt: Cykelsti Haderslev – Fjelstrup

Økonomi (mio. kr.)	2027	2028	2029	2030
Anlægsudgift	7,5	16,0	-	-
Anlægsindtægt	-3,8	-8,0	-	-

Kategori: Udvikling i Land og By

Anlægsbevilling: Der er meddelt anlægsbevilling til projektet.

Beskrivelse:

Vejdirektoratet har meddelt tilsagn om 50% medfinansiering til cykelstiprojekt fra Haderslev til Fjelstrup. Vejdirektoratet og kommunen vil skulle finansiere projektet med 12,250 mio. kr. hver.

Formålet med cykelstien er at skabe en sikker og tryk forbindelse for cyklister fra oplandet. Vejen er skolevej for elever fra Fjelstrup og Sillerup til Haderslev.

Undersøgelser viser, at god infrastruktur og attraktive cykelfaciliteter er en væsentlig parameter i forhold til at overflytte trafikanter fra bil til cykel, hvilket er godt for miljø, sundhed og samtidigt mindskes biltrængslen på vejene.

Projekt cykelsti Haderslev til Fjelstrup forventes at andrage 24,500 mio. kr., hvoraf 12,250 mio. kr. udgør Haderslev Kommunes andel.

Projektet omfatter etablering af en 2,5 meter bred dobbeltrettet cykelsti langs den østlige side af vejen mellem Haderslev og Fjelstrup.

Der etableres en 4,9 km lang dobbeltrettet cykelsti fra Haderslev til Sillerup og en 1,7 km lang dobbeltrettet cykelsti videre fra Sillerup til Fjelstrup.

Igenom byzonen i Sillerup afbrydes stierne, og cyklisterne ledes ud på kørebanen. Der er fardæmpning gennem Sillerup i form af flere bump.

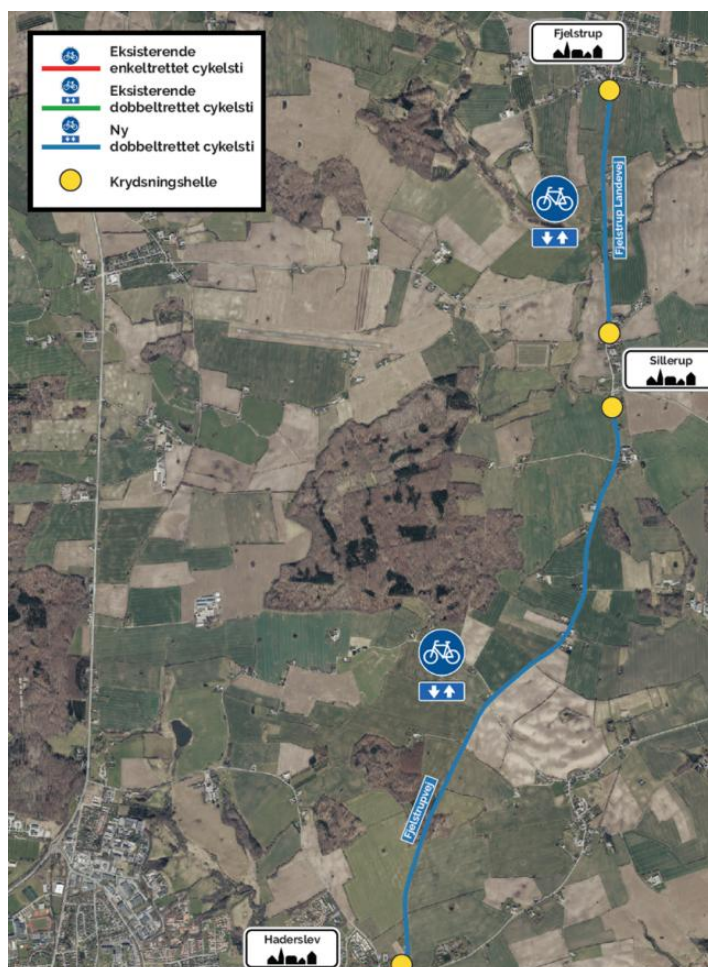
Der etableres krydsningsheller ved stiens begyndelse i Haderslev, i begge ender af Sillerup samt syd for Fjelstrup, hvor cyklisterne sikkert kan krydse vejen mellem stien og den korrekte side af kørebanen.

I 2026 udføres myndighedsbehandling, projektering og arealerhvervelser.

Cykelstierne forventes anlagt i 2027 og 2028.

Bæredygtigt perspektiv:

Flere cykelstier er med til at fremme en mere grøn transportform, reducere CO₂-udledningen og trængsel på vejene, samtidig med at det forbedrer folkesundheden ved at fremme motion.

"+" betyder udgifter/mindre indtægter/træk på kassen "-" betyder indtægter/mindre udgifter/henlæggelser

Projekt: Cykelsti Vojens - Jegerup

Økonomi (mio. kr.)	2027	2028	2029	2030
Anlægsudgift	7,5	-	-	-
Anlægsindtægt	-3,8	-	-	-

Kategori: Udvikling i Land og By**Anlægsbevilling:** Der er meddelt anlægsbevilling til projektet.**Beskrivelse:**

Vejdirektoratet har meddelt tilsagn om 50% medfinansiering til cykelstiprojekt fra Vojens til Jegerup. Cykelstien Vojens til Jegerup forventes at andrage 8,0 mio. kr. Vejdirektoratet og kommunen vil skulle finansiere projektet med 4,0 mio. kr. hver.

I dag er der cykelbaner fra Vojens til Jegerup langs Billundvej, men med den høje hastighed og de mange køretøjer på strækningen, så er det utrygt at færdes på strækningen som blød trafikant. Projektet vil forbedre trygheden og trafiksikkerheden på strækningen.

Billundvej er skolevej for elever fra Jegerup til Bregnbjergskolen (0.-6.) og Lagoniskolen (7.-9.) samt til fritidsaktiviteter. Der er kun ca. 3 kilometer fra Jegerup til skolerne i Vojens, så stien har potentiale til at flytte selv de mindste elever til cyklen.

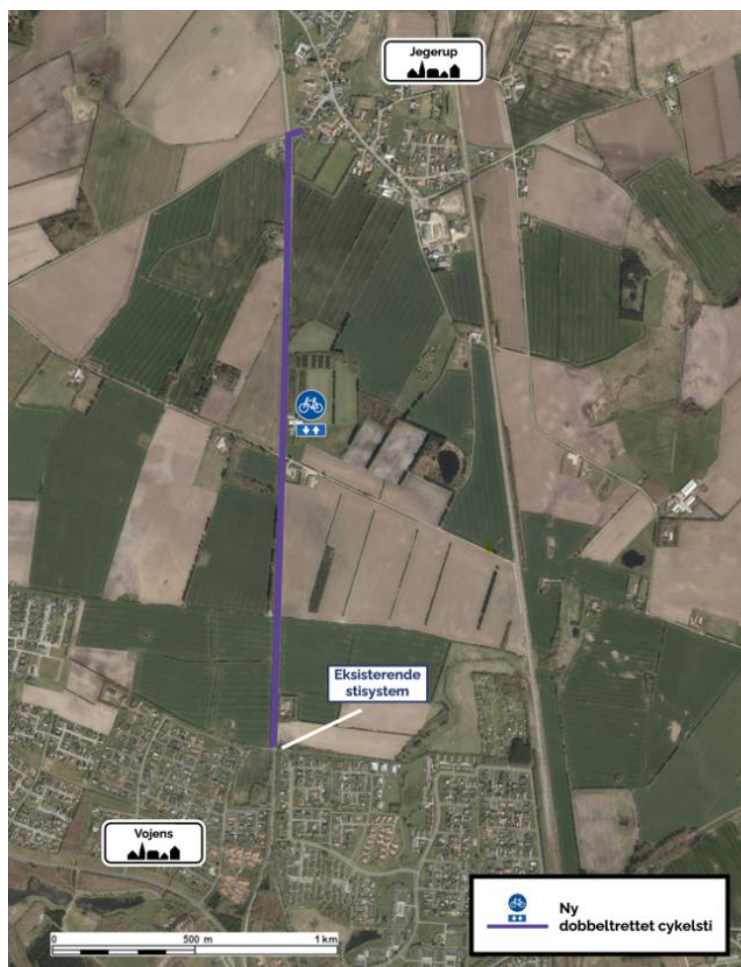
Cykelfaciliteter på ruten vil forbedre og forøge elevernes mulighed for at cykle til og fra skole.

Projektet vil desuden skabe mulighed for, at borgere i Jegerup kan cykle til funktioner som læge, indkøb osv. i Vojens.

Undersøgelser viser, at god infrastruktur og attraktive cykelfaciliteter er en væsentlig parameter i forhold til at overflytte trafikanter fra bil til cykel, hvilket er godt for miljø, sundhed og samtidigt mindskes biltrængslen på vejene.

Projektet omfatter etablering af en 2,5 meter bred dobbeltrettet cykelsti i den østlige side af vejen mellem Vojens og Jegerup langs Billundvej.

Cykelstien bliver 2,2 km lang, og i Vojens kobles stien på det eksisterende stisystem ved Muninslund og i Jegerup slutter den på Kirketoften.

I 2026 udføres myndighedsbehandling, projektering og arealerhvervelser. Cykelstien forventes anlagt i 2027.

Bæredygtigt perspektiv:

Flere cykelstier er med til at fremme en mere grøn transportform, reducere CO₂-udledningen og trængsel på vejene, samtidig med at det forbedrer folkesundheden ved at fremme motion.

"+" betyder udgifter/mindre indtægter/træk på kassen

"-" betyder indtægter/mindre udgifter/henlæggelser

Projekt: Gelså EU-Life projekt

Økonomi (mio. kr.)	2027	2028	2029	2030
Anlægsudgift	0,9	0,9	0,9	-

Kategori: Klimapolitik**Anlægsbevilling:** Der meddeles ikke anlægsbevilling til projektet.**Beskrivelse:**

Der arbejdes i øjeblikket på en EU-Life ansøgning med det overordnede formål at forbedre gyde- og opvækstområder for en række truede arter i de store vestvendte vandløb i Midt- og Sydjylland.

Projektet forventes at bidrage væsentligt til opfyldelsen af habitatdirektivets og Vandrammedirektivets målsætninger, forbedring af fiskebestand og dermed forbedre mulighederne for udvikling af turismepotentialet i forbindelse med lystfiskeri.

De 10 partnere i projektet er: Tønder Kommune (projektleder), Esbjerg Kommune, Varde Kommune, Ringkøbing-Skjern Kommune, Aabenraa Kommune, Haderslev Kommune, Dansk Center for Vildlaks, Nationalpark Vadehavet, Aarhus Universitet og Det Syddanske EU-Kontor. Ansøgningen forventes indsendt i september 2025.

I Haderslev Kommune vil projektet involvere Gelså, som er et større vandløb med udløb i Ribe Å.

Med baggrund i gode erfaringer fra tidligere projekter vurderes der gode muligheder for at opnå LIFE-finansiering til forbedring af fiskebestandene i flere af de større jyske vandløb.

LIFE4River projektet har til formål at forbedre de fysiske levevilkår i vestvendte vandløb, især i Natura 2000-områder. Vandløbene har historisk set været vigtige levesteder for en række truede arter, men som gennem tiden er blevet forringet. Projektet vil etablere brede gydestryg – en metode, der har vist sig effektiv til at fremme fiskeyngel og forbedre vandløbenes økologiske funktion. Projektet vil desuden have et stærkt vidensdelingsaspekt, hvor de deltagende kommuner kan udveksle erfaringer og samarbejde hen over kommunegrænse og derved også inddrager erfaringer fra andre LIFE-projekter i Sydjylland. Udover de naturfaglige fordele ved projektet vil de forbedrede fiskebestande også være til gavn for lystfiskere og andre naturinteresserede fra nær og fjern. Dette gavner både kommunens borgere og turister. Desuden arbejder projektkonsortiet med planer om formidling af de forøgede naturværdier ved at etablere f.eks. "oplevelsesstryg"/pjaskeområder til skolebørn og andre interesserede, der på den og andre måder kan få gode oplevelser, faglig viden og information om projektet.

Projektet forventes at have et samlet budget på knap 86 mio. kr. Det forventes, at projektet vil starte i 2. kvartal 2027 og vare i 7 år. Haderslev Kommunens medfinansiering forventes at være 6,3 mio. kr. over 7 år. Projektkonsortiet arbejder på at sikre komplementær finansiering fra danske naturfonde, såsom 15. juni-fonden og Den Danske Naturfond, for at reducere kommunernes egenfinansiering således at eksempelvis Haderslev Kommunes medfinansiering kan komme ned på 3,6 mio. kr.

"+" betyder udgifter/mindre indtægter/træk på kassen "-" betyder indtægter/mindre udgifter/henlæggelser

Projekt: Pulje til etablering af nye afvandingsledninger

Økonomi (mio. kr.)	2027	2028	2029	2030
Anlægsudgift	1,0	1,0	1,0	-

Kategori: Kritisk infrastruktur

Anlægsbevilling: I forbindelse med budgetvedtagelsen meddeles der anlægsbevilling på 2,0 mio. kr. vedrørende det afsatte beløb i 2027 og 2028.

Beskrivelse:

Teknik og Klimaudvalget godkendte den 25. juni 2024 Vandhåndterings Strategi for Humlegårdsbæk, Haderslev. Strategien involverer separat kloakering, samt i mindre grad lokal afledning af regnvand (LAR) af store dele af området over en plan periode til år 2042. Arbejdet med separat kloakering af området vil have en afledt effekt på, hvordan afledning af regnvand fra offentlige veje håndteres.

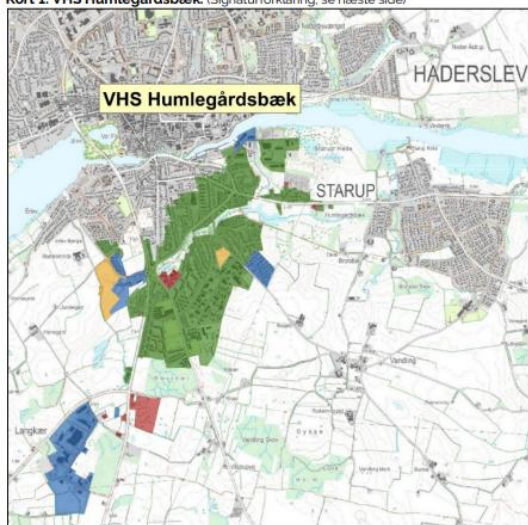
Projekt: Pulje til etablering af nye afvandingsledninger

I forbindelse med separatkloakeringen er det nødvendigt at etablere nye afvandingsledninger i områder, hvor de eksisterende systemer ikke længere er tilstrækkelige. Dette indebærer omfattende gravearbejde, installation af nye rør og tilslutning til det eksisterende system. Disse omkostninger kan variere afhængigt af jordbundsforhold, tilgængelighed, andre ledninger i jorden og andre lokale faktorer.

Når vejene bliver gravet op for at installere de nye kloakledninger, er det nødvendigt at renovere og flytte vejbrønde og vejriste. Dette arbejde er nødvendigt for at sikre, at vejens overfladevand effektivt ledes væk og ikke skaber problemer for trafikken eller tilstødende grundejere. Renoveringen omfatter udskiftning af gamle og slidte komponenter samt tilpasning af brøndenes placering til det nye system.

Efter separatkloakeringen vil Haderslev Kommune overtage driften af nogle af de gamle fællesledninger. Disse ledninger vil kræve løbende vedligeholdelse for at sikre, at de fortsat fungerer optimalt. Dette inkluderer regelmæssig inspektion, rengøring og reparation af eventuelle skader. Vedligeholdelsesomkostningerne kan variere afhængigt af ledningernes alder og stand.

Kort 1: VHS Humlegårdsbæk. (Signaturforklaring, se næste side)

Den samlede udgift for ovenstående tiltag forventes at være ca. 21,1 mio. kr. i 2025 priser over de næste 10 år. Dette beløb dækker både de umiddelbare omkostninger ved etablering og renovering samt de løbende vedligeholdelsesudgifter.

Der er reelt brug for en årlig tilførsel af 2 mio. kr. for at kunne følge med Provas' separatkloakeringsplaner. Dette beløb er nødvendigt for at dække omkostningerne i de næste 10 år, med start i 2025. Med en årlig tilførsel af 2 mio. kr. vurderer Teknik og Klima at være i stand til at følge med Provas og sikre, at kommunens kloakeringssystemer er opdaterede og effektive. Der er kun afsat 1 mio. kr. årligt i budgetforlig 2026-2029, hvilket betyder at der går længere tid med at få kommunens kloakeringssystemer opdateret.

Efter denne periode vil de sidste byer, herunder Sommersted m.fl., som endnu ikke er separatkloakeret, blive inkluderet i planen.

Bæredygtigt perspektiv:

Kloakseparering understøtter klimaplanen og arbejdet for en ren fjord.

"+" betyder udgifter/mindre indtægter/træk på kassen "-" betyder indtægter/mindre udgifter/henlæggelser

Projekt: Nedlæggelse af overflødige brandhaner

Økonomi (mio. kr.)	2027	2028	2029	2030
Anlægsudgift	0,3	0,3	0,3	-

Kategori: Kritisk infrastruktur

Anlægsbevilling: Der er meddelt anlægsbevilling til projektet.

Beskrivelse:

Anlægsprojektet sikrer, at kommunen over en årrække kan nedlægge overflødige brandhaner, der alle kan udgøre en risiko overfor drikkevandsforsyningen.

Brand & Redning Sønderjylland har i 2021 vedtaget plan for vandforsyning til brandslukning. Med planen fastholdes et væsentligt mindre antal brandhaner i de tre ejerkommuner. Kun 36 af i alt 467 brandhaner ønskes bevaret i Haderslev Kommune. 431 brandhaner bør sløjfes. Vandværkerne er i forbindelse med f.eks. renovering af ledningsnettet tvunget til at afholde udgifter til enten at genetablere eller nedlægge de pågældende brandhaner.

Projekt: Nedlæggelse af overflødige brandhaner

En brandhane koster mellem 18.-25.000 kr. at nedlægge, afhængig af dens placering. Det er udgifter til opgravning af stikledning, afpropning af vandledning, reetablering af asfalt, fortov m.v. Totalomkostning for nedlæggelse af 431 brandhaner er skønnet til ca. 9,3 mio. kr. i 2025-priser.

Nedlæggelse af brandhaner foreslås at ske over en længere årrække, hvor der kan ske refusion, hvis det sker i forbindelse med, at der alligevel foretages gravearbejde ved den enkelte brandhane. Alternativt kan nedlæggelse af alle brandhaner ske over en kort årrække, f.eks. over 2-4 år med dertil højere årlige udgifter.

Der er en række problemer ved de overflødige brandhaner:

- tapning fra hydranterne giver trykstød i ledningsnettet, som medfører urent vand hos forbrugerne
- hydranterne giver mulighed for vandtyveri, som kan føre til forurening af drikkevandet, hvis der anvendes snavset udstyr
- jo flere hydranter, des større risiko for forurening af drikkevandet og dermed af den kritiske infrastruktur som drikkevand udgør.

Vandværkerne har den største viden om brandhanernes tilstand. Derfor ønskes der etableret et samarbejde med Vandrådet, om udpegning af de mest nedslidte brandhaner. Forvaltningen træffer den endelige beslutning om, hvilke brandhaner der skal sløjfes.

"+" betyder udgifter/mindre indtægter/træk på kassen "-" betyder indtægter/mindre udgifter/henlæggelser

Projekt: Pulje til oprensning af sejlrende Haderslev Inderhavn og fjord

Økonomi (mio. kr.)	2027	2028	2029	2030
Anlægsudgift	6,0	3,0	3,0	-

Kategori: Kritisk infrastruktur

Anlægsbevilling: Der meddeles ikke anlægsbevilling til projektet.

Beskrivelse:

Fjordens sejlrende er vigtig for at adgangsvejen til Haderslev fra Lillebælt kan bibeholdes. Sejlrenden skal oprenses ca. hver 10. år for at sikre vanddybden og sejlads ind og ud af Haderslev Havn og fjord. Forslaget sikrer aktivitet i havnen og i fjorden for erhverv, borgere, fastliggere og turister.

Puljen skal anvendes til oprensning af inderhavn og fjorden. Det er økonomisk dyrere at dele de enkelte oprensninger op over flere år, dels fordi en oprensning koster en del i anstillingsudgift, og dels fordi sediment flytter sig fra et ikke-oprenset område til oprenset område, hvis der kun oprenses områder lidt ad gangen.

I 2024 er der foretaget sediments undersøgelser i sejlrenden, som har vist sig, at sedimentet forventes at kunne klappes. Selvom der forventes at opnå en klappningstilladelse, vil der i projekteringen af projektet undersøges muligheder for anden nyttiggørelse af sedimentet på land. For eksempel som fyld i støjvolde, fyld bagved spunsvægge m.v.

Der afventes svar fra Miljøstyrelsen ang. sedimentbehandling inden der fremsendes klappansøgning. Der forventes at ansøge om klappstilladelse til Miljøstyrelsen i første halvår af 2025, forventet sagsbehandling 12 måneder.

Miljøstyrelsen har i februar 2025 indledningsvist behandlet Haderslev Kommunes indsendte klappansøgning for Haderslev Inderhavn. Miljøstyrelsen har vurderet, at det kun er område E, som kan klappes, resten skal bortskaffes til deponi. Overslaget for inderhavnen er derfor opjusteret til 14 mio. kr. i 2024 priser.

Oprensning af Haderslev Inderhavn overslag ca. 14 mio. kr. i 2024 priser:

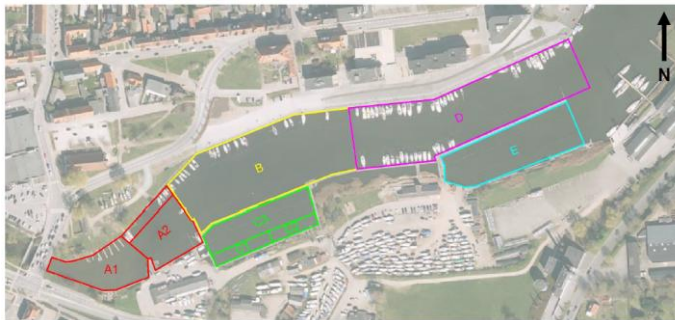
I 2019 blev delområderne A1, A2, C1, C2, C3 og E delvis oprenset.

Delområderne B og D blev ikke en del af oprensningsprojektet. Som følge af den reducerede mængde oprenset sediment i 2019, opleves problemer med for lave vanddybder på pladserne især i områderne B og D. Især fordi turisterne kommer med større og større både.

Projekt: Pulje til oprensning af sejlbende Haderslev Inderhavn og fjord

Oprensning af hele inderhavnen, område A-E, til dybdekrav angivet på søkortet er skønnet til at koste 14 mio. kr. i 2024-priser inklusive rådgiverhonorar.

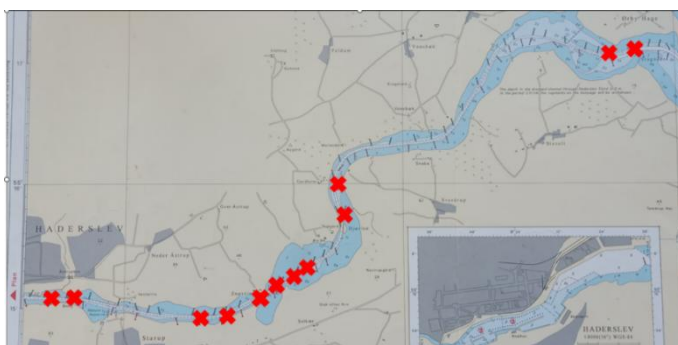
Løsningen sikrer, at der oprenses helt i bund, så koter i søkortet overholdes. Der er 133 bådpladser på nordsiden plus kajanlæg til skibe over 15 meter. På sydsiden forefindes Haderslev Sejlforening, Haderslev Sejl og X-Yacht. I 2024 er der derudover registreret indtægter fra 471 gæstesejlere.

Oprensning af Haderslev Fjord overslag 12 mio. kr. i 2024 priser

Det er mange år siden Haderslev fjord er blevet oprenset, hvilket er tydeligt på de nyeste søopmålinger af fjorden.

Hvis Haderslev havn skal kunne få besøg af for eksempel større skibe som Kongeskibet Dannebrog, der stikker 4,2 meter, så er der udfordringer nu. Fra Djævløen og 200-300 mod øst er der kun en vanddybde på 3,5-3,7 meter.

Sejlrenden er udfordret på flere delpunkter. Delpunkterne er markeret med rødt kryds.

Tidsplan i dette budgetforslag:

- Før 2026 Ansøgning om klaptilladelse
 - der er afsat 3 mio. kr. i 2025, som rykkes til 2026.
- 2026 Projektering, indhentning af tilladelser og udbud oprensning
- 2027-2028 Oprensning nr. 1

Det er vigtigt, at der fremover afsættes midler til opretholdelse af tilstanden i Haderslev Havn og fjord.

"+" betyder udgifter/mindre indtægter/træk på kassen "-" betyder indtægter/mindre udgifter/henlæggelser

5.8. Vækst- og Udviklingsudvalget

Investeringsoversigt (mio. kr.)	U/I	2027	2028	2029	2030
Strategiske udviklingsplaner i Haderslev	U	2,5	2,5	2,5	-
Basen – erhvervs-, uddannelses- og formidlingsfaciliteter ved Flyvestation Skrydstrup	U	4,0	-	-	-
Aarø Naturø (Nordea-fond projekt)	U	8,3	-	-	-
Aarø Naturø (Nordea-fond projekt)	I	-4,0	-	-	-
Belysning i byrum	U	0,9	-	-	-
Legepladser i Vojens og Haderslev	U	4,0	4,0	-	-
Legepladser i Vojens og Haderslev	I	-2,0	-2,0	-	-
Vækst- og Udviklingsudvalget i alt		13,7	4,5	2,5	-
- heraf indtægter		-6,0	-2,0	-	-

Afrundingsdifferencer kan forekomme

Projektbeskrivelser

Projekt: Strategiske udviklingsplaner i Haderslev				
Økonomi (mio. kr.)	2027	2028	2029	2030
Anlægsudgift	2,5	2,5	2,5	-
Kategori: Udvikling i Land og By				
Anlægsbevilling: Der meddeles ikke anlægsbevilling til projektet i forbindelse med budgetvedtagelsen.				
Beskrivelse: <u>Formål</u> I de kommende år skal der, som led i Haderslev Kommunes vækstdagsorden, arbejdes aktivt for at indfri 2030-ambitionen om +250 flere i uddannelse, +500 flere indbyggere og +1.000 flere arbejdspladser. For at indfri disse målsætninger er det vigtigt med attraktive byer. Der afsættes midler til at arbejde med strategiske udviklingsplaner, planlægning og -tiltag i Haderslev. Midlerne skal ses i sammenhæng med de igangværende aktiviteter og planer i byen, og understøttes af Strategi for udvikling af Haderslev By. Strategi for udvikling af Haderslev by – byen, der forbinder, sætter retning for, hvilke kvaliteter der skal fastholdes og hvilke nye kvaliteter der skal udvikles. Med strategien for udvikling af Haderslev by i hånden kan det undersøges, hvordan aktuelle projekter vil komme til at understøtte og udvikle stærke lokale identiteter, sammenhængskraft og forbindelser mellem bydele, mellem grønne områder og mellem mennesker. Der er en lang række potentialer for den fremtidige udvikling af Haderslev, der understøtter ambitioner om vækst, levende forbindelser og attraktive byområder. I de kommende år vil der være et øget behov for at sikre sammenhæng og synergi imellem de igangværende, og i forhold til kommende, udviklingsprojekter. Der er fuld gang i en række større og definerende udviklingsprojekter, som f.eks. Jomfrusti-projektet, helhedsplan for Hjort Lorentzenområdet og omdannelser af det tidligere rådhus og sygehusområdet med mere. Konkret kan den strategiske byudvikling de kommende år understøttes af: • Klargøring, salg af og planlægning for arealet på Haderslev Havn, hvor Driftsafdelingen i øjeblikket er placeret • Udviklingsplan for Haderslev Havn (sydsiden) • Udvikling af den historiske bymidtes kvaliteter, så den understøtter turisme, det gode liv og detailhandlen, som i øjeblikket er under forandring • Planlægning for Campus område i den nordlige del af byen • Understøtte private investorers omdannelsesprojekter i byen, f.eks. boliger, erhverv og turisme • Realisering af allerede vedtagne planer, f.eks. fysisk omdannelse afledt af helhedsplanen for Damparken • Helhedsplan for sydbyen Midlerne anvendes til projektledelse, borgerinddragelse, planlægning og anlæg, således der sikres en strategisk og sammenhængende byudvikling fra plan til indsats under hensyn til strategien for udvikling af Haderslev by og de deri beskrevne principper. I videst muligt omfang søges byudviklingen i Haderslev medfinansieret via fundraising.				

Projekt: Strategiske udviklingsplaner i Haderslev

Den strategiske udvikling af Haderslev By understøtter bosætnings-, erhvervs- og uddannelsespolitikken, samt kultur og turisme.

"+" betyder udgifter/mindre indtægter/træk på kassen "-" betyder indtægter/mindre udgifter/henlæggelser

Projekt: Basen – erhvervs-, uddannelses- og formidlingsfaciliteter ved Flyvestation Skrydstrup

Økonomi (mio. kr.)	2027	2028	2029	2030
Anlægsudgift	4,0	-	-	-

Kategori: Udvikling i Land og By

Anlægsbevilling: Der meddeles ikke anlægsbevilling til projektet i forbindelse med budgetvedtagelsen.

Beskrivelse:

I udviklingsprojekt Basen afdækkes potentialer for erhvervsudvikling og uddannelsesaktiviteter med tilknytning til Flyvestation Skrydstrup/F35 Campus og Forsvaret. Potentialeafdækningerne omfatter desuden muligheder for møde- og conferencefaciliteter, f.eks. i et formidlingscenter der faciliterer mødet mellem det militære og det civile samfund.

Visionen er, at der etableres muligheder og faciliteter ved Flyvestation Skrydstrup, der er så attraktive at de;

- understøtter Forsvarets og forsvarsindustriens fremtidige udvikling og Haderslev Kommunes rolle som forsvarskommune
- bidrager til at opfylde Haderslev Kommunes vækstambitioner og understøtter den grønne omstilling
- bliver et formidlings- og turismefyrtårn, der tiltrækker gæster og øger turismeomsætningen.

For at kunne realisere projekter af denne type og størrelse, viser erfaringer, at der skal være dedikerede ressourcer igennem en årrække til projektudvikling, fremdrift, analyse, rådgivning, dialog med relevante eksterne parter m.v.

Der er afsat i alt 6 mio. kr. til i 2024-2027 at afsøge muligheder for etablering af et center ved Skrydstrup med tilknyttede erhvervs-, uddannelses-, møde- og formidlingsfaciliteter. Der er givet anlægsbevilling på 0,5 mio. kr. og gennemført indledende afdækninger af juridiske og økonomiske organisationsmodeller samt klyngepotentialer for erhverv tilknyttet forsvarsindustrien.

"+" betyder udgifter/mindre indtægter/træk på kassen "-" betyder indtægter/mindre udgifter/henlæggelser

Projekt: Aarø Naturø (Nordea-fond projekt)

Økonomi (mio. kr.)	2027	2028	2029	2030
Anlægsudgift	8,3	-	-	-
Anlægsindtægt	-4,0	-	-	-

Kategori: Udvikling i Land og By

Anlægsbevilling: Der er meddelt anlægsbevilling til projektet

Beskrivelse:

Den strategisk fysiske udviklingsplan for Aarø rummer en lang række tiltag. En del af disse er samlet i projektet Aarø Naturø, der udgør et åbningstræk og prioriterer en række strategisk vigtige tiltag.

Aarø Naturø omfatter tiltag i både Aarøsund og på Aarø, der skal understøtte et aktivt lokalsamfund og styrke samarbejdet på tværs af sundet til gavn for beboere, turister og erhvervsliv.

- Pejlemærke Aarøsund
- Ny fjernparkeringsplads i Aarøsund
- Ankomstbygning Aarø havn
- Boardwalk – Forbindelsen ml. havn og by
- Naturstier
- Fugletårn
- Wayfinding og formidling
- Aktiviteter i projektperioden

Nordea-fonden har på grundlag af fondsansøgning tildelt støtte til projekt Aarø Naturø på 8,6 mio. Kr.

Det forventes, at projektet vil være realiseret i løbet af 2027. Anlægsarbejdet påbegyndes i 2026.

Projekt: Aarø Naturø (Nordea-fond projekt)

Realiseringen af Aarø Naturø understøtter landdistriktspolitikken, samt erhvervspolitikken i relation til turisme. Derudover er der et stort fokus på natur- og kulturformidling.

Bæredygtigt perspektiv:

Der arbejdes i projektet med bæredygtighed i form af bæredygtighed i byggeriet og klimarobusthed, ligesom der er et fokus på involvering.

"+" betyder udgifter/mindre indtægter/træk på kassen "-" betyder indtægter/mindre udgifter/henlæggelser

Projekt: Belysning i byrum

Økonomi (mio. kr.)	2027	2028	2029	2030
Anlægsudgift	0,9	-	-	-

Kategori: Udvikling i Land og By

Anlægsbevilling: Der meddeles ikke anlægsbevilling til projektet i forbindelse med budgetvedtagelsen

Beskrivelse:

I forlængelse Vækst- og Udviklingsudvalgets indledende afdækning af perspektiver for effekt- og kunstbelysning af bygninger, pladser, gader, m.v. er der afsat 3,5 mio. kr. i årene 2025-2028 til at realisere konkrete effekt-belysningsprojekter i byrum. Effektbelysning kan bidrage til at skabe tryghed i byrum, passager, parker eller stier, eller fremhæve eller guide til byens funktioner, attraktioner, monumenter og lignende.

Der er givet anlægsbevilling på 2,6 mio. kr. til konkrete effekt- og kunstbelysningsprojekter i Haderslev by. Realiseringer skal bl.a. bidrage til at styrke byens identitet, til at fremhæve og lette adgangen til byens rum, bygninger, funktioner og attraktioner og til øget tryghed og sikkerhed for borgere og gæster. Belysningsinstallationerne vil desuden kunne fremme turismen og understøtte kommunens vækstambitioner om +250 i uddannelse, +500 borgere og +1.000 arbejdspladser. Evt. belysning på private bygninger og veje skal ske efter aftale med ejere.

Bæredygtigt perspektiv:

Belysning med moderne LED-teknologier og med korrekte installationer er vigtige elementer, når der skal skabes kvalitetsmiljøer, som understøtter velfærd (sunde og trygge omgivelser) og brug af så lidt energi som muligt.

"+" betyder udgifter/mindre indtægter/træk på kassen "-" betyder indtægter/mindre udgifter/henlæggelser

Projekt: Opførelse af legepladser i Haderslev og Vojens

Økonomi (mio. kr.)	2027	2028	2029	2030
Anlægsudgift	4,0	4,0	-	-
Anlægsindtægt	-2,0	-2,0	-	-

Kategori: Udvikling i Land og By

Anlægsbevilling: Der meddeles ikke anlægsbevilling til projektet i forbindelse med budgetvedtagelsen

Beskrivelse:

For at understøtte kommunens bosætningspolitik og udvikling af byerne foreslås opført 2 nye legepladser i henholdsvis Haderslev og Vojens. Målet er at fastholde, og tiltrække nye, borgere og fremme børns trivsel og fysiske aktivitetsniveau samt styrke familierelationer gennem samvær og leg.

Legepladserne foreslås udført som temalegepladser med flere aktivitetszoner, så små og store børn naturligt søger mod hver deres interesseområder. Opholdspladser med borde-/bænkesæt, enkeltbænke og solpladser, hvilket kunne være med til at fastholde forældrene i længere tid. Både børn og forældre skal få lyst til at komme igen og føle, at de får en særlig oplevelse.

Projektets udformning, herunder tema samt placering bør ske i tæt samarbejde med borgerforeninger og andre væsentlige interessenter.

Projekt: Opførelse af legepladser i Haderslev og Vojens

Ovenstående vil kunne opfyldes med et anlægsbudget på ca. 5 mio. kr. pr. legeplads ekskl. eventuelt køb eller langtidsleje af egnet grund til placeringen. Der skal afsættes 2% af anlægssummen til at drifte legepladserne. For at et evt. legepladsprojekt, hvor Haderslev Kommune er projektholder skal kunne opnå ekstern finansiering er det en forudsætning, at kommunen dedikerer en vis medfinansiering, der som hovedregel ligger på minimum 50 % af det samlede projektbudget.

En legeplads kan forventes at have en levetid på 10-25 år afhængig af kvaliteten af de opstillede elementer og de afsatte driftsmidler til vedligehold.

Afledt drift:

0,1 mio. kr. pr. legeplads fra det år, som legepladsen ibrugtages (vil overgå til Teknik og Klima).

"+" betyder udgifter/mindre indtægter/træk på kassen "-" betyder indtægter/mindre udgifter/henlæggelser

5.9. Økonomiudvalget

Investeringsoversigt (mio. kr.)	U/I	2027	2028	2029	2030
Byudvikling	U	6,0	7,8	1,4	3,4
Erhvervsjord	U	3,8	5,0	3,0	-
Pulje til boligbyggemodning og salg af grunde	U	1,9	1,9	1,9	1,9
Pulje til boligbyggemodning og salg af grunde	I	-1,4	-1,4	-1,4	-1,4
Bygningsvedligeholdelse m.v.	U	28,3	28,3	28,3	28,3
Energibesparende foranstaltninger	U	5,0	5,0	5,0	-
Køb af Kroghs Kobbelt 2	U	16,2	-	-	-
Strukturelle ændringer på borgernære områder BFU, SSU, SHU	U	7,7	10,0	5,0	-
Udmøntet anlægspulje	U	10,0	20,0	40,0	140,0
Økonomiudvalget i alt		77,4	76,6	83,2	172,2
- heraf indtægter		-1,4	-1,4	-1,4	-1,4

Projektbeskrivelser

Projekt: Byudvikling				
Økonomi (mio. kr.)	2027	2028	2029	2030
Anlægsudgift	6,0	7,8	1,4	3,4
Kategori: Basisbudget				
Anlægsbevilling: Der meddeles ikke anlægsbevilling til projektet i forbindelse med budgetvedtagelsen.				
Beskrivelse: Midlerne i puljen Byudvikling benyttes til igangværende og kommende boligbyggemodninger, herunder opkøb af arealer til byggemodning af parcelhusgrunde. Derudover skal puljen være med til at sikre udmøntningen af bosætningsstrategien de kommende år. Puljen skal også dække udgifter til projektudvikling og ejendomsudvikling, hvor der særligt i Haderslev er områder, der står over for omdannelse. Midlerne skal understøtte øget bosætning og vækst i kommunen ved at sikre et varieret udbud af attraktive arealer til boligbyggeri m.v. som kan være med til at tiltrække tilflyttere og fastholde indbyggere i kommunen. I de kommende 4 år er der fokus på udbygning af eksisterende byggemodninger reguleret af salg suppleret med udvikling af andre områder. Ved budgetlægningen for 2022-2025 blev der godkendt en "Model for geninvestering i Byudvikling". Det er en jordforsyningsmodel, som går efter at byggemodne ud fra en efterspørgselsdrevet tilgang, og derefter geninvestere indtægterne fra salget af grunde i kommende udstykninger. På den måde skabes et kredsløb, som i de kommende år forventes at løbe rundt. Salgsindtægterne på 3,4 mio. kr. fra regnskabsår 2025 er geninvesteret i år 2030, jf. Budgetstrategien. Bæredygtigt perspektiv: I lokalplanerne for nye boligområder indtænkes biodiversitet herunder grønne områder samt om muligt lokal regnvandshåndtering. Afledt drift: Såfremt nye veje får status som private fællesveje, er der udelukkende kommunale driftsudgifter til gadelys. Offentlige veje driftes af kommunen. Ved offentlige veje skal der afsættes budget til afledte driftsudgifter til renhold af vejene sommer og vinter på 1,5% af anlægssummen. Har arealet tidligere været forpagtet ud, kan der være afledte mindre indtægter for den manglende indtægt ved bortforpagtning. Fremadrettet afsættes der ikke midler til drift i samme sag som bevillingen godkendes.				

"+" betyder udgifter/mindre indtægter/træk på kassen "-" betyder indtægter/mindre udgifter/henlæggelser

Projekt: Erhvervsjord				
Økonomi (mio. kr.)	2027	2028	2029	2030
Anlægsudgift	3,8	5,0	3,0	-
Kategori: Udvikling i Land og By				
Anlægsbevilling: Der meddeles ikke anlægsbevilling til projektet i forbindelse med budgetvedtagelsen.				
Beskrivelse: Erhvervsudvikling herunder opkøb af erhvervsjord er et led i at sikre attraktive erhvervsarealer til virksomheder, som kan understøtte og fastholde arbejdspladser i kommunen, som led i kommunens Vækststrategi. Midlerne anvendes til bl.a. jordkøb, opkøb, byggemodning og baneinfrastruktur i forlængelse af erhvervspolitikken.				

"+" betyder udgifter/mindre indtægter/træk på kassen "-" betyder indtægter/mindre udgifter/henlæggelser

Projekt: Pulje til byggemodning og salg af grunde				
Økonomi (mio. kr.)	2027	2028	2029	2030
Anlægsudgift	1,9	1,9	1,9	1,9
Anlægsindtægt	-1,4	-1,4	-1,4	-1,4
Kategori: Basisbudget				
Anlægsbevilling: I forbindelse med budgetvedtagelsen meddeles der anlægsbevilling på 1,9 mio. kr. i udgifter og -1,4 mio. kr. i indtægter vedrørende det afsatte beløb i 2027.				
Beskrivelse: Der er i basisbudgettet afsat en pulje på netto 0,5 mio. kr. til færdiggørelsesarbejder på ikke solgte og regn-skabsafsluttede udstykninger fremadrettet. Formålet med puljen er at sikre, at boligbyggemodninger, hvor der er aflagt anlægsregnskab, kan afsluttes med etablering af slidlag, overkørsler, ramper samt færdiggørelse af grønne områder. Denne færdiggørelse er en forpligtigelse, som kommunen har i henhold til købsaftalen med de enkelte lodsejere. Anlægsprojektet skal ligeledes finansiere forundersøgelser og diverse udgifter i de tidligere stadier på kommende udstykninger og udviklingsarealer. De forventede indtægter kommer fra salg af mindre kommunale arealer eller grunde, som kommunen har til salg fra regnskabsafsluttede udstykninger. Kommunen etablerer boligbyggemodninger og er generelt aktive på jordforsyningsområdet med henblik på at fastholde og tiltrække borgere og indgår som en del af vækststrategien. Bæredygtigt perspektiv: I lokalplanerne for nye boligområder indtænkes biodiversitet herunder grønne områder samt om muligt lokal regnvandshåndtering.				

"+" betyder udgifter/mindre indtægter/træk på kassen "-" betyder indtægter/mindre udgifter/henlæggelser

Projekt: Bygningsvedligeholdelse m.v.				
Økonomi (mio. kr.)	2027	2028	2029	2030
Anlægsudgift	28,3	28,3	28,3	28,3
Kategori: Basisbudget				
Anlægsbevilling: I forbindelse med budgetvedtagelsen meddeles der anlægsbevilling på 28,3 mio. kr. vedrørende det afsatte beløb i 2027.				
Beskrivelse: Haderslev Kommune har ca. 185 ejendomme med ca. 650 bygninger på og med et samlet etageareal på ca. 305.000 m2. Der er tale om en meget blandet bygningsmasse bestående af skoler, børnehaver, plejecentre, administrationsbygninger, offentlige toiletter, entreprenørbygninger, sportshaller m.v. Det politiske styringsredskab er "Retningslinjer for vedligeholdelse af Haderslev Kommunes bygninger". Midlerne til bygningsvedligehold anvendes primært til større vedligeholdelsesopgaver på klimaskærm og tekniske installationer i de kommunale bygninger inkl.: Asbestreoveringer af skoler, børnehaver m.v.				

Projekt: Bygningsvedligeholdelse m.v.

- Undersøgelse og radon-sikring af bygninger
- Kloaksepareringer
- Opgravning af gamle olietanke på kommunale ejendomme
- Energibesparende foranstaltninger, herunder understøttelse af klimaplanen, hvor opvarmning med fossile brændsler skal udfases og belysning skal skiftes til LED i kommunens bygninger
- AT-påbud. Sikring af et godt arbejdsmiljø og sikring af et godt indeklima, samt håndtering af ny brandsynsbekendtgørelse (januar 2022)
- Mindre anlægspulje, som primært bruges til at forebygge arbejdsskader og AT-påbud.
- Pulje til færdiggørelse af byggeopgaver, hvor der er aflagt anlægsregnskab
- Egne tiltag som supplement til støjkompensation (F-35 fly Flyvestation Skrydstrup).

Bæredygtigt perspektiv:

Hvis bygninger ikke vedligeholdes løbende, vil der opstå flere og større skader på vores bygninger. Dette vil medføre, at udgifterne vil blive større, da det er dyrere at udbedre skader, fremfor løbende vedligehold. Derudover er en del af pulje reserveret til energibesparende foranstaltninger, som understøtter Haderslev Kommunes klimaplan.

Afledt drift:

Den afledte drift vil være negativ, da en del af puljen bruges til energibesparende foranstaltninger. Denne besparelse tilbageføres til bygningsvedligeholdelsespuljen, så besparelserne skal finansiere nye tiltag.

"+" betyder udgifter/mindre indtægter/træk på kassen "-" betyder indtægter/mindre udgifter/henlæggelser

Projekt: Energibesparende foranstaltninger

Økonomi (mio. kr.)	2027	2028	2029	2030
Anlægsudgift	5,0	5,0	5,0	-

Kategori: Klimapolitik

Anlægsbevilling: I forbindelse med budgetvedtagelsen meddeles der anlægsbevilling på 5,0 mio. kr. vedrørende det afsatte beløb i 2027.

Beskrivelse:

Kommunalbestyrelsen vedtog i 2022 klimaplanen, som satte fart på den grønne omstilling i kommunens bygninger. For at nå i mål med klimaplanen, om at udfase opvarmning med fossile brændsler, løfte bygnin-gernes energimærker, så ingen bygninger er under mærke E og konvertering til LED-belysning i kommu-nens bygninger, er de 5 mio. kr. som normalt afsættes til energibesparende foranstaltninger ikke tilstræk-keligt. Fra 2025 skal der afsættes 10,0 mio. af bygningsvedligeholdelsespuljen, for at indfri klimaplanen, hvilket uden øget budget vil medføre en løbende øgning af efterslæbet for vedligehold af kommunens byg-ninger.

Udover kommunens egen klimaplan vedtog EU, i efteråret 2023, en revision af direktivet om energieffekti-vitet (EED), som stiller krav til at medlemsstaterne hvert år renoverer mindst 3 % af det samlede etageareal i bygninger, der ejes af offentlige organer. Dette direktiv lægger endnu et lag oven på klimaplanen som Haderslev Kommune allerede har og stiller konkrete krav om, for Haderslev Kommunes vedkommende, at over 9.000 m2 bygningsmasse energirenoveres hvert år.

Konvertering fra fossile brændsler til vedvarende energi berører i alt 44 af kommunens 188 ejendomme og forventes at koste i omegnen af 40 mio. kr. i alt. Konvertering forventes af medføre besparelser på forbrugs-udgifterne, og i energistrategien for kommunale ejendomme er det vedtaget, at disse overføres til bygnings-vedligeholdelsespuljen, til at understøtte fremtidige projekter. De årlige besparelser forventes af ligge i et niveau på ca. 0,3 mio. kr.

Bæredygtigt perspektiv:

Puljen til energibesparende foranstaltninger skal være med til at dække det øgede finansieringsbehov som opstår på baggrund af krav i klimaplanen og fra EU.

Projekt: Energibesparende foranstaltninger**Afledt finans:**

Udgift til energibesparende foranstaltninger kan lånefinansieres.

"+" betyder udgifter/mindre indtægter/træk på kassen "-" betyder indtægter/mindre udgifter/henlæggelser

Projekt: Køb af Kroghs Kobbelt 2

Økonomi (i mio. kr.)	2027	2028	2029	2030
Anlægsudgift	16,2	-	-	-
Kategori: Udvikling i Land og By				
Anlægsbevilling: Der er meddelt anlægsbevilling til projektet				
Beskrivelse: Kommunen har købt bygningerne med overtagelse 1. januar 2027. Der er igangsat et forløb, der skal afdække to scenarier for den fremtidige kommunale anvendelse af matriklen. I det primære scenarie flyttes Louiseskolen til lokalerne på Kroghs Kobbelt (på nær afdelingen i Moltrup). Samtidig flyttes kommunens STU-tilbud til Louiseskolens nuværende rammer på Louisevej. Som del af arbejdet skal det afdækkes, om kommunens §104 værksted Hjortebro kan indarbejdes i rokaden. I det sekundære scenarie forbliver Louiseskolen i de nuværende rammer, mens kommunens STU-tilbud flyttes til lokalerne på Kroghs Kobbelt. Også i det scenarie afdækkes, om kommunens §104 værksted Hjortebro kan indarbejdes i rokaden.				

"+" betyder udgifter/mindre indtægter/træk på kassen "-" betyder indtægter/mindre udgifter/henlæggelser

Projekt: Strukturelle ændringer på borgernære områder BBU, SSU, SHU

Økonomi (i mio. kr.)	2027	2028	2029	2030
Anlægsudgift	7,7	10,0	5,0	-
Kategori: Udvikling i Land og By				
Anlægsbevilling: Der meddeles ikke anlægsbevilling til projektet i forbindelse med budgetvedtagelsen.				
Beskrivelse: Omstillingspulje til lokalbyer med henblik på understøttelse af strukturelle ændringer for at afhjælpe konsekvensen af lokale ændringer i befolkningssammensætningen.				

"+" betyder udgifter/mindre indtægter/træk på kassen "-" betyder indtægter/mindre udgifter/henlæggelser

Projekt: Udmøntet anlægspulje

Økonomi (i mio. kr.)	2027	2028	2029	2030
Anlægsudgift	10,0	20,0	40,0	140,0
Kategori: Basisbudget				
Anlægsbevilling: Der meddeles ikke anlægsbevilling til projektet i forbindelse med budgetvedtagelsen.				
Beskrivelse: Der er afsat en udmøntet anlægspulje, som kan udmøntes i en senere budgetlægning.				

"+" betyder udgifter/mindre indtægter/træk på kassen "-" betyder indtægter/mindre udgifter/henlæggelser

6. Grundkapitalindskud

Landsbyggefonden har til formål at støtte og udvikle alment boligbyggeri gennem forskellige tilskuds- og låneordninger. Det kommunale grundtilskud vil være mellem 8% og 12% for familieboliger afhængig af den gennemsnitlige boligstørrelse, således kommunerne skal indskyde færrest penge ved byggeri af små boliger og flest penge ved byggeri af store boliger. Det kommunale grundkapitalindskud for ungdomsboliger og ældreboliger er på 10%. Nedenfor følger beskrivelser af forslag til indskud i Landsbyggefonden.

Landsbyggefonden har til formål at støtte og udvikle alment boligbyggeri gennem forskellige tilskuds- og låneordninger.

Grundkapitalindskud (Beløb i mio. kr. i løbende priser)	U/I	2027	2028	2029	2030
Årlig pulje til grundkapital	U	7,0	0,9	0,9	-
Grundkapitalindskud i alt		7,0	0,9	0,9	-

Projektbeskrivelser

Projekt: Grundkapital				
Økonomi (i mio. kr.)	2027	2028	2029	2030
Finansudgift	7,0	0,9	0,9	-
Kategori: Udviklings- og investeringsprojekter				
Beskrivelse: Boligselskaberne har mulighed for at søge om godkendelse af ombygningsprojekter m.v. i henhold til reglerne om støttet boligbyggeri. I supplerende budget vil der blive søgt om 0,9 mio. kr. årligt til videreførelse af ordningen i 2029.				

"+" betyder udgifter/mindre indtægter/træk på kassen "-" betyder indtægter/mindre udgifter/henlæggelser

7. Bevillings- og flerårsoversigt

Finansiering

(Beløb i mio. kr.)	2027		2028		2029		2030	
	U	I	U	I	U	I	U	I
Renter af likvide aktiver	0	-10	0	-10	0	-10	0	-10
Renter af kortfristede tilgodehavender i øvrigt	0	0	0	0	0	0	0	0
Renter af langfristede tilgodehavender	0	0	0	0	0	0	0	0
Renter af udlæg vedrørende forsyningsvirksomheder	0	0	0	0	0	0	0	0
Renter af langfristet gæld	9	0	9	0	9	0	8	0
Kurstab og kursgevinster	0	-6	0	-6	0	-6	0	-6
Afdrag på lån	88	0	50	0	51	0	51	0
Optagne lån	0	-10	0	-13	0	-10	0	0
Tilskud og udligning	43	-1.498	44	-1.523	45	-1.487	46	-1.513
Grundskyld m.v.	0	-164	0	-168	0	-160	0	-168
Købsmoms	-	-	-	-	-	-	-	-
Skatter	7	-3.129	7	-3.163	7	-3.299	7	-3.398
Balanceforskydninger	14	0	8	0	1	0	0	0
Finansiering, i alt	162	-4.817	118	-4.883	113	-4.972	113	-5.095

Drift

(Beløb i mio. kr.)	2027		2028		2029		2030	
	U	I	U	I	U	I	U	I
Driftsudgifter	3.654	-477	3.655	-477	3.655	-477	3.655	-477
Aktivitetsbestemt medfinansiering	0	0	0	0	0	0	0	0
Overførselsudgifter	1.611	-339	1.605	-339	1.603	-339	1.603	-339
Alle udvalg skattefinansieret område	5.265	-816	5.260	-817	5.258	-817	5.258	-817
Driftsudgifter	160	-9	158	-9	158	-9	158	-9
Overførselsudgifter	1.564	-328	1.558	-328	1.556	-328	1.556	-328
Beskæftigelses- og Borgerserviceudvalget	1.724	-337	1.716	-337	1.714	-337	1.714	-337
Driftsudgifter	1.346	-188	1.346	-188	1.347	-188	1.347	-188
Overførselsudgifter	21	-10	21	-10	21	-10	21	-10
Børne- og Familieudvalget	1.346	-198	1.346	-199	1.367	-198	1.367	-198
Driftsudgifter	145	-27	144	-27	143	-27	143	-27
Kultur- og Fritidsudvalget	145	-27	144	-27	143	-27	143	-27
Driftsudgifter	2	0	2	0	2	0	2	0
Land- og Byudviklingsudvalget	2	0	2	0	2	0	2	0
Driftsudgifter	16	0	16	0	16	0	16	0
Organisations- og Beredskabsudvalget	16	0	16	0	16	0	16	0
Driftsudgifter	954	-91	956	-91	956	-91	956	-91
Aktivitetsbestemt medfinansiering	0	0	0	0	0	0	0	0
Senior- og Sundhedsudvalget	954	-91	956	-91	956	-91	956	-91
Driftsudgifter	488	-101	489	-101	489	-101	489	-101
Overførselsudgifter	2	-1	2	-1	2	-1	2	-1
Social- og Handicapudvalget	490	-102	490	-102	491	-102	491	-102
Driftsudgifter	230	-17	231	-17	231	-17	231	-17
Teknik- og Klimaudvalget	230	-17	231	-17	231	-17	231	-17
Driftsudgifter	17	0	17	0	17	0	17	0
Vækst- og Udviklingsudvalget	17	0	17	0	17	0	17	0
Driftsudgifter	296	-44	297	-44	296	-44	296	-44
Overførselsudgifter	25	0	25	0	25	0	25	0
Økonomiudvalget	321	-44	322	-44	321	-44	321	-44
Det brugerfinansierede område	-	-	-	-	-	-	-	-

Anlæg

	2027		2028		2029		2030	
	U	I	U	I	U	I	U	I
(Beløb i mio. kr.)								
Det skattefinansierede område	245	-81	229	-36	207	-26	177	-1
Det brugerfinansierede område	-	-	-	-	-	-	-	-
Anlæg, i alt	245	-81	229	-36	207	-26	177	-1

Pris- og lønskøn

	2027		2028		2029		2030	
	U	I	U	I	U	U	I	U
(Beløb i mio. kr.)								
Skattefinansieret	-	-	126	-21	276	-45	430	-69
Pris- og lønskøn, i alt	-	-	126	-21	276	-45	430	-69

	2027		2028		2029		2030	
	U	I	U	I	U	U	I	U
(Beløb i mio. kr.)								
Likviditetsforskydning	42		23		6		3	

	2027		2028		2029		2030	
	U	I	U	I	U	U	I	U
(Beløb i mio. kr.)								
Balance	5.714	-5.714	5.757	-5.757	5.860	-5.860	5.982	-5.982

8. Oversigt over totalbudgettet 2027-2030

(Beløb i mio. kr.)	2027	2028	2029	2030
DET SKATTEFINANSIEREDE BUDGET				
Indtægter:				
Personskatter	-3.067	-3.094	-3.229	-3.325
Selskabsskatter	-55	-61	-63	-65
Grundskyld	-164	-168	-160	-168
Generelle tilskud	-1.455	-1.480	-1.443	-1.468
Købsmoms	-	-	-	-
Lånoptagelse	-10	-13	-10	0
Indtægter i alt	-4.751	-4.816	-4.904	-5.026
Udgifter:				
Renter	-7	-7	-7	-7
Afdrag	88	50	51	51
Balanceforskydninger	14	8	1	0
Pris- og lønfremskrivinger	-	105	231	361
Skattefinansieret anlæg	164	193	181	176
Skattefinansieret drift	4.449	4.444	4.442	4.442
Driftsudgifter, i alt	3.177	3.178	3.178	3.178
Aktivitetsbestemt medfinansiering, i alt	0	0	0	0
Overførselsudgifter, i alt	1.272	1.266	1.264	1.264
Totaler - skattefinansieret drift:	4.449	4.444	4.442	4.442
Specifikationer - skattefinansieret drift:				
Driftsudgifter	151	149	149	149
Overførselsudgifter	1.236	1.230	1.228	1.228
Beskæftigelses- og Borgerserviceudvalget	1.387	1.380	1.377	1.377
Driftsudgifter	1.158	1.157	1.159	1.159
Overførselsudgifter	10	10	10	10
Børne- og Familieudvalget	1.168	1.168	1.169	1.169
Driftsudgifter	118	117	116	116
Kultur- og Fritidsudvalget	118	117	116	116
Driftsudgifter	2	2	2	2
Land- og Byudviklingsudvalget	2	2	2	2
Driftsudgifter	16	16	16	16
Organisations- og Beredskabsudvalget	16	16	16	16
Driftsudgifter	864	865	865	865
Aktivitetsbestemt medfinansiering	0	0	0	0
Senior- og Sundhedsudvalget	864	865	865	865
Driftsudgifter	387	388	388	388
Overførselsudgifter	1	1	1	1
Social- og Handicapudvalget	388	388	389	389
Driftsudgifter	214	214	214	214
Teknik- og Klimaudvalget	214	214	214	214
Driftsudgifter	16	16	16	16
Vækst- og Udviklingsudvalget	16	16	16	16
Driftsudgifter	251	253	252	252
Overførselsudgifter	25	25	25	25
Økonomiudvalget	276	278	277	277
Udgifter i alt skattefinansieret	4.709	4.793	4.898	5.023
Netto skattefinansieret budget	-42	-23	-6	-3
DET BRUGERFINANSIEREDE BUDGET				
Brugerfinansieret drift netto	-	-	-	-
Brugerfinansieret anlæg netto	-	-	-	-
Pris- og lønfremskrivinger	-	-	-	-
Udgifter, i alt brugerfinansieret	-	-	-	-
Netto udgifter i alt	4.709	4.793	4.898	5.023
Nettoeffekt på kassen	-42	-23	-6	-3

9. Takstoversigt for Haderslev Kommune 2027

Beskæftigelses- og Borgerserviceudvalget

Oplysninger	2026	2027
Bopælsattester	90	90
Genudskrivning af sundhedskort/lægeskift	40	40
Legitimationskort til unge (ungdomskort)	150	165
Folkeregisteroplysninger efter CPR-loven (oplysninger der ikke er elektronisk tilgængelige)	90	90
Sprogbilag	200	220
Pris for foto taget i Borgerservice til pas/kørekort	140	140
Gebyr for vielse uden for rådhuset ekskl. kørsel	550	600

Børne- og Familieudvalget

Dagtilbud

Der er taget højde for forventet Lov- og cirkulærekompensation på 19,068 mio. kr. i 2027 ved beregningen af takster og tilskud på dagtilbudsområdet

	2026	2027
--	------	------

Dagpleje

Fuldtidspladser, betaling i 11 måneder	3.042	3.051
Deltidspladser 32 timer, betaling i 11 måneder	2.586	2.593
Deltidspladser 30 timer, betaling i 11 måneder	1.994	2.001

Daginstitutioner 0 – 2-årige uden frokostordning

Fuldtidspladser, betaling i 11 måneder	3.940	4.541
Deltidspladser 20 timer, betaling i 11 måneder	2.364	2.725
Deltidspladser 30 timer, betaling i 11 måneder	2.772	3.051

Daginstitutioner 3 - 6-årige uden frokostordning

Fuldtidspladser, betaling i 11 måneder	2.503	2.732
Deltidspladser 20 timer, betaling i 11 måneder	1.502	1.639
Deltidspladser 30 timer, betaling i 11 måneder	1.892	2.007

Daginstitutioner 0 – 2-årige inklusive frokostordning

Fuldtidspladser, betaling i 11 måneder	-	5.321
Deltidspladser 20 timer, betaling i 11 måneder	-	3.505
Deltidspladser 30 timer, betaling i 11 måneder	-	3.831

Daginstitutioner 3 - 6-årige inklusive frokostordning

Fuldtidspladser, betaling i 11 måneder	-	3.512
Deltidspladser 20 timer, betaling i 11 måneder	-	2.419
Deltidspladser 30 timer, betaling i 11 måneder	-	2.787

2026-taksten udgør 21,3 procent af bruttodriftsudgiften jfr. beslutning i Haderslev Kommunalbestyrelse den 26. marts 2026 for år 2026.

Taksten opkræves over 11 måneder, idet juli måned er betalingsfri.

Fra 2019 har forældre på barsel ret til en deltidsplads på 30 timer om ugen til børn i husstanden

	2026	2027
Dagtilbud frokostordning		
Frokostmåltid, betaling i 11 måneder	767	780
<i>Opkrævningen træder i kraft, når den enkelte afdeling er klar til det. Der sker ikke yderligere varsel.</i>		

Tilskud til privatinstitutioner	2026	2027
Driftstilskud pr. måned i 12 måneder (inkl. administration og bygninger) 0- 2 år		
Driftstilskud pr. fuldtidsplads	11.839	12.918
Driftstilskud pr. deltidsplads 20 timer	4.832	5.273
Driftstilskud pr. måned i 12 måneder (inkl. administration og bygninger) 3-6 år		
Driftstilskud pr. fuldtidsplads	8.150	8.900
Driftstilskud pr. deltidsplads 20 timer	3.327	3.632
Tilskud til private børnepassere og pasning af egne børn	2026	2027
Tilskud til privat pasning 0 - 2 år pr. måned		
Tilskud til privat børnepasning	7.257	7.240
Tilskud til pasning af egne børn	9.042	9.857
Tilskud til privat pasning 3-6 år pr. måned	2026	2027
Tilskud til privat børnepasning	5.886	6.430
Tilskud til pasning af egne børn	6.357	6.939

Forældre kan få tilskud til pasning af egne børn. Tilskuddet til pasning af egne børn må maksimalt udgøre 85 % af den billigste nettodriftsudgift i et dagtilbud i samme aldersgruppe i kommunen. I Haderslev Kommune er besluttet 75 % af nettodriftsudgiften.

SFO	2026	2027
Heldagsmodul pr. måned i 11 måneder pr. år	2.074	2.229
Eftermiddagsmodul pr. måned i 11 måneder pr. år	1.680	1.806
Morgenmodul pr. måned i 11 måneder pr. år	971	1.044

Takster i juli måned

Sommerferieordning, betaling pr. uge i ferieperioden	1.313	1.411
--	-------	-------

Ungdomsklubber	2026	2027
Ungdomsklubber kr. pr. halvår	116	119
<i>Derudover betaling ved deltagelse i aktiviteter afhængig af aktivitet</i>		

Ungdomsskole	2026	2027
Førstehjælp til knallertkørekort	451	461
Jagttegn	902	921
Speedbåds kørekort	800	800
Naturskolen (<i>andre brugere end kommunale folkeskoler</i>) pr. time (<i>mindst 2 timer pr. gang</i>)	611	624

Kultur- og Fritidsudvalget

Musikskole	2026	2027
Tumlerytmi & Musikalsk Legestue – 1 rate	873	898
Max Musik I & II – 4 rater á 449 kr.	1.745	1.796
Musikklub – 4 rater á 449 kr.	1.745	1.796
Familieklaver – 10 rater á 314 kr.	-	3.140
Juniormusik - 10 rater á 284 kr.	2.755	2.840
Instrumentalundervisning (individuel) – 10 rater á 584 kr.	5.677	5.840
Instrumentalundervisning individuel (kort) – 10 rater á 351 kr.	3.406	3.510
Holdundervisning 3-6 elever – 10 rater á 314 kr.	3.056	3.140
Ung musik – 10 rater á 215 kr.	2.087	2.150
Sammenspil – uden individuel undervisning – 10 rater á 215 kr.	2.087	2.150
Sammenspil for voksne over 25 år (uden individuel undervisning) – 10 rater á 279 kr.	-	2.790
Brugsklaver for voksne over 25 år – 1 rate á 1.020 kr.		1.020
Talentlinje/Performance Akademi – 10 rater á 803 kr.	7.806	8.030
<i>Fælles aktiviteter, sammenspil, teori, hørelære, jam m.m. er inkl. i ovennævnte</i>		

	2026	2027
Voksen instrumentalundervisning over 25 år – 10 rater á 759 kr.	7.372	7.590
Voksen instrumentalundervisning over 25 år (kort) – 10 rater á 456 kr.		4.560
Voksenkor – 10 rater á 260 kr.	2.530	2.600
Instrumentleje - 10 rater á 126 kr.	1.228	1.260
Administrationsgebyr pr. elev	100	102

Dagtilbud**2026 2027****Dagtilbud. Institutioner faktureres:**

Dagtilbud, institutioner, ordinært	5.983	6.157
Dagtilbud, special	3.545	3.648

Musikklasser**2026 2027****Musikklasser. Skoler faktureres:**

Musikklasser: Model A	7.472	7.690
Musikklasser: Model B	8.164	8.402
Musikklasser: Model C	8.856	9.114
Musikklasser: Model D	9.778	10.063
Musikklasser: Model E	10.580	10.888
Musikklasser: Model F	11.500	11.835

Elever over 25 år er ikke omfattet af Statens Kunstfond og Haderslev Kommunes tilskudsordninger, og skal derfor betale forhøjet deltagerbetaling.

Musikskolen råder over nogle instrumenter. Disse kan lejes af musikskolens elever.

Taksterne vedrører skoleåret 2026/2027 og er udarbejdet med den gældende pris- og lønfremskrivning.

Salg af ydelser og undervisningsmateriale (enkelte timer eller hele forløb) vil typisk blive udregnet med den faktiske pris eller en gennemsnitlig lærerløns udgift inkl. pension, forberedelse, transport m.m.

Delvis friplads ordning: Grundlag for vurderingen er med udgangspunkt i den aktuelle Fripladsskala, Børne- og Undervisningsministeriet. Der gennemføres en genvurdering i midten af sæsonen.

Takster for private og kommercielle brugere samt generelle takster fremgår af nedenstående med følgende undtagelser:

- 1) Lokaler anvises vederlagsfrit til folkeoplysende foreninger og øvrige almennyttige foreninger/aktiviteter
- 2) Visning på infotavler er vederlagsfrit for folkeoplysende foreninger og øvrige almennyttige foreninger/aktiviteter

Kunstgræsbaner	2026	2027
Leje pr. påbegyndt time	618	631

Haderslev Idrætscenter**2026 2027**

Halleje, Dobbelt hal (hal 1 + 2) ved kommercielt arrangement pr. døgn	37.389	38.178
Halleje, Enkelt hal (hal 3) ved kommercielt arrangement pr. døgn (der laves som regel færdige pakkeløsninger inkl. forplejning ved kommercielle arr.)	19.786	20.204
Idrætshal (hal 1, 2 eller 3) pr. time	572	584
Service-time	402	410
Mødelokale 1 pr. time (max. 12 pers.)	371	379
Mødelokale 2 pr. time (max. 32 pers.) inkl. projektor	530	542
Mødelokale 3 (IT) pr. time (max. 20 pers.)	530	542
Mødelokale 4 pr. time (max. 50 pers.) inkl. projektor	530	542
Lounge pr. time - begrænset udlejning	1.911	1.951
Udlejning af mobilscene pr. døgn	3.394	3.465
Foreningslokalet	371	379

Stadion og Idrætsanlæg

Leje af atletikstadion pr. time	731	747
Ekstra serviceydelser pr time	397	405

Kulturhuset Bispen	2026	2027
Bispens mødelokaler m.m.		
Åbn/lukkevagter ved leje af mødelokale udenfor normal åbningstid pr. dag	750	750
Leje af mødelokale pr. time	200	200
Leje af Multisalen/Månen indenfor normal åbningstid pr. time	250	250
Leje af Månen fredag efter kl. 16. 00 samt i weekenden pr. dag	3.400	3.400
Håndværkeriet		
Brugerbetaling pr. dag	30	30
Klippekort - 12 klip til 12 dage	300	300
Årskort - kom så tit du vil	600	600
<i>Diverse materialer betales efter forbrug</i>		
Infotavler		
Grafisk arbejde – ekskl. moms	400	400
1 uges visning - ekskl. moms	800	800
2 ugers visning - ekskl. moms	1.500	1.500
3 mdr. visning (ubegrænset antal spot) - ekskl. moms	7.500	7.500
6 mdr. visning (ubegrænset antal spot) - ekskl. moms	10.500	10.500
Schaumanns værksteder (Det nye Træværksted)		
Brugerbetaling pr. dag	30	30
12 klip til 12 dage (tidligere 10 turs kort)	300	300
Årskort (kom så tit du vil)	600	600
<i>Diverse materialer betales efter forbrug</i>		
Historisk Arkiv	2026	2027
Digitale kopier, Digital kopi af film, video, pr. påbegyndt time	500	500
Undersøgelser, Research, undersøgelser	475	475
Slægtsforskning, Slægtsforskning, pr. påbegyndt times forundersøgelse	375	375
Fotografiske billeder		
Til brug for annoncer, reklamer m.m.	650	650
Til film- og videoproduktion (pr. sek.)	100	100
Digitale billeder til privat brug	100	100
Museum (Ehlers Samlingen/Von Oberbergs Hus)		
Entre til et museum – voksne	70	70
Entre til et museum – studerende	40	40
Entre til et museum – gruppe (min. 10 personer), pr. person	50	50
Rundvisning		
Rundvisning	425	425
Kultur og Fritid	2026	2027
Leje af festsalen pr. time	191	195
Leje af øvrige lokaler pr. time	191	195
Folkeskoler (tidligere Børn og Familie)	2026	2027
Overnatning indtil 100 personer	1.854	1.893
Overnatning 101-250 personer	13	14
Overnatning 251 personer og derover	9	9
Fri- og privatskolars brug af svømmehaller, haller m.v.	2026	2027
Haderslev Hallens svømmehal - kl. 06.00-22.00 - pr. time	1.133	1.157
Haderslev Hallen - kl. 08.00-23.00 - pr. time	505	515
Hjortebro svømmehal - kl. 06.00-22.00 - pr. time	1.133	1.157
Haderslev Idrætscenter - Hal 1 - kl. 06.00-08.00 og kl. 22.00-23.00 - pr. time	340	347
Haderslev Idrætscenter - Hal 1 - kl. 08. 00-15.00 og kl. 20.00-22.00 - pr. time	448	458
Haderslev Idrætscenter - Hal 1 - kl. 15.00-20.00 - pr. time	572	584

Haderslev Idrætscenter - Hal 2 - kl. 06.00-08.00 og kl. 22.00-23.00 - pr. time	340	347
Haderslev Idrætscenter - Hal 2 - kl. 08.00-15.00 og kl. 20.00-22.00 - pr. time	453	463
Haderslev Idrætscenter - Hal 2 - kl. 15.00-20.00 - pr. time	572	584
Haderslev Idrætscenter - Hal 3 - kl. 06.00-08.00 og kl. 22.00-23.00 - pr. time	340	347
Haderslev Idrætscenter - Hal 3 - kl. 15.00-20.00 - pr. time	572	584
Haderslev Idrætscenter - Hal 3 - kl. 20.00-22.00 - pr. time	453	463
Lethallen i perioden 01.10 til 01.04 - kl. 06.00-08.00 - pr. time	283	289
Lethallen i perioden 01.10 til 01.04 - kl. 06.00-08.00 og kl. 21.00-22.00 - pr. time	340	347
Lethallen i perioden 01.10 til 01.04 - kl. 15.00-16.00 - pr. time	572	584
Lethallen i perioden 01.10 til 01.04 - kl. 16.00-21.00 - pr. time	453	463
Lethallen i perioden 31.03 til 30.09 - kl. 06.00-15.00 og kl. 20.00-23.00 - pr. time	283	289
Lethallen i perioden 31.03 til 30.09 - kl. 15.00-20.00 - pr. time	340	347
Atletikstadion 31.03 til 30.09 - kl. 06.00-08.00 og kl. 20.00-23.00 - pr. time	453	463
Atletikstadion 31.03 til 30.09 - kl. 08.00-10.00 og kl. 12.00-14.00 - pr. time	742	757
Atletikstadion 31.03 til 30.09 - kl. 16.00-20.00 - pr. time	572	584
Øvrige baner 31.03 til 30.09 - kl. 06.00-08.00 og kl. 21.00-22.00 - pr. time	175	179
Øvrige baner 31.03 til 30.09 - kl. 08.00-15.00 - pr. time	216	221
Øvrige baner 31.03 til 30.09 - kl. 15.00-21.00 - pr. time	247	252

Fri- og privatskolers brug af Kulturpakker	2026	2027
Kulturpakker – dans, musik og teater	247	252

Sønderballe lejrskole	2026	2027
Leje af lejrskole for foreninger og kommunale institutioner pr. døgn:		
Grundgebyr	1.365	1.394
Grundgebyr for 3 timers arrangement	511	522
Timepris ud over grundgebyr ved 3 timer arrangement	170	174
Pr. overnatning	683	697

Leje af lejrskole for andre end foreninger og kommunale institutioner pr. døgn:		
Grundgebyr 1/5-30/9	2.042	2.085
Grundgebyr for 3 timers arrangement 1/5-30/9	767	783
Timepris ud over grundgebyr ved 3 timers arrangement	256	261
Grundgebyr 1/10-30/4	2.858	2.918
Grundgebyr for 3 timers arrangement 1/10-30/4	1.071	1.091
Timepris ud over grundgebyr ved 3 timers arrangement	357	365
Pr. overnatning	741	757

Taksterne, ud over Musikskolens, som følger skoleåret, vedrører kalenderåret 2027.

Særaftaler med Haderslev Kommune som foreninger gratis kan gøre brug af:

Sted	Bookes via	Bemærkninger
Kulturhus Harmonien	Hotel Harmonien	80 dage årligt. Vilkår for brug af Kulturhus Harmonien fremgår af brugermanual, der fås ved henvendelse til Kultur og Fritid
Tørning Mølle – "Møllerens hus"	Tørning Mølle	Ubegrænset
Tørning Mølle – "Aktivitets-laden"	Tørning Mølle	30 dage årligt (max. 5 weekender)
Slotsgade 25	Slotsgade 25	Ikke defineret
Fuglsang Lounge, Haderslev Idrætscenter	Haderslev Fodbold-klub	50 dage årligt

Teknik- og Klimaudvalget

Gebyrer på bidragsbillet (momsfri) opkræves 1 gang årligt	2026	2027
Skorstensfejerbidrag. Kommunen opkræver på vegne af skorstensfejerne og tillægger et administrationsgebyr på 5,5%.		
Rottegebyr. Omkostninger til skadedyrsbekæmpelse opkræves i henhold til gældende bekendtgørelse om bekæmpelse af rotter m.v.		
Jordflytning for boliger, pr. bolig	2,25	2,30
Jordflytning erhverv (momsfri)	2026	2027
Jordflytning for erhverv i h.t. bekendtgørelse om affaldsregulativer, gebyrer og -aktører §18 stk. 5:		
-Pr. anmeldelse, grundgebyr	230	230
-Efter medgået tidsforbrug, takst pr. time	670	682
Affald (momsfri)	2026	2027
Anvisning af affald for erhverv i h.t. bekendtgørelse om affaldsregulativer, gebyrer og -aktør § 18 stk. 4;		
Efter medgået tidsforbrug, takst pr. time	724	736
Styrket affaldstilsyn, erhverv i h.t. bekendtgørelse om affaldstilsyn		
Efter medgået tidsforbrug excl. køretid som er indregnet i taksten, takst pr. time	760	773
Miljøtilsyn og -godkendelser samt tilsyn med slamudbringning (momsfri)	2026	2027
Miljøtilsyn og miljøgodkendelser efter bekendtgørelse om brugerbetaling for godkendelse m.v. og tilsyn efter lov om miljøbeskyttelse og lov om husdyrbrug og anvendelse af gødning m.v.		
Gebyr opkræves som timepris efter medgået tid, pr. time	724	736
Tilsyn med slamudbringning (momsfri)	2026	2027
Tilsyn med slamudbringning, jf. bekendtgørelse om brugerbetaling for godkendelse og tilsyn efter lov om miljøbeskyttelse og lov om husdyrbrug og anvendelse af gødning m.v..		
Gebyr opkræves som timepris efter medgået tid, pr. time	724	736
Selektiv nedrivning af ejendomme på 250 m2 eller mere (momsfri)	2026	2027
Miljøafdelingens sagsbehandling i forbindelse med nedrivningsplan samt tilsyn med nedrivning, jf. bekendtgørelse om håndtering af affald og materialer fra bygge- og nedrivningsarbejde.		
Gebyr opkræves som timepris efter medgået tid, pr. time	724	736
Gebyr for vandløbsreguleringssager (momsfri)	2026	2027
I henhold til bekendtgørelse om vandløbsregulering og -restaurering opkræves et		
minimumsgebyr pr. sag, herunder for krydsningstilladelser	7.589	7.759
Ved større og komplicerede sager, der kræver megen sagsbehandling inkl. tilsyn,		
opkræves et højere gebyr med op til max. 2% af anlægsudgiften		
Åbning af rørlagte vandløb, som har et miljømæssigt formål er frataget gebyr.		
Det samme gælder krydsning af vandløb med broer, som indgår i stianlæg, hvor der er sikret offentlig adgang.	>7.589	>7.759
Vand, spildevand og affald (inkl. moms)	2026	2027
Takster for vand, spildevand og affald fremgår af det kommunale selskab Provas' hjemmeside www.provas.dk		

Færdselsskader (momsfri)	2026	2027
Administrationsgebyr i fm. erstatningskrav som følge af færdselsskader Pr. sag i alt	1.075	1.095
Kommerciel servicevejvisning (momsfri)	2026	2027
Pr. skilt	2.330	2.370
Udeservering, stadepladser, torvedage (momsfri)	2026	2027
Udeservering på lejet areal – Gågaden i Haderslev - 4 m2 eller derover pr. m2 pr. halvår	300	310
Udeservering på lejet areal– Gågaden i Haderslev - under 4 m2 pr. halvår	1.100	1.200
Udeservering lejlighedsvis på lejet areal- Gågaden i Haderslev by pr. dag	600	620
Stadepladser – Gågaden i Haderslev pr. dag	600	620
Udeservering på lejet areal - Øvrige gader i Haderslev by - 4 m2 eller derover pr. m² pr. halvår	140	145
Udeservering lejlighedsvis på lejet areal- Øvrige gader i Haderslev by pr. dag	600	620
Stadepladser - Øvrige gader og pladser i Haderslev by pr. dag	600	620
Udeservering på lejet areal - Øvrige gader i kommunen - 4 m2 eller derover pr. m² pr. halvår	80	85
Udeservering lejlighedsvis på lejet areal - Øvrige gader i kommunen pr. dag	600	620
Stadepladser - Øvrige gader og pladser i kommunen - pr. dag	600	620
Arrangementspladser - Store pladser og parker (Gravene/cirkuspladser/ Damparken/Høttepladsen) pr. dag	1.300	1.350
Mobilt gadesalg, køretøj under 2,5 m licens pr. måned	810	810
Torvedag - Lejlighedsstadeplads - på torvet på Gravene pr. dag	195	200
Torvedag - Fast plads - på torvet på Gravene pr. m2 pr. dag	140	145
Byggesagsbehandling (momsfri)	2026	2027
Sekundær bebyggelse, såsom garager, carporte, udhuse, drivhuse og lignende mindre bebyggelser under 50 m2, fast gebyr pr. sag	1.175	Reguleres efter KL-pris
Øvrige sagstyper, herunder byggetilladelser og ibrugtagningstilladelser. Gebyr opkræves som timepris efter medgået tid, pr. time	895	900
Togkørsel på Skrydstrup-sporet (momsfri)	2026	2027
Infrastrukturafgift pr. transporteret ton gods	1,55	1,60
Færgedrift - Aarø overfarten	2026	2027
Personbefordring - hele året ekskl. skolernes sommerferieperiode (momsfri)		
Voksne, t/r	35	40
Voksne, 10-turskort	180	190
Voksne, 30 turskort	450	480
Voksne, månedskort	250	260
Voksne, gruppe	18	18
Børn 4-15 år, t/r	20	20
Børn 4-15 år, 10-turskort	90	95
Børn 4-15 år, 30 turskort	225	230
Børn 4-15 år, månedskort	119	120
Børn 4-15, gruppe	9	9
Personbefordring - takster i skolernes sommerferieperiode (momsfri)		
Voksne, t/r	55	60
Voksne, 10-turskort	360	370
Voksne, 30 turskort	900	920
Voksne, månedskort	450	460
Voksne, gruppe	35	36

Børn 4-15 år, t/r	25	30
Børn 4-15 år, 10-turskort	180	185
Børn 4-15 år, 30 turskort	450	460
Børn 4-15 år, månedskort	235	240
Børn 4-15, gruppe	18	18

Personbefordring hele året (momsfri)	2026	2027
Årskort – Helårsbeboere på Aarø	2.530	2.574

Køretøjer - hele året ekskl. skolernes sommerferieperiode (inkl. moms)

Cykler og knallerter t/r	0	0
Motorcykler t/r	15	20
Køretøjer t/r	55	60
10-turskort, køretøjer	250	250
30-turskort, køretøjer (inkl. trailer/campingvogn)	600	600

Køretøjer - takster i skolernes sommerferieperiode (inkl. moms)

Cykler, knallerter t/r	0	0
Motorcykler t/r	30	40
Køretøjer t/r	80	85
10-turskort, køretøjer	250	250
30-turskort, køretøjer (inkl. trailer/campingvogn)	600	600

Større køretøjer og gods (inkl. moms)

Varebiler under 3.500 kg og under 6 m i længde, t/r	20	25
Varebiler under 3.500 kg og over 6 m i længde, t/r	50	55
Køretøjer over 3.500 kg totalvægt t/r, inkl. op til 6 tons gods t/r	75	80
Gods herunder betales pr. ton	15	18

Ekstra sejlads ved akuttillælde (betales af det offentlige) (momsfri)

Kl. 06.00-18.00 t/r	595	605
Kl. 18.00-06.00 t/r	2.400	2.440

I tilfælde af ekstraordinære prisstigninger på marinediesel, kan der med 1 måneds varsel blive indført midlertidige brændstoffillæg på færgebilletterne.

Private ekstra ture sejles kun, hvis det er muligt, og kun efter aftale med færgefarten. Bestilles senest en uge før (momsfri)

	2026	2027
Bilfærge ekstratur nat kl. 23.15-02.00, hele året	3.800	3.866
Bilfærge ekstratur dag, skolernes sommerferie	2.215	2.253
Bilfærge ekstratur dag, udenfor skolernes sommerferie	1.265	1.287
Brug af Magda 3 til bugsering, begravelse etc. pr. påbegyndt time	1.100	1.120

Bestillingsture kl. 23.15 fra Aarø og kl. 23.30 fra Aarø Sund bestilles inden kl. 22 af personer over 18 år (momsfri)

Normal t/r takst pr. tur, dog min.	220	240
------------------------------------	-----	-----

Havne og lystbådehavne

	2026	2027
Redskabsrum på Vodhænget		
Redskabsrum, stort, årligt	2.450	2.500
Redskabsrum, normalt, årligt	2.050	2.085

Vinteropbevaringsplads (inkl. moms)

Vinteropbevaringsplads for de kommunale pladser Vodhæng og Pakhuskajen er undtaget for gebyrer

Vinteropbevaringsplads – opbevaring af både på land efter 1. maj:		
Perioden 1. september – 30. april	6.000	6.100
<i>Vinteropbevaring på land tildeles af kommunen jf. aftale med havnen.</i>		

Faste pladser i Haderslev Havn ekskl. el, takster afhænger af bådpladsens størrelse (inkl. moms)

Takst 1 Bådpladser HH1-HH16	3.200	3.250
Takst 2 Bådpladser HH17-HH28	3.450	3.500
Takst 3 Bådpladser HH29-HH45	4.575	4.650
Takst 4 Bådpladser HH46-HH69	5.780	5.850
Takst 5 Bådpladser HH100-HH130 korte både	8.975	9.100
Takst 6 Bådpladser HH100-HH130 lange både	13.100	13.350

Pakhuskajen (Strækning E og F), Kulkajen samt Godskajen (inkl. moms)**Både over 15 m:**

Bådpladser, årligt	13.100	13.350
Bådpladser, månedligt	2.800	2.850
Store både, erhvervsbåde, månedligt	3.200	3.300

Faste pladser i Aarøsund Havn inkl. el 12 måneder, takster afhænger af bådpladsens størrelse (inkl. moms)

Takst 1 Bådpladser AS210-AS231	3.200	3.300
Takst 2 Bådpladser AS232-AS239	4.100	4.200
Takst 3 Bådpladser AS240-AS251	5.500	5.600

Faste pladser i Aarø Havn inkl. el 7 måneder, takster afhænger af bådpladsens størrelse (inkl. moms)

Takst 1 Bådpladser AA163-AA172	3.250	3.250
Takst 2 Bådpladser AA155-AA162	3.900	3.900
Takst 3 Bådpladser AA205, AA305-AA306	5.100	5.100

Store både ved Sydbroen (tidligere Helene broen) over 15 m

Takst 4 Bådplads AA152	13.100	13.350
------------------------	--------	--------

Aarø - El forbrug

El pr. kwh inkl. afgifter – 400W på Aarø måleraflæses sammen med havneassistenten

Dagspris + 25%

Gæstebåde Haderslev Havn ekskl. el (inkl. moms)

	2026	2027
0 – 9,99 m	180	180
10 – 14,99 m (2026)	235	235
Over 15 m	500	500

Ugekort til 7 sammenhængende dage koster 5 gange dagsprisen

Honnørkajen, Godskajen og Kulkajen kun for både over 15 meter i længde

Gæstebåde Aarø og Aarøsund Havn inkl. el (inkl. moms)

	2026	2027
0 – 9,99 m	180	180
10 – 14,99 m	235	235
Over 15 m	500	500

Ugekort til 7 sammenhængende dage koster 5 gange dagsprisen

Haderslev Trafikhavn og Aarøsund Fiskerihavn (inkl. moms)

	2026	2027
Skibsafgifter		
Afgift pr. anløb pr. BT	7	7
Afgift pr. måned pr. BT	30	32
Afgift rutefartøjer pr. anløb pr. BT	20	20

Vareafgifter pr. ton (inkl. moms)

Hovedtaksten	13	14
Konventionelle fisk 2,45 % ved salg i første hånd		
Opdrætslaks 0,75 % ved salg i første hånd		

Passager afgifter (inkl. moms)

Pr. døgn	7	8
----------	---	---

4-30 anløb pr. uge	14	16
Over 30 anløb pr. uge	25	28

Levering af vand (inkl. moms)

Levering af vand pr. m3 ekskl. vandafledningsafgift inkl. miljøafgift og målerleje	Dagspris + 25%	
Storkunder, levering af vand pr. m3 ekskl. vandafledningsafgift inkl. Afgifter m.v.	Dagspris + 25%	
Betjeningsgebyr – Inden for normal arbejdstid pr. gang	335	340
Tillægsgebyr pr. påbegyndt time uden for normal arbejdstid pr. gang	1.275	1.300

Levering af el: (inkl. Moms)

El pr. kWh inkl. afgifter	El-pris + 25 %	
Storkunder, levering af el pr. kWh inkl. afgifter	El-pris + 25 %	
Betjeningsgebyr inden for normal arbejdstid pr. gang	335	340
Tillægsgebyr ved levering udover normal arbejdstid pr. gang	1.275	1.300

Senior- og Sundhedsudvalget

Plejehjem	2026	2027
Forplejningspakken pr. måned	4.453	4.569
Forplejningspakke pr dag	164	169
Forplejning aflastningsplads pr. dag	164	169
Servicepakke 1 - Fællesarealer inkl. vinduesvask pr. måned	91	105
Servicepakke 3 - Egen bolig inkl. vinduesvask pr. måned	135	141
Servicepakke 4 - Egen bolig ekskl. vinduesvask pr. måned	110	116
Vaskepakke 1 - Inkl. leje og vask af linned, pris pr. måned	405	462
Vaskepakke 2 - Vask i leve/bo miljø, pris pr. måned	31	28

Madservice i eget hjem

	2026	2027
Hovedret pr. måltid inkl. udbringning	50	51
Biret pr. måltid	11	12
I alt pr. måltid	61	63

Dagcentre

	2026	2027
Heldagsforplejning ekskl. morgenmad, pris pr. dag	97	98
Formiddagsplads – pris pr. dag	79	81
Eftermiddagsplads – pris pr. dag	84	86
Betaling for kørsel til dagcenter pr. tur/retur	48	50

Social- og Handicapudvalget**Bostederne under Handicap, Socialpsykiatri og Myndighed**

	2026	2027
Servicepakke 1 - Fællesarealer inkl. vinduesvask pr. måned	54	51
Servicepakke 2 - Egen bolig inkl. vinduesvask pr. måned	131	136
Vaskepakke - Vask i leve/bo miljø pr. måned	51	47

Økonomiudvalget**Rykkergebyrer ved for sen betaling**

	2026	2027
Rykkergebyr ved udsendelse af rykkerskrivelser	250	250
Rykkergebyr ved regningskrav	100	100

Bilag 1: Investeringsoversigt – Teknisk budget

Investeringsoversigt (mio. kr.)	U/I	2027	2028	2029	2030
Børne- og Familieudvalget					
Kvalitetsreform: Faglokaler	U	6,0	6,0	6,0	-
Vedligeholdelsespulje BFU	U	2,0	2,0	2,0	-
Etablering af ekstra lokaler til Børneunivers Nord, afd. Suset	U	2,3	-	-	-
Kultur- og Fritidsudvalget					
Svømmefaciliteter Haderslev by	U	25,0	61,0	50,0	-
Vojens Speedway Center – udvidelse af tribunekapacitet – 480 sæder	U	1,8	-	-	-
Starup Ungdoms- og idrætsforening - kunstgræsbaner	U	-	-	4,2	-
Anlægs- og facilitetspuljen	U	2,3	2,3	2,3	2,3
Land- og Byudviklingsudvalget					
Borgerbudgettering i landdistrikterne	U	1,4	1,4	1,4	-
Landdistriktspulje	U	1,0	1,0	1,0	-
Område- og landsbyfornyelse	U	2,6	2,6	2,6	-
Forum Vojens og Vision Gram	U	1,0	1,0	1,0	-
Borgerbudgettering Haderslev/Starup	U	0,7	0,7	0,7	-
Strategiske udviklingsplaner i Vojens og Gram	U	1,4	3,5	3,5	-
Områdefornyelse Østergade/Vestergade	U	-	-	2,0	-
Områdefornyelse Rådhuscenter Vojens	U	2,7	-	-	-
Områdefornyelse Rådhuscenter Vojens	I	-0,6	-	-	-
Organisations- og Beredskabsudvalget					
Anlægstilskud til Brand og Redning Sønderjylland	U	1,6	1,6	1,6	1,6
Senior- og Sundhedsudvalget					
Velfærdsteknologiske løsninger	U	1,0	1,0	1,0	-
Teknik- og Klimaudvalget					
Østergade/Honnørkajen. Klargøring af grund samt etablering af udenomsarealer	U	1,2	2,2	-	-
Jomfrusti-projektet	U	29,0	-	-	-
Jomfrusti-projektet	I	-27,0	-	-	-
Håndtering af klimavand, klimatilpasning og kyststrategi	U	2,0	-	-	-
Pulje til kystbeskyttelse og klimatilpasning	U	-	2,0	-	-
Vores kyst, anlægsprojekt med bidragsfordeling - Projektering	U	0,5	-	-	-
Vores kyst, anlægsprojekt med bidragsfordeling - Projektering	I	-6,5	-	-	-
Vores kyst – Kystbeskyttelse ved Blokhusskoven, Hejsager og Kelstrup	U	25,0	25,0	25,0	-
Vores kyst – Kystbeskyttelse ved Blokhusskoven, Hejsager og Kelstrup	I	-25,0	-25,0	-25,0	-
Klimaplan 2022-2050	U	3,0	3,0	3,0	-
Broer og bygværker	U	3,7	2,0	-	-
Tilgængelighedspulje	U	0,4	0,4	0,4	-
Pulje til trafiksikkerhed	U	1,0	1,0	1,0	-
Pulje til sund fjord og Dam	U	1,0	1,0	1,0	-
Pulje til prioritering af havne og færge	U	2,8	2,8	5,0	-
Cykelsti Hejsager – Starup	U	0,5	-	-	-
Cykelsti Hejsager – Starup	I	-6,6	-	-	-
Cykelsti - Haderslev- Fjelstrup	U	7,5	16,0	-	-
Cykelsti - Haderslev- Fjelstrup	I	-3,8	-8,0	-	-
Cykelsti - Vojens- Jegerup	U	7,5	-	-	-
Cykelsti - Vojens- Jegerup	I	-3,8	-	-	-
Gelså EU-life projekt	U	0,9	0,9	0,9	-
Pulje til etablering af nye afvandingsledninger	U	1,0	1,0	1,0	-

Investeringsoversigt (mio. kr.)	U/I	2027	2028	2029	2030
Nedlæggelse af overflødige brandhaner	U	0,3	0,3	0,3	-
Pulje til oprensning af sejlrende Haderslev Inderhavn og fjord	U	6,0	3,0	3,0	-
Vækst- og Udviklingsudvalget					
Strategiske udviklingsplaner i Haderslev	U	2,5	2,5	2,5	-
Basen – erhvervs-, uddannelses- og formidlingsfaciliteter ved Flyvestation Skrydstrup	U	4,0	-	-	-
Aarø Naturø (Nordea-fond projekt)	U	8,3	-	-	-
Aarø Naturø (Nordea-fond projekt)	I	-4,0	-	-	-
Belysning i byrum	U	0,9	-	-	-
Legepladser i Vojens og Haderslev	U	4,0	4,0	-	-
Legepladser i Vojens og Haderslev	I	-2,0	-2,0	-	-
Økonomiudvalget					
Byudvikling	U	6,0	7,8	1,4	3,4
Erhvervsjord	U	3,8	5,0	3,0	-
Pulje til boligbyggemodning og salg af grunde	U	1,9	1,9	1,9	1,9
Pulje til boligbyggemodning og salg af grunde	I	-1,4	-1,4	-1,4	-1,4
Bygningsvedligeholdelse m.v.	U	28,3	28,3	28,3	28,3
Energibesparende foranstaltninger	U	5,0	5,0	5,0	-
Køb af Kroghs Kobbøl 2	U	16,2	-	-	-
Strukturelle ændringer på borgernære områder BFU, SSU, SHU	U	7,7	10,0	5,0	-
Udmøntet anlægspulje	U	10,0	20,0	40,0	140,0
Teknisk budget – Nettoanlæg i alt		164,4	192,7	180,5	176,0
Teknisk budget – Bruttoanlæg i alt		245,0	229,1	206,9	177,4

Bruttoanlæg er anlægsudgifter uden ældreboliger

Afrundingsdifferencer kan forekomme